

Mateo Jesucristo ye quetire oja'que ni'i

A'ti pūrĩ a'tiro weero ojano'pã nise ni'i

Ã'rĩ romano masã wiogure wapaseebosari masũ nicu niwĩ. Cũrẽ Jesú Capernaupũ nigũrẽ cũ bu'esere sirutudutigu pijicu niwĩ.

A'te añuse quetire ojagu, cũ tu'oña'rõnojõ, cũ ojasĩ'rĩrõnojõ ojacu niwĩ. Cũ queoro nu'cã'que me'rã ojanu'cã, tu'ota basioro, queoro ojaya-pada'reocu niwĩ.

Õ'acũ dũporocjãrãpũre “Ni'cũ masãrẽ yu'rũoacjũre o'óguti”, nicu niwĩ. A'ti pūrĩ me'rã cũ tojo ní'quere “Diacjũta weepĩ”, ni masĩno'o.

Tojo weegu Mateo a'tiro ojaĩ. Ne waro dũporocjãrãpũre ojanu'cãmũjãtipĩ. Be'ro Jesú cũ bajua'quere ojaĩ. Jesú treinta cũ'marĩ bucuari cura Juã wãmeyeri masũ ye cjasere ucũpĩ. Jesú wãmeyeno'sere, be'ro Galileapũ werecusia'quere, cũ masãrẽ yu'rũomũjã'quere téé Jerusalẽpũ wẽrĩgũ wa'atuo'quere ojaĩ. Be'ro Jesú masãca be'ro cũ bu'erã cũrẽ sirutu'cãrãrẽ “Nipe'tiro a'ti uũcopũ bu'ecusiarã wa'aya” cũ ní'quere ojapatipĩ.

A'ti pūrĩ Jesú masãrẽ bu'eme'rĩyu'rũapĩ nisere, Õ'acũ cũ dutise cũu'quere a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e, ni werepĩ. Tojo nicã Jesú wiogu sãjãtjere werepĩ, ni ojano'o.

Jesucristo ñecũsumua na nituriamujãti'que ni'i

(Lc 3.23-38)

¹ A'ti pũrĩ Jesucristo ñecũsumua wãme me'rã ojanu'cãno'o. Jesucristo Õ'acũ macũ masũ bajua'cu Abrahã judío masũ nimu'tã'cu pãrãmi nituriagu nicu niwĩ. Tojo nicã dũporocjũpu judío masã wiogu Davi pãrãmi nituriagu nicu niwĩ.

² Abrahã Isaa pacu nicu niwĩ. Isaa quẽ'rã Jacob pacu nicu niwĩ. Jacob Judá, tojo nicã cũ ma'misumua, cũ acabijirã pacu nicu niwĩ. ³ Judá Fares, Zara su'rua'cãrã pacu nicu niwĩ. Na paco Tamar wãmetico niwõ. Fares Esrom pacu nicu niwĩ. Esrom Aram pacu nicu niwĩ. ⁴ Aram Aminadab pacu nicu niwĩ. Aminadab Naasón pacu nicu niwĩ. Naasón Salmón pacu nicu niwĩ. ⁵ Salmón Booz pacu nicu niwĩ. Booz paco Rahab wãmetico niwõ. Booz Obed pacu nicu niwĩ. Cũ paco Rut wãmetico niwõ. Obed Isaí pacu nicu niwĩ. ⁶ Isaí judío masã wiogu Davi pacu nicu niwĩ. Davi Urías nũmo ní'co me'rã Salomórẽ põ'rãticu niwĩ.

⁷ Salomó Roboam pacu nicu niwĩ. Roboam Abías pacu nicu niwĩ. Abías Asa pacu nicu niwĩ. ⁸ Asa Josafat pacu nicu niwĩ. Josafat Joram pacu nicu niwĩ. Joram Uzías pacu nicu niwĩ. ⁹ Uzías Jotam pacu nicu niwĩ. Jotam Acaz pacu nicu niwĩ. Acaz Ezequías pacu nicu niwĩ. ¹⁰ Ezequías Manasés pacu nicu niwĩ. Manasés Amón pacu nicu niwĩ. Amón Josías pacu nicu niwĩ. ¹¹ Josías Jeconías, tojo nicã cũ acabijirã pacu nicu niwĩ. Titapũre Babilonia wãmetiri

di'tacjārã Israe curuacjārãrẽ ñe'e, na ya di'ta Babiloniapũ miamũjãcãrã niwã.

¹² Tojo wa'áca be'ro ãpẽrã bajuacãrã niwã. Jeconías Salatiel pacũ nicũ niwĩ. Salatiel Zorobabel pacũ nicũ niwĩ. ¹³ Zorobabel Abiud pacũ nicũ niwĩ. Abiud Eliaquim pacũ nicũ niwĩ. Eliaquim Azor pacũ nicũ niwĩ. ¹⁴ Azor Sadoc pacũ nicũ niwĩ. Sadoc Aquim pacũ nicũ niwĩ. Aquim Eliud pacũ nicũ niwĩ. ¹⁵ Eliud Eleazar pacũ nicũ niwĩ. Eleazar Matán pacũ nicũ niwĩ. Matán Jacob pacũ nicũ niwĩ. ¹⁶ Jacob José pacũ nicũ niwĩ. José María marãpũ nicũ niwĩ. Co Jesú masãrẽ yũ'rũoacjũ Cristo na nigũ paco nico niwõ.

¹⁷ Tojo weero Abrahã me'rã dũ'pocãti, téé Davi wiogũ nirĩ curapũ catorce turiricjãrã wa'acãrã niwã. Be'ro Davi me'rã ticũseta tja nicaro niwũ. Israe curuacjãrãrẽ Babilonia di'tapũ na miacateropũ nitũocaro niwũ. Be'ro Israe curuacjãrãrẽ Babiloniapũ miáca be'rore tja ticũseta nicaro niwũ. Téé Cristo cã bajuari curapũ nitũocaro niwũ.

Jesucristo bajua'que ni'i
(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristo bajua'que a'tiro wa'acaro niwũ. María cã paco José me'rã omocã dũ'tegotigo weeco niwõ. Na ni'cãrõ me'rã nise dũ'poro co nijĩpaco nitojaco niwõ. Espĩritu Santu cã tutuaro me'rã core tojo wa'acã weecũ niwĩ. ¹⁹ José co marãpũ niacjũ añurõ ãjõpeori masũ nicũ niwĩ. Co nijĩpaco nisere masĩmigũ, core ma'i cõ'asĩ'rĩtigũ, "Wiorãpũre weresãwe'e", nicũ niwĩ. A'tiro pe'e wãcũcũ niwĩ. "Ya'yioropũ

core du'uguti", nicu nimiwi. ²⁰ Cũ tojo wãcũrĩ cura cãrẽ quẽ'erõpũ ni'cũ Õ'acãrẽ wereco'tegu ʉ'mũsecjũ a'tiro nicu niwĩ:

—José, Davi pãrãmi nituriagu, Mariare ña'arõ wãcũticã'ña. Espiritu Santu cũ tutuaro me'rã co upũpũ sãjãnu'cã, core nijĩpaco wa'acã weecu niwĩ. Tojo weegu bopoyaro marĩrõ core mu'ũ numotiya. ²¹ Co wĩ'magũrẽ wũagosamo. Cũ, cũ yarã masãrẽ na ña'arõ wee'quere yũ'rũoacjũ nigũsami. Tojo weegu Jesú wãmeyeya, ni werecu niwĩ Õ'acãrẽ wereco'tegu. Jesú nĩrõ, "Masãrẽ yũ'rũogũ" nisi'rĩrõ wee'e.

²² Todũporopũ cũ ye queti weremu'tãrĩ masũ me'rã Õ'acũ cũ ucũ'quere queoro wa'adutigu tojo weecu niwĩ. ²³ A'tiro ni ojaduticu niwĩ:

Ni'cõ numio ʉmũ me'rã nitimigõ, nijĩpaco ni, be'ro põ'rãtigosamo.

Cũ Emanuel wãmetigusami, ni ojano'caro niwũ. Emanuel "Õ'acũ marĩ me'rã nimi", nisi'rĩrõ weecaro niwũ.

²⁴ Be'ro José wã'cãgũ, Õ'acãrẽ wereco'tegu duti'quere weecu niwĩ. Mariare cũ ya wi'ipũ numotiguti nígũ miacu niwĩ. ²⁵ Tojo weemigũ, co macũ wãati dũporo co me'rã niticu niwĩ. Co macũ bajuáca be'ro cãrẽ Jesú wãmeyecũ niwĩ.

2

Masĩrĩ masã na Jesure ĩ'arã wa'a'que ni'i

¹ Herode Judea di'ta wiogu nĩrĩ cura Jesú Belẽ wãmetiri macãpũ bajuacu niwĩ. Cũ bajuáca be'ro ʉmũa masĩrĩ masã mujĩpũ mujãtiro

pe'ecjārã Jerusalēpu etacārã niwã. ² Topu etarã, sērītiña'cārã niwã:

—Judío masã wiogu niacju wī'magũ ¿no'opu bajuapari? Ûsã ya macã mujīpũ mujātiro pe'e dūporopu ñocōawũ ũsã ī'ati'cure ī'awũ. Cūrē ī'arã, “Wiwogu niacju bajuatojapī”, niwũ. Tojo weerã cūrē ējōpeorã a'tiapu, nicārã niwã.

³ Herode na tojo nisere tu'ogu, mejēcã pejaro tu'oña'cu niwī. Jerusalēcjārã quē'rã nipe'tirã mejārōta tu'oña'cārã niwã. ⁴ Tojo weegu pa'ia wiorārē pijiocu niwī. Tojo nicã āpērã masārē Moisé duti'quere bu'eri masārē pijiocu niwī. Narē sērītiña'cu niwī:

—Cristo Ō'acũ bese'cu ¿no'opu bajuagusari? nicu niwī. ⁵ Cũ tojo nicã, na yu'ticārã niwã:

—A'ti di'ta Judea Belē wāmetiri macāpu bajuagusami. Dūporocjūpu Ō'acũ ye queti weremu'tārī masũ cũ bajuatjere a'tiro ni ojacu niwī:

⁶ Belē, Judea di'tapu nirī macã mejō nirī macã mejēta ni'i.

Ti di'ta nise macārī wa'teropure ti macācjũ ni'cũ wiogu wijagusami.

Yarã masã Israe curuacjārārē co'teacju nigūsami, ni ojano'caro niwũ, ni werecārã niwã Herodere.

⁷ Na tojo níca be'ro Herode ya'yioropu masīrī masārē cũ tiropu pijiocu niwī. Narē sērītiña'gũ, a'tiro nicu niwī:

—¿De'ro nicã waro ñocōawũ bajuabutiamirī cũ? nicu niwī. ⁸ “Tita bajuawī” tojo níca be'ro narē Belēpu wa'adutigu a'tiro nicu niwī:

—Topu wĩ'magũrẽ añurõ sērĩtiña'baque'aya. Cũrẽ bocarã, yu'ure wereya. Yu'u quẽ'rã cũrẽ ějõpeogu wa'aguti wee'e, nisoocu niwĩ narẽ.

⁹ Narẽ tojo ni wéréca be'ro masĩrĩ masã Belẽpu yu'ruacãrã niwã. Topu yu'ruarã, ñocõawũ na ya macãpu ĩ'awã'cãti'cuta tja na dũporo u'mutãwã'cãcu niwĩ. Be'ro wĩ'magũ nirõ bu'ipũ ejagu, ñocõawũ tojanu'cãcu niwĩ majã. ¹⁰ Masĩrĩ masã ñocõawũrẽ ĩ'arã, pũrõ e'caticãrã niwã. ¹¹ Ti wi'ipũ sãjãejarã, wĩ'magũrẽ cũ paco María me'rã nigũrẽ ĩ'acãrã niwã. Cũrẽ ĩ'arã ějõpeorã, ejaque'acãrã niwã. Be'ro na mia'que acarire pãa, cũrẽ uru, u'mutise inciensore, tojo nicã apeye u'mutiseta tja mirra wãmetisere o'ocãrã niwã. ¹² Be'ro narẽ quẽ'erõpu Õ'acũ “Herode tiropu majãmitojaaticã'ña”, nicu niwĩ. Tojo weerã na ya di'tapu tojaarã, ape ma'apu majãmitojaacãrã niwã.

Herodere Egiptopu José quẽ'rã na du'tia'que ni'i

¹³ Masĩrĩ masã tojáaca be'ro Joseré Õ'acũrẽ wereco'tegu u'musecjũ quẽ'erõpu bajua, a'tiro nicu niwĩ:

—Wã'cãña. Wĩ'magũ cũ paco me'rã Egiptopu du'tiaya. Topu tojáníña. Yu'u “Tocã'rõta tojatia” níca be'ropu tojatia tja. Herode wĩ'magũrẽ wẽjẽsĩ'rĩgũ a'magũsami, nicu niwĩ.

¹⁴ Cũ tojo nicã tu'ogu, José wã'cã, wĩ'magũrẽ paco me'rã ñamita Egiptopu su'ori miacu niwĩ.

¹⁵ Topure Herode catiro põtẽorõ tojánicãrã niwã. A'te Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ cũ oja'que queoro wa'adutiro tojo wa'acaro niwã. Tere

a'tiro ni ojamu'tācu niwī: “ ‘Yu'u macũ Egiptopu nigũrẽ pijiwijawu', tojo nicu niwī Õ'acũ”, ni ojano'wũ.

Herode umua wĩ'marãrẽ wējēduti'que ni'i

¹⁶ Herode masĩrĩ masārẽ, yu'ure bujicã'pã nígu, uayu'rũmajācu niwī. Tojo uagu, nipe'tirã umua wĩ'marãrẽ Belēpu, tojo nicã ti macã sumutopu nirãrẽ puã cũ'ma cuorãrẽ, na dũjaro cuorãrẽ wējēduti'que niwī. Na masĩrĩ masã cūrẽ were'caro ejatuario tocã'rõta bucuasami nígu, umua wĩ'marã ticuse cũ'marĩ cuorãrẽ wējēduti'que niwī. ¹⁷ Cũ tojo weedutisere Jeremía Õ'acũ ye queti weremu'tārĩ masũ cũ oja'que queoro wa'acaro niwũ. A'tiro ojacu niwī:

¹⁸ Ramá wãmetiri macãpũre masã bujaweti, uti caricũcã tu'ono'rõsa'a.

Raquel pãrãmerã nituriarãnumiapu Israe curuacjãrã numosãnumia na põ'rãrẽ pũrõ dũjasewã'a, utirãsama.

Na põ'rãrẽ wējēcã ĩ'arã bujaweticã, ãpērã wãcũtutuase o'omasĩtirãsama, ni ojano'wũ.

¹⁹ Herode wẽrĩca be'ro quẽ'erõpu ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu José Egiptopu nigũrẽ nicu niwī:

²⁰ —Wã'cãña. Wĩ'magũrẽ cũ paco me'rã Israe curuacjãrã nirĩ di'tapu sũ'ori dajatojaaya. Wĩ'magũrẽ wējēsĩrĩ'cãrã boape'tia wa'ama, nicu niwī.

²¹ Tojo nicã tu'ogu, José wã'cã, wĩ'magũrẽ cũ paco me'rã Israe curuacjãrã nirĩ di'tapu sũ'ori

miacũ niwĩ. ²² Be'ro “Herode macũ Arquelao cũ pacure Judea di'ta wiogu ducayupũ” nicã tu'ogu, uicũ niwĩ. Tojo weegu topure wa'asĩ'ríticũ niwĩ. Õ'acũrẽ quẽ'erõpũ wereno'cũ niyugu, Galilea wãmetiri di'ta pe'e yu'ruacu niwĩ. ²³ Topure etarã, Nazare wãmetiri macãpũ tojaque'acãrã niwã. Na topũ wa'acã, Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã na oja'que queoro wa'acaro niwũ. “Masã cãrẽ ‘Nazarecũ nimi’ nirãsama”, ni ojano'wũ.

3

*Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũ bu'e'que ni'i
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Jesú cũ Nazarepũ nirĩ cura Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũ Judea di'tapũ yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ wa'acu niwĩ. Topũ masã cũ tiropũ ejarãrẽ bu'ecũ niwĩ. ² A'tiro ni werecũ niwĩ:

—Cã'rõacã be'ro Õ'acũ bese'cũ pãjãrã masã wiogu sãjãgũsami. Tojo weerã musã ña'arõ wee'quere bujaweti, du'uya. Musã wãcũsere ducayuya, nicũ niwĩ. ³ Juã ye cjasere Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ Isaía a'tiro ojacũ niwĩ: Ni'cũ yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ a'tiro caricũnu'cũbajaque'atigusami:

“Marĩ wiogu a'tiatji ma'arẽ apoyuya. Diacjũca ma'a añurĩ ma'a quẽ'rãrõ weronojõ weeyuya”, ni ojacũ niwĩ.

Marĩ wiogu a'tiati dũporo musã nisetisere apoyuya, musã wãcũsere ducayuya nígã, tojo nicũ niwĩ.

4 Juã ya su'tiro cameyo poari me'rã na su'a'caro nicaro niwũ. Wa'icũrã casero me'rã ejeritucũ niwĩ. Pajasecũorã na ba'asetisere poreroa, nũcũ cjase mumia yere ba'acũ niwĩ.

5 Pãjãrã Jerusalẽcjãrã, ãpẽrã ti di'ta Judeapũ nirã cũ tiropũ cũ bu'esere tũ'orã wa'acãrã niwã. Tojo nicã dia Jordã wãmetiri maa pũ'tocjãrã tũ'orã wa'acãrã niwã. 6 Na ña'arõ wee'quere wereyũ'rũca be'ro narẽ wãmeyecũ niwĩ.

7 Tojo weeri cura pãjãrã fariseo masã, ãpẽrã saduceo masã wãmeyeduticãrã niwã. Na ña'arõ wee'quere bũjaweti dũcayusĩ'rĩticã ĩ'agũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũsã weeta'sari curuacjãrã añã weronojõ ni'i. Añã nũcũ ãjũcã, uiwã'cãsama. Mũsã añã weronojõ bu'iri da'resere ui'i. Tojo uirã, mũsã ña'arõ wee'quere bũjaweti dũcayusĩ'rĩtimirã, wãmeyedutirã a'tiapũ. 8 Mũsã, diacjũta ãsã ña'arõ wee'quere bũjaweti dũcayupũ nĩrã, mũsã weesetise me'rã ĩ'oña. 9 Mũsã a'tiro wãcũticã'ña: “Ûsã Abrahã pãrãmerã ni'i. Tojo weerã Õ'acũ tiropũ wa'arãsa'a”, ni wãcũticã'ña. Mũsã wãcũsere dũcayuticã, Abrahã pãrãmerã nise wapamarĩ'i. Õ'acũ uagu, a'te ãtãperi me'rã Abrahã pãrãmerã wa'acã weemasĩmi. Cũ tojo weecãma, na pe'e Õ'acũ uaro weebosama. 10 Marĩ yucũpagũ ote'quepagũ weronojõ ni'i. Õ'acũ mũsãrẽ yucũpagũ dũca marĩsepagũre besecõ'arõ weronojõ weegũsami. Yucũ añurõ dũcatiticjũre paacõ'a, ãjũacõ'acã'no'sa'a. Tere wee'caro weronojõ mũsã wãcũsere dũcayuticã, añurõ weeseticã, Õ'acũ mũsãrẽ cõmea me'rã

paacõ'agũ weronojõ bu'iri da'regusami. ¹¹ Yu'u musãrẽ na ña'arõ wee'quere bujaweti, du'uama nígũ, aco me'rã wãmeye'e. Yu'u be'ro apĩ yu'u nemorõ tutuagu a'tigusami. Cũ añugũ waro nimi. Yu'u pe'e mejõ nigũ tu'oña'a. Ne cãrẽ ni'cãrõwijimasĩtisa'a. Cũ pũrĩcã Espĩritu Santure musãrẽ o'ógusami. Cãrẽ masã me'rã ninu'cũcã weegusami. Ña'arõrẽ ãjãaweero weronojõ musãrẽ añurõ tojato nígũ, ña'arõ wee'quere cõ'agũsami. ¹² Yu'u be'ro a'tigu ni'cũ trigo su'tiweeri masũ weronojõ nimi. Cũ te su'tire mejẽcã su'awee, cõ'asami. Te trigo peri quẽ'rãrẽ mejẽcã mii, te nurõrĩ wi'ipũ nurõsami. Te su'tire pecame'epũ ãjãacõ'asami. A'te weronojõ cã, cã yarã warore bese, cã tiropũ miagũsami. Æpẽrãrẽ pecame'epũ cõ'abajuriogusami. Ti me'e ne pe'tisome, ni werecũ niwĩ Juã.

Juã Jesure wãmeye'que ni'i
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Juã wãmeyerĩ curare Jesú Galileapũ ní'cũ Jordã wãmetiri maapũ wa'acũ niwĩ. Topure wa'agu, Juãrẽ wãmeyedutigũ wa'agu weecũ niwĩ. ¹⁴ Topũ cũ etacã, Juã cãrẽ wãmeyesĩ'rĩticũ nimiwĩ.

—Yu'u pe'e mu'urẽ wãmeyedutironojõ o'ogu, ¿mu'u pe'e yu'ure wãmeyedutigũ a'titi? nicũ niwĩ Jesure.

¹⁵ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú “Wãmeyeya. Nipe'tise Ô'acũ marĩrẽ weeduti'caronojõta weerua'a. Añucã'rõsa'a”, nicũ niwĩ. Cũ tojo nicã tu'ogu, Juã “Jau” ni, cãrẽ wãmeyecũ niwĩ.

16 Cūrē wāmeyeca be'ro cū majānū'cācāta, ũ'muse pāricaro niwĩ. Jesú Espíritu Santu buja weronojō bajugũ cūpũre dijatacā ejapejagure ĩ'acũ niwĩ.

17 Tojo wā'acā, ũ'musepũ cū pacũ Õ'acũ ucūdjocũ niwĩ.

—Ā'rĩ yũ'u macũ Ɂpũtũ yũ'u ma'igũ nimi. Cũ me'rā pūrō e'cati'i, nicũ niwĩ.

4

*Jesure wātĩ Õ'acūrē yũ'gũnũ'cācā
weesĩ'rĩmi'que ni'i*

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

1 Jesú wāmeyeno'ca be'ro Espíritu Santu cūrē yucũ marĩrō, masā marĩrōpũ sũ'ori miacũ niwĩ. Wātĩ Jesure cū pacũre yũ'gũnũ'cādutigũ niquesācũ nimiwĩ.

2 Topũre Jesú cuarenta nũmũrĩ, cuarenta ñamirĩ ne cārō ba'aticũ niwĩ. Be'ro Ɂjaboayũ'ruacũ niwĩ. 3 Jesú tojo Ɂjaboacā ĩ'agũ, wātĩ cū pũ'to wa'acũ niwĩ. Cūrē a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'u diacjũta Õ'acũ macũ ni'i nĩgũ, a'te Ɂtāperire pā dojorē ba'aya, nicũ niwĩ. 4 Cũ tojo nicā, Jesú a'tiro yũ'ticũ niwĩ:

—Õ'acũ ye queti ojāca pũrĩpũ a'tiro ojano'o: “Masā ba'ase me'rā dia'cũ catimasĩtisama. Na añurō nisĩ'rĩrā, nipe'tise Õ'acũ ucũsere yũ'ti ẽjōpeosama”, niwĩ, nicũ niwĩ.

5 Be'ro wātĩ cūrē Jerusalépu “Õ'acũ ya macā”, na nino'ca macāpũ miacũ niwĩ. Topũre Õ'acũ wi'i dũposārĩpũ sũ'ori miimujācũ niwĩ. 6 Jesure nicũ niwĩ tja:

—Mũ'u diacjũta Ō'acũ macũ ni'i nĩgũ, a'topũ bu'pudijaya. Ō'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ a'tiro ni ojano'o:

Ō'acũ cũrẽ wereco'terã me'rã mũ'urẽ
co'tedutigusami.

Mũ'urẽ ũtãgãpũ doquepejari nĩrã, mũ'urẽ
tuuñe'erásama, ni ojano'caro niwũ, nicũ
niwĩ wãtĩ.

⁷ Tojo nisere Jesú cũrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Ō'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ a'te quẽ'rã
ojano'caro niwũ: “Mũ'u wiogu Ō'acũ cũ
ucũ'quere ne ni'cãti ¿diacjũta nimitito? nĩrã,
cũrẽ wee'odutiticã'ña”, ni ojano'wũ, nicũ niwĩ
Jesú.

⁸ Be'ro wãtĩ ũrũgũ u'mũacjũpũ miacũ niwĩ tja.
Topũre nipe'tise a'ti di'ta cjase macãrĩrẽ, tojo
nicã te macãrĩ cũosere ĩ'ope'ocã'cũ niwĩ. ⁹ ĩ'ogũ,
cũrẽ nicũ niwĩ:

—Nipe'tise a'te mũ'urẽ ĩ'o'quere o'oguti mũ'u
yũ'ure ejaque'a ějõpeocã, nicũ niwĩ.

¹⁰ Tojo nicã tũ'ogu, Jesú cũrẽ nicũ niwĩ:

—Wa'aya, wãtĩ. Ō'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ
a'tiro ojano'o: “Ō'acũ mũ'u wiogu ni'cũrẽta
ějõpeoya. Cũ ni'cũrẽta yũ'tiroũ'a”, niwũ, nicũ
niwĩ.

¹¹ Tojo nicã tũ'ogu, wãtĩ wa'a wa'acũ niwĩ.
Be'ro Ō'acũrẽ wereco'terã u'mũsecjãrã Jesure
weetamurã, ba'ase ecarã a'ticãrã niwã.

*Jesú ne waro cã Galileapũ bu'enũ'cã'que ni'i
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Be'ro Jesú “Juã wãmeyeri masũrẽ bu'iri
da'reri wi'ipũ niapũ” nisere tũ'ocũ niwĩ. Tere

tu'ogu, Galilea di'tapu wa'acu niwĩ. ¹³ Topure cū ya macã Nazarepüre tojaque'aticu niwĩ. Ape macã Capernau pe'e tojaque'acu niwĩ. Ti macã ditara sumuto Zabulõ, tojo nicã Neftalí wāmetiro wa'teropu nicaro niwũ. ¹⁴ A'te Isaía Õ'acũ ye queti weremũ'tārĩ masũ cū oja'que queoro wa'adutiro tojo wa'acaro niwũ. ¹⁵ A'tiro ojacu niwĩ:

Zabulõ, tojo nicã Neftalí wāmetise di'ta Galilea wāmetiri ditara pu'topu ni'i.

Jordã wāmetiri maa ape pã'rēpu ni'i.

Topu Galilea di'tapu judío masã nitirã nisama.

¹⁶ Tocjārã masã na'itĩ'arõpu nirã weronojõ Õ'acũre masĩtisama.

Tojo nimirã, añurõ bo'reyusere ĩ'arã weronojõ narẽ yu'rũoacjũre ĩ'arãsama.

Na Õ'acũ yere masĩtimirã tere werecã, tu'orãsama.

Na bu'iri da're bajuriono'bo'cãrã nimirã, masãbajuama, ni ojanowũ.

¹⁷ Titare topu Jesú masãrẽ ne waro bu'ewã'cõcu niwĩ. Narẽ “Mũsã ña'arõ weesetisere bujaweti, du'uya. Mũsã wãcũsere ducayuya. Cã'rõacã be'ro Õ'acũ cū wioꝝu nimi nisere masãrẽ masĩcã weegusami”, ni bu'ecu niwĩ.

*Jesú ba'paritirã wa'i wějẽrĩ masãrẽ piji'que ni'i
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)*

¹⁸ Be'ro Jesú Galilea wāmetiri ditara sumutopu sijabaque'acu niwĩ. Topu wa'a, ni'cũ põ'rã puarã umuarẽ bocaecacu niwĩ. Ni'cũ Simó, apetero Pedro pisuno'gũ nicu niwĩ. Apĩ cū acabiji André

nicu niwĩ. Na wa'i wějěrĩ masã nicãrã niwã. Tojo weerã na wejecure ditarapu doqueñorã weecãrã niwã. ¹⁹ Na tojo weecã ĩ'agũ, Jesú narẽ nicu niwĩ:

—Te'a yu'u me'rã. Musã ni'cãrõacãrẽ wa'i wějěrĩ masã ni'i. Be'ropure majã wa'i wějērã weronojõ masãrẽ yé quetire wererãsa'a. Tojo weecã, pãjãrã ejõpeorãsama, nicu niwĩ.

²⁰ Cũ tojo nicã tu'orã, maata na wa'i wějẽse cuo'quere du'ucũupe'o, cũ me'rã sirutuwã'cãcãrã niwã.

²¹ Cã'rõ yu'rũaa, ãpẽrã cũ acabiji me'rã nirãrẽ tja ĩ'acu niwĩ. Na Zebedeo põ'rã Santiago, Juã nicãrã niwã. Na, na pacu me'rã yucusupu wejecupagure dero aporã sãñacãrã niwã. Jesú na quẽ'rãrẽ “Te'a”, nicu niwĩ. ²² Cũ tojo nicã tu'orã, na yawu yucusure, tojo nicã na pacure totã cõ'acũu, Jesú me'rã sirutuwã'cãcãrã niwã.

Jesú pãjãrã masãrẽ bu'e'que ni'i

(Lc 6.17-19)

²³ Jesú nipe'tiro Galilea di'tapu judío masã nerẽwũase wi'seripu bu'ecusiacu niwĩ. Cũ añuse queti Õ'acũ yere, cũ wiogu nimi nisere bu'ecu niwĩ. No'o na de'ro nise dutitisere yu'rũowã'cãcu niwĩ. ²⁴ Cũ tojo weese quetire nipe'tiro Siria di'tacjãrã masĩpe'ticãrã niwã. Tojo weerã de'ro nise pi'etirãrẽ cũ tiropu miacãrã niwã. Do'atirãrẽ, wãtĩ sãjãno'cãrãrẽ, no'o ñama wẽrise cuorãrẽ, tojo nicã sijamasĩtirãrẽ cũ tiro mĩaa, yu'rũoduticãrã niwã. Nipe'tirãrẽ yu'rũocu niwĩ. ²⁵ Cũ tojo weecã tu'orã, pãjãrã Galilea di'tacjãrã, Decápoli wãmetise macãrĩcjãrã sirutucãrã niwã. Tojo

nicã Jerusalëcjārã, Judea di'tacjārã, Jordã wãmetiri maa siaquijicjārãpũ sirutucãrã niwã.

5

Jesú ãrũgũpũ masãrẽ bu'e'que ni'i

¹ Jesú pãjãrã sirutucã ã'agũ, ãrũgũpũ mũjãa, ejanujãcũ niwĩ. Tojo weecã, cũ bu'erã cũ sumuto nerẽnujãcãrã niwã. ² Be'ro Jesú narẽ a'tiro bu'enũ'cãcũ niwĩ:

A'tiro weerãnojõ e'catima nise ni'i (Lc 6.20-23)

³ "Õ'acũ weetamurõ me'rã dia'cũ cũ ãaro weemasĩ'i' nirãnojõ e'catirãsama. Tojo nirãnojõ Õ'acũ wiogũ nirõpũ sãjãárãsama.

⁴ "Bũjawetirãnojõ e'catima. Õ'acũ narẽta weetamugũsami. Narẽ wãcũtutuacã weegũsami.

⁵ "No'o 'Yũ'ũ basu ãpẽrã yũ'rũoro ni'i' nitirãnojõ e'catisama. Tojo weerã na Õ'acũ 'O'ogũti' ní'que di'tare ñe'erãsama.

⁶ "Õ'acũ ye, diacjũ nisere masĩsĩ'rĩrã, ãjaboa, acowũo'cãrã weronojõ nisama. Tojo ãjaboa, acowũorã weronojõ masĩsĩ'rĩrãrẽ Õ'acũ e'catise o'ogũsami. Na Õ'acũ yere masĩca be'ro ba'a, sĩ'rĩtuurã weronojõ nisama.

⁷ "Ãpẽrãrẽ pajaña'rã e'catima. Õ'acũ quẽ'rã narẽ pajaña'gũsami.

⁸ "No'o ña'ase moorãnojõ e'catima. Náta Õ'acũrẽ ã'arãsama.

⁹ "No'o a'mequẽse marĩrõ ninu'cũsĩ'rĩrãnojõ e'catima. Õ'acũ narẽ 'Yũ'ũ põ'rã nima', nigũsami.

10 "No'o Õ'acũ ɥaro weecã ña'arõ weesiruntuno'rãnojõ e'catima. Náta Õ'acũ wiogɥ nirõpɥ wa'arãsama.

11 "Yɥ'ure ẽjõpeose bu'iri mɥsãrẽ ãpẽrã ña'arõ bujicã'a, pi'etise o'orãsama. No'o nise niso, nima'arãsama mɥsãrẽ. Na tojo weecã, e'catiya. 12 Duporocjãrãpɥ Õ'acũ ye quetire weremɥ'tãrĩ masãrẽ mejãrõta weecãrã niwã. Mɥsã ɥ'mɥsepɥre pajibutiaro e'catise bocarãsa'a. Tojo weerã e'catiya", nicɥ niwĩ Jesũ.

A'ti ɥmɥcopɥre Jesure ẽjõpeorã moa, s'ose weronojõ nima nise ni'i

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Jesũ a'tiro bu'ennemocɥ niwĩ:

"Marĩ ba'arã, ɥ'suato nĩrã moarẽ sã'a. Mɥsã moa weronojõ ni'i a'ti nucũcãpɥre. Mɥsã añurõ niseticã ã'arã, ãpẽrã quẽ'rã ã'acũu, yɥ'ure ẽjõpeorãsama. Mɥsã tojo weeticãma, moa ocatiro weronojõ nirãsa'a. Moa ocaticã, ɥ'suatisa'a. Te tojo nicã, cõ'acã'no'o. ¿Apaturi de'ro wee moa ocacã weebosari tja?

14 "Mɥsã yɥ'ure ẽjõpeorã s'ose weronojõ ni'i masãrẽ. Tojo weerã mɥsã ãpẽrã yɥ'ure masĩtirãrẽ masicã wee'e. Ni'cã macã ɥrũgũpɥ niĩ macã bajutiropɥ niticã weetisa'a. 15 Masã s'ocjare apeyenojõ docapɥ s'ótisama. Tojo weronojõ o'orã, nipe'tirã ti wi'ipɥ nirãrẽ bajuato nĩrã ɥ'mɥarõpɥ peosama. 16 A'te weronojõ bajuyoropɥ yɥ'ɥ ɥaronojõ añurõ weesetiya. Mɥsã añurõ weecã ã'arã, ãpẽrã quẽ'rã marĩ pacɥ ɥ'mɥsepɥ nigũrẽ 'Añuyɥ'rũgɥ nimi', ni e'catirãsama.

Jesú Moisé duti'que cjasere ucũ'que ni'i

17 "A'tiro wãcũticã'ña yu'ure. Jesú Moisé duti'quere, tojo nicã Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masã na wereyu'quere cõ'agũ a'tigu weepĩ', niticã'ña. Tere cõ'agũ mejëta a'tiwu. Tere queoro weepe'ogu a'tigu weewu. 18 Diacjũ musãrẽ wereguti. Æ'muse, a'ti turi nirĩ curare Õ'acũ ne cã'rõacã te dutisere cõ'asome. Nipe'tise cũ 'A'tiro weeguti' ní'quere queoro weegusami. 19 Tojo weegu no'o cã'rõacã te dutisere yu'rũnu'cãgũnojõ mejõ nigũ waro nigũsami Õ'acũ wiogu nirõpũre. Tojo nicã ãpërãrẽ yu'rũnu'cãcã weegunojõ mejãrõta nigũsami. Apĩ Moisé dutisere weegú pe'e, tojo nicã ãpërãrẽ tere weedutigũ pe'e wiogu weronojõ nigũsami Õ'acũ wiogu nirõpũre. 20 Musãrẽ a'tiro wereguti. Moisé duti'quere bu'eri masã, tojo nicã fariseo masã yu'rũoro Õ'acũ dutise pe'ere añurõ weeyu'rũnu'cãtirã, Õ'acũ tiropũ wa'asome", nicu niwĩ.

Jesú uase cjasere masãrẽ were'que ni'i
(Lc 12.57-59)

21 Jesú a'tiro werenemocu niwĩ: "Musã tu'opã musã ñecũsumuarẽ duti'quere: 'Masãrẽ wëjẽcõ'aticã'ña. No'o apĩrẽ wëjẽcõ'agũnojõ tenojõ besegu tiropũ beseno'o, bu'iri da'reno'gũsami', niwũ. 22 Yu'u pe'e a'tiro wereguti. No'o cũ acaweregũ me'rã uagunojõ bu'iri da'reno'gũsami. No'o cũ acaweregũre 'Mu'u wapamarĩ'i' ni bujicã'gũnojõ wiorã tiropũ beseno'gũsami. No'o cũ acaweregũre 'Wa'icu

weronojō tū'omasīse moobutia'a' nigūnojōrē
 Ō'acū pecame'epu bu'iri da're, cō'atawio ni'i.

23 "Tojo weegu Ō'acū wi'ipu no'o Ō'acūrē
 ējōpeoacju apeyenojō o'ogutigu, 'Yu'u acaw-
 eregure ña'arō weecāti' ni wācūbocagu, a'tiro
 weerua'a. 24 Cū o'otjere du'upeo, cūrē acobo-
 jose sērīmu'tāgū wa'arua'a. Be'ro Ō'acūrē
 o'oguti' nī'quere o'orua'a.

25 "Apeye quē'rārē wereguti. Ni'cū mūsārē
 weresāsī'rīgū besewaropu miasī'rīcā, maata
 topu wa'ase dūporo apowe'ocā'ña. Tojo weecā,
 mūsārē beseri masūrē o'otibosami. Tojo weet-
 icāma, beseri masū surarapure o'o, bu'iri da'reri
 wi'ipu sōrōbosami. 26 Diacjūta mūsārē wereguti.
 Bu'iri da'reri wi'ipu sājāa wapayepe'oticā, ne
 du'uwīrōsome", nī werecu niwī Jesú.

*Jesú "Mūsā nūmosānumia, mūsā
 marāpusumua nitirārē a'metārāticā'ña" nise
 ni'i*

27 Jesú a'tiro werenemocu niwī: "Apeyere
 todūporopu duti'quere tū'opā. 'Mūsā
 nūmosānumia nitirārē, mūsā marāpusumua
 nitirārē a'metārāticā'ña', niwū. 28 Yu'u pe'e
 a'tiro wereguti. No'o numiorē ña'arō weesī'rī
 uaripejase me'rā ī'agūnojō cū po'peapu co me'rā
 ña'arō weetojasami.

29 "Tojo weerā mūsā caperi me'rā ña'arō
 weesī'rīrā, tigare orewee cō'abo'caro weronojō
 maata ī'adu'ucā'ña. Ña'arō weedu'utirā,
 pecame'epu wa'arāsa'a. Mūsā capeare cō'arā,
 ti capea dia'cūrē bajuriorāsa'a. Nipe'tiro
 mūsā upu pecame'epu wa'acā, ña'ayu'rūsa'a.

³⁰ Mejārōta bu'iri bocari nígũ, diacjũcamocã me'rã ña'arõ weesĩ'rĩgũ, weedu'ucã'ña. Tojo weecã, nipe'tiro upũ pecame'epũ bu'iri bocabo'caro bu'iri da'reno'some", nicũ niwĩ Jesú.

Jesú, marãpõtĩrã, nũmotĩrã a'merĩ cõ'ase cjasere ucũ'que ni'i

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Jesú ninemocũ niwĩ: "Apeye todũporocjãrãpũre ní'quere tu'opã: 'No'o nũmorẽ cõ'agũ, "A'te ye bu'iri mũ'ũrẽ cõ'a'a" nirĩ pũrĩrẽ oja, core o'oroũa'a', niwũ. ³² Yũ'ũ pe'e a'tiro wereguti. Ni'cũ cũ nũmorẽ co apĩ me'rã ña'arõ nitimicã cõ'agũnojø core mũũa me'rã ña'arõ weeri masõrẽ weronojø tojacã weesami. No'o marãpũ cõ'ano'co me'rã nũmotigũnojø quẽ'rã ña'arõ cũ nũmo nitigo me'rã a'metãrãgũ weronojø tojasami", nicũ niwĩ Jesú.

Jesú "A'tiro weerãti" nise cjasere cã bu'e'que ni'i

³³ Jesú a'tiro werenemocũ niwĩ: "Apeyere todũporocjãrãrẽ ní'quere tu'opã: 'Mũsã "Õ'acũ wãme me'rã weeguti" ní'caronojøta nisooro marĩrõ queoro weeya', niwũ. ³⁴ Yũ'ũ pe'e a'tiro wereguti. Mũsã ãpẽrãrẽ 'A'tiro weerãti' nĩrã, Õ'acũrẽ wãmepeoticã'ña. 'U'muse me'rã weerãti', niticã'ña. Õ'acũ nirõ topũta ni'i. ³⁵ 'A'ti nucũcã me'rã ni'i', niticã'ña. Õ'acũ wéeca di'ta ni'i. Jerusalẽ quẽ'rã marĩ wiogu Õ'acũ ya macã ni'i. Tojo weerã Jerusalẽ me'rã wãmepeoticã'ña.

³⁶ Tojo nicã 'Ûsã ya dũpoa me'rã ni'i', niticã'ña. Mũsã tojo nise me'rã ni'cã poadare ñirĩ da o butiri da dũcayumasĩtisa'a. ³⁷ A'tiro dia'cũ niña. Diacjũ nicã, wãmepeoro marĩrõ 'Diacjũta ni'i', niña. Tojo niticã, 'Diacjũ niwe'e', niña. Mũsã ninemopeosepua no'o wãtĩ wãcũse o'ose nibosa'a.

Jesú ãpẽrã mejẽcã weecã a'medititise ni'i
(Lc 6.29-30)

³⁸ "Apeyere todũporocjãrãrẽ ní'quere tũ'opã: 'Ni'cũ mũsãrẽ capea paatĩ'acã, mũsã quẽ'rã mejãrõta cũrẽ paatĩ'aa'meña', niwũ. Tojo nicã 'Upicare paape'ecã, mejãrõta cũrẽ paape'ea'meña', niwũ. ³⁹ Yũ'u pe'e mũsãrẽ a'tiro wereguti. Mũsãrẽ ña'arõ weecã, tojo tũ'oña'cã'ña. A'meticã'ña. Tojo weronojõ o'ogu, mũ'urẽ ni'cã pe'e pã'rẽ diapoapu paacã, ape pã'rẽ dũ'sari pã'rẽ pe'ere majãminũ'cã, paadutiya tja. ⁴⁰ Ni'cũ beseri masã tiropu mũ'urẽ weresã'cu mũ'u ya camisare sãrĩbosami. Cũ tojo weecã, bu'icjãrõ mũ'u sãñarõ quẽ'rãrẽ tuweeo'oya. ⁴¹ Surara mũ'urẽ ni'cã kilómetro cũ yere miabosaya nicã, mũ'u pe'e cũ uacã, pua kilómetro miabosaya. ⁴² No'o mũ'urẽ apeyenojõ sãrĩcã, o'oya. Apeyenojõ mũ'urẽ wasocã, 'Wasowe'e', niticã'ña", nicu niwĩ Jesú.

Marĩrẽ ã'atu'tirãrẽ ma'idutise ni'i
(Lc 6.27-28,32-36)

⁴³ Jesú werenemocu niwĩ: "Apeye todũporocjãrãrẽ ní'que quẽ'rãrẽ tũ'opã: 'Mũsã me'rãcjũrẽ ma'ña. Mũsãrẽ ã'atu'tigu pe'ere a'pepũrĩña', niwũ. ⁴⁴ Yũ'u pe'e mũsãrẽ wereguti.

Musārē ĩ'atu'tirārē ma'iña. Musārē ña'arō ucūrārē 'Añurō wa'ato', niña. Musārē ña'arō weecā, ña'arō bujicā'micā, na ye niatjere Ō'acūrē sērībosaya. ⁴⁵ Tojo weerā marī pacu u'musepu nigú pō'rā ni'i nisere ĩ'orāsa'a. Cū añurā, ña'arā tiropu mujīpūrē bo'reyucā weemi. Mejārōta añurō weerā, ña'arō weerā tiropu aco pejacā weemi. ⁴⁶ Musārē mairā dia'cūrē ma'írā, ¿ñe'enojōrē musā Ō'acū o'otjere bocabosau? Niyeru wapaseeri masā quē'rā tojota weema. Na ña'arā nimirā, na me'rācjarārē ma'isama. ⁴⁷ Musā acawererā dia'cūrē añudutirā, ¿ñe'enojōrē añuse weerā weebosau? Ō'acūrē ějōpeotirā quē'rā tojota na acawererā dia'cūrē añudutisama. Tojo weerā nipe'tirārē a'merī ma'i, añudutiya. ⁴⁸ Marī pacu u'musepu nigú ña'ase moogū nimi. Musā quē'rā cū weronojō ña'ase moorā ninu'cūcā'ña", ni werecu niwī Jesú.

6

Añurō weesetise cjasere Jesú bu'e'que ni'i

¹ Jesú a'tiro werenemocu niwī: "Musā weesere āpērārē ĩ'adutirā, na ĩ'orōpu dia'cū añurō weeticā'ña. Musā tojo weecāma, marī pacu u'musepu nigú ne cā'rō añusere musārē o'osome. ² Tojo weerā musā pajasecuorārē weetamurā, nipe'tirārē werestepe'oticā'ña. Weeta'sari masā na nerēwusepu, tojo nicā macā decopu na wee'quere werestepe'ocā'ma. Masārē añurō ucūdutirā tojo weesama. Musā na

weronojō weeticā'ña. Diacjũ müsārē wereguti. Narē masā añurō ucūse me'rã wapata'atojama. Tojo weerã na be'ropure bocasome. ³ Mūsã pe'e pajasecuarārē apeyenojō o'orã, no'o mu'u me'rãcjũ ĩ'atiri cura o'oya. ⁴ Ya'yioro ãpērã na masĩtiro o'oya. Tojo weecã, marĩ pacu nipe'tise marĩ ya'yioro weesere ĩ'ape'ogu, müsārē añusere o'ogusami.

*Jesú 'Õ'acũrē sērĩrã, a'tiro ñubueya' nise ni'i
(Lc 11.2-4)*

⁵ "Mūsã ñubuerã, weeta'sari masã weronojō weeticā'ña. Na nerēwuase wi'seripu, tojo nicã masã pãjãrã yu'ruaropu nu'cũ, masã ĩ'ato nĩrã ñubuesama. Mūsārē diacjũ wereguti. Na ãpērã ĩ'ase me'rã wapata'atojama. Be'ropure bocasome. ⁶ Mūsã yu'ure ějõpeorã, müsã ya tucũpu sãjãa, sopere bi'a, müsã pacu Õ'acũ müsã me'rã nigũrē sērĩ, ñubueya. Tojo weecã, marĩ pacu no'o bajutiropu weesere ĩ'ape'ogu, müsārē añusere o'ogusami.

⁷ "Õ'acũrē ñubuerã wãcũtimirã, pejetiri mejãrõta ñubuemujãticã'ña. Õ'acũrē masĩtirã, ũsãrē peje ucūse me'rã tu'ogusami nĩrã, tojo weesama. ⁸ Mūsã na weronojō weeticã'ña. Marĩ pacu müsã uasenojõrē sērĩatji duporo masĩtojasami. ⁹ Tojo weerã müsã a'tiro ñubueya:

"'Pacu, mu'u u'musepu ni'i.

Nipe'tirã mu'urē wiopesase me'rã ějõpeoato.

¹⁰ A'ti turipure mu'u bese'cu maata wiogu sãjãgũ a'tiatio.

Ë'musepore mu'u uaro dia'cũ weesama.

A'ti turicjārã quẽ'rã mejārõta weeato.

¹¹ Ɖsãrẽ umucorinucũ ba'ase o'oya.

¹² Ɖsã ña'arõ wee'quere acobojoya.

Ɖsã ãpẽrãrẽ acobojo'caro weronojõta ùsã
quẽ'rãrẽ acobojoya.

¹³ Ɖsã ña'arõ weesĩ'rĩsere cã'mota'aya.

Tojo nicã ña'agũ ùsãrẽ niquesãcã, cã'mota'aya.

Mũ'ũ ni'cũta dutimasĩ'i.

Tutuayũ'rũgũ ni'i.

Mũ'ũ ni'cũrẽta masã ẽjõpeorãsama.

Mũ'ũ ninu'cũcũsa'a', ni sãrĩña Õ'acũrẽ.

¹⁴ "Ãpẽrã mũsãrẽ ña'arõ wee'quere acobojocã,
marĩ pacũ Ɖ'mũsepũ nigũ quẽ'rã mũsãrẽ acobo-
jogũsami. ¹⁵ Tojo weeticãma, marĩ pacũ mũsã
ña'arõ wee'quere acobojosome", nicũ niwĩ Jesũ.

Jesũ "Be'ti ñubuerã, a'tiro weeya" nise ni'i

¹⁶ Jesũ narẽ bu'enemocũ niwĩ: "Mũsã be'ti
ñubuerã, weeta'sari masã weronojõ weeticã'ña.
Na ãpẽrãrẽ añurõ wãcũduti, be'tima nidu-
tirã bujawetirã weronojõ weesoosama. Di-
acjũ mũsãrẽ wereguti. Na masã añurõ
wãcũse dia'cũrẽ wapata'atojasama. Be'ropure
bocasome. ¹⁷ Mũsã pe'e be'ti ñubuerã,
mũsã weewũaronojõta weeya. Diapoa waacoe,
wũjapoame'rĩcã'ña. ¹⁸ Tojo weecã, ãpẽrã mũsã
be'tisere masĩsome. Marĩ pacũ dia'cũ marĩ
ya'yioro weesere ã'ape'ogũ masĩgũsami. Cũ
mũsãrẽ añusere o'ogũsami", nicũ niwĩ Jesũ.

*Ɖ'mũsepũ marĩ bocatjere wãcũnrũdutise ni'i
(Lc 12.33-34)*

19 Jesú bu'enemocu niwĩ: “Apeyenojõ a'ti turi cjasere peje seeneocũuticã'ña. Te butiwiji, boadija wa'asa'a. Tere ãpẽrãnojõ ba'abajuriodijocã'sama. Mũsã neocũusere yajari masũ sãjãa, yajape'ocũsami. 20 Tojo weronojõ o'orã, ʘ'mũse cjase pe'ere seeneocũuyuya. Õ'acũ ʘaronojõ weenu'cũcã'ña. Tojo weerã topure peje añuse cʘorãsa'a. Topure mũsã seeneocũu'que mũsã cʘoatje ne butiwijisome. Æpẽrãnojõ ne ba'atirãsama. Yajari masã quẽ'rã Õ'acũ tiropũ sãjãa, yajasome. 21 Marĩ ʘputũ ma'isere wãcũnrũsa'a. Tojo weerã a'ti turi cjase dia'cũrẽ wãcũnrũticã'ña. Õ'acũ ye pe'ere wãcũnrũña”, nicũ niwĩ Jesú.

*Marĩ caperi sĩ'ocja weronojõ ni'i nise ni'i
(Lc 11.34-36)*

22 Jesú a'tiro werenemocu niwĩ: “Marĩ caperi sĩ'omũ'tãcja weronojõ ni'i. Marĩ caperi añucã, añurõ ï'amasĩ'i. 23 Marĩ caperi ï'aejaticãma, añurõ ï'atisa'a. A'te weronojõ mũsã Õ'acũrẽ ẽjõpeo, cũ yere weecã, caperi añurõ weronojõ ni'i. Mũsã a'ti turi cjase pe'ere wãcũnrũcãma, caperi ï'aejatirã weronojõ ni'i. Õ'acũ ʘaronojõ weetirã, na'itĩ'arõpũ nirã, cũrẽ masĩtirã weronojõ ni'i.

*Niyerure ma'itrã, Õ'acũ pe'ere ma'itisa'a nise ni'i
(Lc 16.13)*

24 “Ni'cũ ãpẽrãrẽ da'raco'tegu puarã dutisere weemasĩtisami. Ni'cũrẽ ma'ígũ, apĩrẽ ma'itisami. Tojo nicã ni'cũ dutisere yũ'tigu,

apĩ dutise pe'ere yu'titisami. Ā'rã weronojõ niyeru, a'ti nucũcã cjasere ma'írã, Õ'acũ pe'ere ma'imasĩtisa'a.

Õ'acũ cũ yarãrẽ co'tese ni'i
(Lc 12.22-31)

²⁵ "Musãrẽ a'tiro wereguti: '¿Ñe'enojõ ba'arãsari? ¿Ñe'enojõ sĩ'rĩrãsari? ¿Ñe'enojõ sãñarãsari?' ni wãcũque'titicã'ña. Marĩ catise ba'ase nemorõ wapati'i. Marĩ upũ quẽ'rã su'ti nemorõ wapati'i. ²⁶ Mirĩcũarẽ wãcũña. Na ba'asĩ'rĩrã, otese capere ote, pĩ'rĩ ducaticã weetisama. Te ducati'quere ba'ase nũrõse wi'seripũ nũrõtisama. Tojo weetimirã, ujaboatisama. Marĩ pacũ u'musepũ nigũ narẽ ba'ase o'osami. Musã pe'ere mirĩcũa nemorõ ma'iyũ'rũnũ'cãsami. ²⁷ No'o musã upũtu wãcũque'tirã, pajicurero bũcũanemotisa'a. Mejõ waro wãcũque'tima'asa'a.

²⁸ "¿De'ro weerã musã sãnatje su'tire wãcũque'titi? O'ori, nũcũ cjasere wãcũña. Te no'o uaro pĩ'rĩbajaque'atisa'a. Da'rati, su'atimirõ, su'ti añurõ sãnarõ weronojõ baju'u. ²⁹ Marĩ ñecũ wiogũ Salomó añuse su'ti sãnacũ niwĩ. Cũ tojo sãnamigũ, o'orire ni'cãrõwijiticũ niwĩ. Te o'ori añubutiasẽ ni'i. ³⁰ Ni'cã nũmũ catĩni'i, ape nũmũ ñaidija wa'asa'a. Be'ro pecame'epũ uũjũacõ'ano'sa'a. Yoaticã catimicã, Õ'acũta o'orire tojo añurõ bajume'rĩcã weesami. Cũ o'orire añurõ co'tero nemorõ musã pe'ere weesami. Musã, musã ãjõpeotise bu'iri wãcũque'ti'i. ³¹ Tojo

weerã '¿Ñe'enojõrẽ ba'arãsari? ¿Ñe'enojõrẽ s'ĩrĩrãsari? ¿Ñe'enojõrẽ sãñarãsari?' ni wãcũque'titicã'ña. ³² A'ti turicjãrã Õ'acũrẽ ãjõpeotirã tere wãcũque'tisama. Marĩ pacu u'musepu nigũ musã uasenojõrẽ masĩtojasami. ³³ Tojo weerã Õ'acũ yere wãcũyurũcãña. Tojo nicã cũ dutisere weesirutuya. Tojo weecã, nipe'tise musãrẽ du'sasenojõrẽ o'obu'ipeogusami. ³⁴ Tojo weerã '¿Ñamiacã de'ro wa'arosari?' ni wãcũque'titicã'ña. Ni'cãcãrẽ musã ña'arõ yuruatje nitoja'a. Tojo weerã ni'cãcã cjase dia'cũrẽ wãcũña. Ape nũmu cjasere wãcũque'titicã'ña. U mucorinucũ Õ'acũ musãrẽ weetamugũsami", nicu niwĩ.

7

*Ãpẽrãrẽ "Musã ña'arã ni'i" niticã'ña nise ni'i
(Lc 6.37-38,41-42)*

¹ Jesú ninemocu niwĩ:

"Musã ãpẽrãrẽ 'Na ña'arã nima', ni bese-weeticã'ña. Tojo weecã, Õ'acũ quẽ'rã musãrẽ besesome. ² Musã ãpẽrãrẽ bese'caronojõta, tojo nicã musã bese'caro ejatuario Õ'acũ musã quẽ'rãrẽ besegusami. ³ Musã basu ña'arã nimirã, ¿de'ro weerã ãpẽrã pe'ere 'Ña'arã nima', niti? ãpẽrãrẽ 'Musã ña'arã ni'i' nise dũporo musã ye pe'ere ï'amũ'tãña. ⁴ Musã a'te weronojõ nibosa'a. Musã acaweregure 'Mu'u ya capeapu cã'po'caroacã ni'i', nibosa'a. Musã ya capeapu pajiri po'caro pe'ere ï'amũ'tãtimirã,

tojo nibosa'a. Musã basu musã ya capeapu pa-jiri po'caro cuomirã, musã acaweregu cã'rõacã cuogu pe'ere 'Mu'u ya capeapu nisere mi-icõ'arãti', ¿niti? ⁵ Musã tojo wéerã, weeta'sari masã ni'i. Musã ye caperipu nise pe'ere mi-icõ'amu'tãña yujupu. Tojo wéeca be'ro musã acaweregu cã'rõacã caperipu nise pe'ere mi-icõ'amasirãsa'a", ni queose o'ocu niwĩ Jesú.

⁶ Apeye ninemocu niwĩ tja:

"Õ'acũrẽ yabi bujicã'rãrẽ cã ye queti añusere wereticã'ña. Narẽ wererã, diayiare añusere o'orã weronojõ weebosa'a. Diayia uamarã añuse o'omicã, majãmiĩ'a, cũ'rĩsama. Mejãrõta Õ'acũrẽ êjõpeosĩ'rĩtirãrẽ añuse cã ye cjasere wereticã'ña. Narẽ wererã, yeseare ñaquẽ wapabujuri dare doqueo'orã weronojõ weebosa'a. Yesea ti dare u'tacũu, te perire no'o uaro weestecusiasama. Na weronojõ nirãrẽ mejõ waro Õ'acũrẽ yabi bujicã'rãrẽ añuse cã ye cjasere werebosa'a.

'Õ'acũrẽ sãrĩña' nise ni'i
(Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ "Õ'acũrẽ sãrĩña. Cũrẽ sãrĩcã, o'ogusami. Musã sãrĩ a'manu'cũrã, bocarãsa'a. Musã me'rãcjũ ya wi'ire sope pu'to pisunu'cũcã, cã musãrẽ pãosõrõrõ weronojõ weegusami.

⁸ Õ'acũ cãrẽ sãrĩrãrẽ o'osami. No'o a'magãnojõ bocagusami. Sope pu'to pisugu weronojõ sãrĩnu'cũgũrẽ o'ogusami.

⁹ "Musã põ'rã ba'ase sãrĩcã, ne ni'cũ narẽ ãtãpere o'otibosa'a. ¹⁰ Na wa'i sãrĩcã quẽ'rãrẽ, añarẽ o'otibosa'a. ¹¹ Musã ña'arã nimirã,

musã pō'rārē añusere o'omasī'i. To pūrīcārē marī pacu u'musepu nigú cūrē sērīrārē nemorō añusere o'ogusami.

¹² "Musārē ãpērã añurō weeme'rīcã uasa'a. Musã quē'rã tojota narē añurō weeme'rīcã'ña. Moisé duti'que, tojo nicã Õ'acũ ye quetire weremu'tārī masã oja'que tojo weeduti'i.

U'muse cja sope cã'sopeacã ni'i nise ni'i
(Lc 13.24)

¹³ "Musã e'satiri sopepu, e'satiri ma'apu sãjãaña. Pecame'epu wa'atjo pe'e e'sari sope, tojo nicã ma'a quē'rã e'sari ma'ajo ni'i. Pãjãrã ti ma'apure wa'ama. ¹⁴ U'musepu wa'ari sope pe'e, ma'a e'satiri ma'acã ni'i. Pejetirãcã ti ma'apure wa'asama. Yu'ure ãjõpeorã cã'sopeacãpu, cã'ma'acãpu sãjãarã weronojõ nima.

Yucugure tigũ dũca me'rã ï'amasĩno'o nise ni'i
(Lc 6.43-44)

¹⁵ "Ãpērã 'Usã Õ'acũ ye quetire weremu'tārī masã ni'i, nisoosama. Marī ï'acã, na añurã bajumima. Oveja uatirã weronojõ bajuma. Na tojo bajumirã, na wãcũsepure yaiwa uamarã weronojõ musã ãjõpeosere dojorēsī'rīsama. Narē tojo weeri nírã, añurō ï'anurũña. ¹⁶ Musã narē na weese me'rã ï'amasīrãsa'a. Potagu u'se ducatiwe'e. Wīsõ quē'rã ne ojo ducatiwe'e. ¹⁷ Tojo weero añucju yucugu añuse dia'cũ ducati'i. Ña'acju quē'rã ña'asere ducati'i. ¹⁸ Ne ni'cãgũ yucugu añuse ducaticju ña'ase ducatitisa'a. Ña'ase ducaticju quē'rã añuse ducatitisa'a. ¹⁹ Añuse dũca marĩcjure paadijo,

ũjũacõ'acã'no'o. ²⁰ Tojo weerã musã nisoori masãrẽ na weese me'rã ñ'amasĩrãsa'a", nicu niwĩ Jesú.

Nipe'tirã Ô'acũ nirõpu wa'asome nise ni'i
(Lc 13.25-27)

²¹ Jesú narẽ werenemocu niwĩ:

"Nipe'tirãpũta no'o yu'ure 'Wiogu' niwuarãnojõ u'muse yu'u nirõpũre sãjãasome. Yu'u pacu u'musepu nigũ cũ uaro weerã dia'cũ sãjãarãsama. ²² Yu'u añurã, ña'arãrẽ besatji numu nicã, pãjãrã yu'ure a'tiro nirãsama: 'Usã wiogu, mu'u ye cjase masãrẽ bu'ewu, mu'u wãme me'rã wãtiarẽ cõ'awĩrõwũ. Tojo nicã mu'u wãme me'rãta peje añuse wee'owũ', nirãsama. ²³ Na tojo nimicã, 'Musãrẽ ne masĩticãti. Musã ña'arõ wee'cãrã ni'i. Wa'arãsa'a', nigũsa'a narẽ", nicu niwĩ Jesú.

Puarã wi'i yeenu'cãse queose ni'i
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Jesú masãrẽ a'tiro werecu niwĩ:

"Yu'u ucũsere tu'óca be'ro yu'u dutisere weegũnojõ tu'omasĩgũ, wi'i yee'cu weronõjõ nisami. Cũ ã'cũarõpu se'esãjã, ãtãpu tutuari wi'i yeemujãti'cu weronõjõ nisami. ²⁵ Be'ro acoro pejaa, dia pu'eejasa'a. Ti wi'i wĩ'rõ wãecã, ãtãgã bu'ipũ wãeca wi'i niyuro, ne se'tedijatisa'a. ²⁶ Apĩ pe'e yu'u ucũsere tu'omigũ, yu'u dutisere weetisami. Cũ tu'omasĩtigũ, nucũporo õjãrõpu wi'i wee'cu weronõjõ nisami. ²⁷ Be'ro acoro pejaa, dia pu'eejasa'a. Ti wi'i upũtu wĩ'rõ wãecã, nucũporõpu wãeca wi'i niyuro, maata

wëecõ'ape'ocã'no'sa'a. Ñã'abutiario wa'asa'a ti wi'i", nicu niwĩ Jesú.

²⁸ Be'ro Jesú bu'etu'ajaca be'ro masã cũ bu'esere ñ'amarĩarã, "Bu'eme'rĩyũ'rũami", nicãrã niwã. ²⁹ Cũ Moisé oja'quere bu'eri masã weronojõ bu'eticu niwĩ. Dutisere cuogu weronojõ narẽ bu'ecu niwĩ. Tojo weerã ñ'amarĩacãrã niwã.

8

Jesú cãmi boagũre yũ'rũo'que ni'i (Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jesú ñrũgũrũ ní'cu dijaticã, pãjãrã masã cũrẽ sirutucãrã niwã. ² Cũ ma'apũ wa'ari cura ni'cũ cãmi boagu Jesú tiropũ wa'acu niwĩ. Cũ tiro ejagu, ejaque'a, a'tiro nicu niwĩ:

—Wiogu, mũ'u dutire yũ'rũogu ni'i. Yũ'ure yũ'rũoya, nicu niwĩ.

³ Cũ tojo nicã tũ'ogu, Jesú cũrẽ ñapeo, nicu niwĩ:

—Jau. Mũ'urẽ yũ'rũoguti. Cãmi marĩgũ tojayá, nicu niwĩ.

Cũ tojo nicãta, cũ cãmi boase yatipe'tia wa'acaro niwũ. ⁴ Tojo wa'aca be'ro Jesú cũrẽ nicu niwĩ:

—Ne ãpẽrãrẽ wereticã'ña. Diacjũta pa'i tiropũ mũ'u ye cãmi yati'quere ñ'ogũ wa'aya. Cũ mũ'urẽ "Mũ'u cãmi boasere pe'tia wa'a'a", nigũsami. Cũ tojo nica be'ro Moisé cũ Õ'acũrẽ e'catise o'oduti'quere o'oya. Mũ'u tojo wee yũ'rũca be'ro masã me'rã nisetigusa'a tja, nicu niwĩ.

Jesú surara wiogure da'raco'tegure yu'ruo'que ni'i

(Lc 7.1-10)

⁵ Be'ro Jesú Capernaupu ejacu niwĩ. Topu ni'cũ wiogu romano masũ Jesú pu'to a'ticu niwĩ. Cũrẽ weetamuse sêrĩcu niwĩ.

⁶ —Wiogu, yu'ure da'raco'tegu pũrõ dutitigu, ya wi'ipu cũñami. Cũ sijamasĩtiami. Uputu waro pũrĩno'ami, ni wercu niwĩ.

⁷ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú nicu niwĩ:

—Jau. Cũrẽ yu'ruogu wa'aguti, nicu niwĩ.

⁸ Surara wiogu cũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Wiogu, ya wi'ipu mu'urẽ sãjãcã weemasĩtisa'a. Yu'u mejõ nigũ ni'i. Mu'u wa'atimigũ, mu'u dutio'ose me'rã yu'ure da'raco'tegu yu'rugusami. ⁹ Yu'u ãpêrã surara docapu ni'i. Na dutisere wee'e. Yu'u quê'rã ãpêrã surarare dutitura'a. Yu'u docacjũrẽ “Wa'aya” nicã, cũ wa'asami. Apĩrẽ “A'tia” nicã, a'tisami. Yu'ure da'raco'tegure “A'tiro weeya” nicã, yu'u duti'quere weesami. Tojo weegu mu'u yu'ure da'raco'tegure yu'ruduticã, yu'rugusami, nicu niwĩ.

¹⁰ Jesú surara tojo nisere tu'ogu, tu'omarĩa wa'acu niwĩ. Cũrẽ to siruturã pe'ere nicu niwĩ:

—Ã'rĩ romano masũ yu'ure añurõ êjõpeomi. Diacjũ musãrẽ were'e. Ã'rĩ weronojõ êjõpeogu ne ni'cũ Israe curuacjũrẽ bocaejaticãti.

¹¹ Musãrẽ wereguti. Pãjãrã judío masã nitirã ã'rĩ weronojõ yu'ure êjõpeorãsama. Na nipe'tirocjãrã judío masã nitimirã, Ô'acũ wiogu nirõpure nirãsama. Na quê'rã u'musepure marĩ judío masã ñecũsumua Abrahã, Isaa,

Jacob me'rã duji ba'arãsama. ¹² Æpērã judío masã nimirã, ějõpeotise bu'iri u'musepure wa'abo'cārã wa'asome. Na'itĩ'arõ aperopu Ó'acũ narẽ cõ'abajuriogusami. Topu na pũrĩno'rã, upicari cũ'rĩdio, utirãsama, nicu niwĩ Jesú.

¹³ Tojo níca be'ro surara wiogure nicu niwĩ:

—Mu'u ya wi'ipu tojaagusa'a. Mu'u ějõpeo'caronojõta wa'arosa'a, nicu niwĩ. Cũrẽ tojo nirĩ curata da'raco'tegu cũ dutire yu'rucu niwĩ.

Pedro mañecõrẽ Jesú yu'rũo'que ni'i
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Be'ro Jesú Pedro ya wi'ipu wa'acu niwĩ. Ti wi'ipu sãjãtagu, Pedro mañecõ ujaque uputu dutitigo cũñagõrẽ bocaejacu niwĩ. ¹⁵ Tojo weegu co omocãrĩrẽ ñe'ecu niwĩ. Cũ tojo weeri curata maata ujaque surua wa'acaro niwũ. Be'ro co wã'cãnu'cã, narẽ ba'ase etico niwõ.

Jesú pãjãrã dutitĩrẽ yu'rũo'que ni'i
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Na'ique'ari cura masã pãjãrã wãti sãjãno'cãrãrẽ Jesú pu'topu miacãrã niwã. Cũ ucũse me'rã wãtia napure sãjãa'cãrãrẽ cõ'awĩrõcu niwĩ. Tojo nicã nipe'tirã dutitĩrẽ yu'rũocu niwĩ. ¹⁷ Jesú cũ tojo weecã, duporocjũpu Isaía Ó'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ oja'caronojõta wa'acaro niwũ. A'tiro ni ojacu niwĩ: “Marĩ tutuatisere, marĩ dutire cũ miiwapasami”, ni ojanowũ.

Jesú me'rã wa'asĩ'rĩmi'cãrã ye queti ni'i
(Lc 9.57-62)

18 Jesú pājārã cǔ sumutopu nerēnu'cācã ĩ'agũ, cǔ bu'erārē a'tiro nicu niwĩ:

—Te'a ditara siaquijipu, nicu niwĩ. 19 Cǔ tojo nicã, ni'cũ Moisé duti'quere bu'eri masũ Jesú pu'to wa'a, ucũcu niwĩ:

—Masārē bu'egu, mu'u no'o wa'aro mu'urē sirutusijaguti, nicu niwĩ. 20 Jesú cǔrē yu'ticu niwĩ:

—Wa'icurã cārĩrĩ tuti cɔosama. Mirĩcũa quē'rã na pō'rātiri su'tiro cɔosama. Yu'u pūrĩcã Ō'acũ macũ masũ weronojō uputigu ne cārō cārĩpesaro, yaro diácjǔrē moo'o, nicu niwĩ.

21 Apĩ Jesure ějōpeogu cǔrē a'tiro nicu niwĩ:

—Wiogu, yu'u quē'rã mu'urē sirutuguti. Mejō yu'u pacu tiropu wa'aguti yujupu. Topu ni, be'ro yu'u pacu wēřica be'ro yaatojagupu mu'u me'rã wa'aguti, nicu niwĩ.

22 Jesú cǔrē yu'ticu niwĩ:

—Yu'u me'rã wa'asĩ'rĩgũ, ni'cārōacã yu'ure sirutuya. Yu'ure ějōpeotirã wēřĩ'cārã weronojō nima. Náta tja āpērã wēřĩ'cārārē a'merĩ yaato, nicu niwĩ.

Jesú wĩ'rōrē, tojo nicã pã'cōrĩrē di'tamarĩacã wee'que ni'i

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Be'ro Jesú yucusupu mujāsājācu niwĩ. Cǔ bu'erã cǔrē ba'patiwã'cācārã niwã. 24 Na ditarapu nirĩ cura uputu wĩ'rō a'ticaro niwũ. Tojo weero na yucusure pacase pã'cōrĩ paaquesāamujācaro niwũ. Tojo wa'ari curare Jesú cārĩa wa'acu niwĩ. 25 Tojo weerã cǔ bu'erã cǔ siropu sãñagǔrē wã'cōrã buruacārã niwã.

Cūrē “Wiogu, ũsārē yu'ruoya. Marĩ mirĩdijarã wee'e”, nicārã niwã.

²⁶ Cũ wã'cã, narē yu'ticu niwĩ:

—¿De'ro weerã tocã'rõ uiti? Musã yu'ure cã'rõacã waro ějõpeose cu'o, nicu niwĩ. Tojo nitoja, wã'cãnu'cã, wĩ'rõrē, pã'cõrĩrē di'tamarĩacã weecu niwĩ. Nipe'tise di'tamarĩdijape'tia wa'acaro niwũ. ²⁷ Tojo wa'acã ĩ'arã, cũ bu'erã ĩ'amarĩarã, a'tiro nicārã niwã:

—¿Ñamũnojõ masũ nimiticũ ã'rĩ? Wĩ'rõ, pã'cõrĩpũta cūrē tu'omaatidojacã'a, nicārã niwã.

Jesú wãtĩa sãjãno'cãrãrē cõ'awĩrõ'que ni'i
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jesú wĩ'rõrē yusũoca be'ro ape pã'rẽpu pẽ'ajacãrã niwã. To Gadara wãmetiropu nicaro niwũ. Topu pũarã mũua wãtĩa sãjãno'cãrã masãperi wa'teropu ní'cãrã Jesú tiro a'ticãrã niwã. Na uarã waro niyucã, ne ni'cũ ti ma'apũre yu'ruaticãrã niwã. ²⁹ Na Jesure ĩ'arã, caricũcãrã niwã:

—Jesú, Ő'acũ macũ, ¿de'ro weegu ũsārē caribogu a'titi? ¿Ő'acũ cũ bu'iri da'reatje dũporo ũsārē bu'iri da'reyugu a'tiati? nicārã niwã.

³⁰ Na yu'rũro pãjãrã yesea to auba'a nu'cũcãrã niwã. ³¹ Wãtĩa narē ĩ'arã, Jesure nicārã niwã:

—Mu'u ũsārē cõ'awĩrõgũ, sõjã yeseapũre sãjãaduticureya, nicārã niwã.

³² Jesú “Tojota wa'ato”, nicu niwĩ. Cũ tojo nicãta, na masãpũre nimi'cãrã yeseapũre sãjãacãrã niwã. Yesea na wãtĩa sãjãca be'ro opa tu'rũpu ní'cãrã omamaati, ditarapu doqueñojã

wa'acārã niwã. Topu mirĩboape'tia wa'acārã niwã.

³³ Yesea co'terã tojo wa'acã ã'arã, uputu ucuarã, macãpu omatojaacārã niwã. Topu ejarã, nipe'tise wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ wa'a'quere wercãrã niwã. ³⁴ Tere tu'orã, macãcjãrã nipe'tirã Jesú tiropu wa'acārã niwã. Cũrẽ ã'arã, a'tiro nicãrã niwã:

—A'tore wijawã'cãña. Apesepu wa'aya, nicãrã niwã.

9

Jesú sijamasĩtigure yu'rũo'que ni'i (Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jesú wãtĩarẽ cõ'awĩrõca be'ro yucusupu mäjäsãjã, cũ ya macãpu majãmipẽ'acũ niwĩ tja.

² Topu ãpẽrã ni'cũ sijamasĩtigure Jesú tiropu cũ pesaro me'rã wuawã'cãcãrã niwã. Na “Jesú ãsã me'rãcjũrẽ yu'rũogusami”, nicãrã niwã. Na ãjõpeocã ã'agũ, Jesú sijamasĩtigure a'tiro nicũ niwĩ:

—Wãcũtutuaya. Mu'ũ ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a, nicũ niwĩ.

³ Cũ tojo nirĩ curare Moisé duti'quere bu'eri masã topu nicãrã niwã. Na a'tiro wãcũcãrã niwã: “Ã'rĩ cũ tojo ucũse me'rã Õ'acũrẽ ña'arõ ucũgũ weemi. Cũ 'Õ'acũ weronojõ tutuagu ni'i, ¿ni wãcũsari? Ã'rĩ marĩ weronojõ uputigu masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩtisami”, ni wãcũcãrã niwã. ⁴ Jesú na tojo wãcũsere masĩgũ, narẽ nicũ niwĩ:

—¿De'ro weerã musã yu'ure ña'arõ wãcũti?

⁵ ¿De'ro nise pe'e diasatibutiati? ¿“Mu'ũ ña'arõ

wee'quere acobocono'toja'a" o "Wã'cãñu'cã, sijawã'cãña" nise pe'e diasaweti? "Mu'u ña'arõ wee'quere acobocono'toja'a" nicã ï'atimirã, ëjõpeoya mar'i. "Wã'cãñu'cã, sijawã'cãña" nicã pe'ema, cã sijasere ï'atojarãpu "Diacjũta ni'i", ni ëjõpeo'o. ⁶ Tojo weegu yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũ yu'u tutuasere ï'ogũ, ã'rĩ sijamasĩtigure yu'ruoguti. Te me'rã masã yu'u masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩsere masĩrãsa'a, nicu niwĩ.

Be'ro sijamasĩtigure a'tiro nicu niwĩ:

—Wã'cãñu'cãña. Mu'u cũña'carore tuutũrẽ, miuwã tojaagusa'a mu'u ya wi'ipu, nicu niwĩ.

⁷ Cũ tojo nicã, sijamasĩtigũ wã'cãñu'cã, cũ ya wi'ipu tojaa wa'acu niwĩ. ⁸ Masã cũ tojo wa'asere ï'arã, uputu ucacãrã niwã. Tojo weerã Õ'acũ u'musepu nigũrẽ a'tiro nicãrã niwã:

—Mu'u tutuase masũpũre o'o'que añuyũ'rua'a, nicãrã niwã.

Jesú Mateo a'ti pũrĩ oja'cũre piji'que ni'i
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jesú sijamasĩtigure yu'ruóca be'ro wa'agu, yu'ure ï'abocawĩ. Yu'u romano masã wiogure niyeru wapaseebosari wi'ipu da'ragu dujiwu. Yu'ure ï'agũ, "Yu'u me'rã a'tia", niwĩ. Cũ tojo nicãta, cũ me'rã wa'awu.

¹⁰ Be'ro ya wi'ipu cũ bu'erã me'rã ba'agu wa'awĩ. Na ba'ari cura ãpẽrã quẽ'rã pãjãrã niyeru wapaseeri masã, tojo nicã judío masã "Ña'arõ weeri masã nima" nino'rã quẽ'rã ba'arã ejawã. ¹¹ Fariseo masã tojo weecã ï'arã, cũ bu'erãrẽ sãrĩtiña'wã:

—¿De'ro weegu musārē bu'egu niyeru wapaseeri masā, āpērā ña'arō weeri masā me'rā ba'ati? niwā.

¹² Na tojo nisere tu'ogu, Jesú a'tiro niwī:

—Duti moorā ocoyedutirā duturure a'matisama. Dutitirā pūrīcā a'masama. ¹³ Ō'acū ye queti ojáca pūrīpɔ na oja'quere bu'erā wa'aya. Ō'acū cū ucū'quere a'tiro ojacārā niwā: “Yɔ'u āpērārē pajaña'duti'i. Wa'icūrā ũjũamorōpeosere ɔawe'e', nicu niwī Ō'acū”, ni ojano'wũ. Yɔ'u “Añurā ni'i” nirārē a'magũ a'titiwɔ. Āpērā “Ūsā ña'arā ni'i” nirā pe'ere a'magũ a'tiwɔ. Na ña'arō wee'quere bujaweti ducayudutigu a'tiwɔ, niwī Jesú.

“Mɔ'u bu'erā ¿de'ro weerā be'tiweti?” Jesure ní'que ni'i

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Be'ro Juā masārē wāmeyeri masũ bu'esere siruturi masā Jesú tiropɔ sērītiña'rā etawā:

—¿De'ro weerā ũsā weronojō, tojo nicā fariseo masā weronojō mɔ'u bu'erā pe'e Ō'acūrē ñubuerā, be'tiweti? niwā.

¹⁵ Na tojo nicā, Jesú yɔ'tiwī:

—¿De'ro weecju omocā du'tegu na me'rā nígũ, cū pijio'cārārē bujaweti, be'tidutibosari? Be'ro cūrē āpērā aperopɔ miáca be'ro pūrīcārē bujaweti, be'tirāsama. Jesú, yɔ'u na me'rā ni'i yujupɔ; yɔ'u na me'rā niticā pūrīcārē, be'tirāsama nígũ, tojo niwī.

¹⁶ Apeye queose me'rā narē ninemowī. Tojo nígũ, ma'ma cū bu'ese me'rā todɔporopɔ na

weeseti'que a'mesũ'amasĩtisa'a, nigũ weewĩ. A'tiro queose o'owĩ:

—Mejã su'tiro ma'ma casero coeya marĩrĩ casero me'rã sereõ'ota basiowe'e. Tojo weecãma, ma'ma casero coecã wejedũ'o, mejã su'tirote maata wejetũ'rẽsa'a. Nemorõ pajiri pe tũ'rũnemosã'a. ¹⁷ Tojota wa'asa'a ma'ma vino mejã ajuro wa'icũrã casero me'rã wéeca ajuropu poseyecã. Pã'mũyũ'rũ, ti ajuro tũ'rũ, vino piostepe'tia wa'asa'a. Tojo wa'acã, vino bajudutia wa'asa'a. Ti ajuro quẽ'rã cõ'a wa'asa'a. Tojo weero ma'ma vinorẽ ma'ma ajuropu poseyeno'o. A'tiro weecã vino, tojo nicã ti ajuro queoro tojame'rĩcã'sa'a, niwĩ Jesú. Duporopũ weeseti'que me'rã Jesú cũ ni'cãrõacã ma'ma bu'ese morẽta basiowe'e nígũ, tojo niwĩ.

Jairo macõrẽ, tojo nicã dí mejã cuogore Jesú yũ'rũo'que ni'i

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jesú Juã wãmeyerĩ masũ bu'erãrẽ ucũrĩ curare ni'cũ judío masã nerẽrĩ wi'i wiogũ etawĩ. Jesú pu'to ejaque'a, niwĩ:

—Yũ'ũ macõ ni'cãrõacã wẽrĩa wa'amo. Tojo wa'amicã, ya wi'ipũ wa'a, core ñapeocã, masãgõsamo tja, niwĩ.

¹⁹ Cũ tojo nicã tu'ogũ, Jesú cũ me'rã wa'awĩ. Ũsã cũ bu'erã quẽ'rã ba'patiwã'cãwũ.

²⁰ Ma'apũ ũsã wa'ari cura ni'cõ numio doce cũ'marĩ dí mejãrẽ dutitigo a'tico niwõ. Co Jesú sẽ'emapu a'ti, cũ yaro su'tiro yapapu ñe'eña'co niwõ. ²¹ A'tiro wãcũco niwõ: “Yũ'ũ cũ ya su'tirote da'raña'seacã me'rã yũ'rũgosa'a”, nico

niwõ. ²² Co ñe'eña'cã tu'oña'gũ, Jesú core majãmiĩ'a, niwĩ:

—Wãcütutuaya. Mũ'u ãjõpeotjĩagõ, yu'rũono'copũ toja'a, niwĩ.

Cũ tojo nicãta, dí wijami'que bu'anũ'cã pe'tia wa'acaro niwũ.

²³ Be'ro Jesú wiogũ ya wi'ipũ ejagũ, na weewũaronojõpũma wẽrĩ'core yaari cura basapeorãrẽ bocaejawĩ. Tojo nicã masã quẽ'rã uryũ uticã ã'awĩ. ²⁴ Cũ tí wi'i po'peapũ nirãrẽ “Wijaaya. Co wẽritimo. Cãrĩgõ weemo”, niwĩ.

Tere tu'orã, masã cũrẽ bujicã'wã. ²⁵ Jesú narẽ wijaadutiwĩ. Be'ro wẽrĩ'co pesari tucũpũ sãjãa, co ya omocãpũ ñe'ecũ niwĩ. Tojo weecã, co wã'cãnu'cãco niwõ. ²⁶ Be'ro nipe'tiro ti di'tapure Jesú core masõ'que queti se'sa wa'acaro niwũ.

Jesú pũarã caperi ã'atirãrẽ yu'rũo'que ni'i

²⁷ Jesú wiogũ ya wi'ipũ ní'cũ wijaari cura pũarã caperi ã'atirã cũrẽ caricũsirutuã.

—Davi pãrãmi nituriagũ, ãsãrẽ pajaña'cureya, ni caricũwã.

²⁸ Be'ro wi'ipũ sãjãcã, caperi ã'atirã cũ pu'topũ ejawã. Narẽ sãrĩtiña'wĩ:

—¿Yu'u musãrẽ ã'acã weemasĩsere ãjõpeoti? niwĩ.

—Ëjõpeo'o, ni yu'tiwã.

²⁹ Na tojo nicã tu'ogũ, Jesú na caperipũ ñapeowĩ.

—Musã ãjõpeo'caronojõ queoro wa'ato, niwĩ.

³⁰ Tojo nicãta, na ã'awã. Be'ro “Yu'u musãrẽ tojo weesere ãpẽrãrẽ wereticã'ña”, niwĩ.

31 Cũ tojo nimicã, na wijaáaca be'roacãta nipe'tiro ti di'tapu cũ narẽ yu'rũo'quere wer-estepe'ocã'cãrã niwã.

Ucũmasĩtigũre Jesú ucũcã wee'que ni'i

32 Caperi bajuno'ti'cãrã wijaari cura a'tiro wa'awũ. Ápẽrã Jesú tiropũ ni'cũ ucũmasĩtigũ wãtĩ sãjãno'cũre miiejawã. 33 Jesú cãrẽ ĩ'agũ, wãtĩ cãpũre nigũrẽ cõ'awĩrõwĩ. Tojo weecã, cũ ucũmasĩti'cũ ucũnũ'cãwĩ. Tocjãrã tere ɸpũtu ĩ'amarĩatjãrã, a'tiro niwã:

—Marĩ a'to Israe curuacjãrã tiropũre tojo wa'acã, ne ni'cãti ĩ'atirã nicãti, niwã.

34 Fariseo masã pe'e a'tiro niwã:

—Wãtĩa wiogu tutuaro me'rã ã'rĩ wãtĩarẽ cõ'awĩrõsami, niwã.

Jesú masãrẽ pajaña'que ni'i

35 Jesú nipe'tise macãrĩpũ judío masã nerẽse wi'serinũcũ bu'ecusiagu wa'awĩ. Añuse queti Õ'acũ masãrẽ yu'rũose quetire werewĩ. Tojo nicã Õ'acũ wiogu nimi nise quetire weregu wa'awĩ. Dutitirãrẽ de'ro na pũrĩno'sere yu'rũowĩ. 36 Masãrẽ ĩ'agũ, pũrõ pajaña'wĩ. Na bujawetirã, wãcũtutuaturã ovejare co'tegu moorã weronojõ niwã. 37 Tojo weegu Jesú ãsã cũ bu'erãrẽ niwĩ:

—Diacjãta ni'i. Marĩ otese peje pĩ'rĩ dũcati'i. Tere miirã pe'e marĩbocurema. 38 Tojo weerã te otese wiogũre ápẽrã miitamuajãrẽ sãrĩnemoña, niwĩ Jesú. A'te weronojõ Õ'acũ ye quetire masĩĩ'rĩrã, pãjãrã waro nima. Mejõ te quetire

wererã pe'e pejetirãcã nima. Tojo weerã ãpẽrã cã o'ónemocã, Õ'acũrẽ sãrĩña, niwĩ Jesú.

10

Jesú cã bu'erãrẽ bese'que ni'i

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesú masãrẽ bu'eca be'ro ãsã cã bu'erã docere besewĩ. Ësãrẽ masãpũ nirã wãtĩarẽ cõ'awĩrõmasĩsere o'owĩ. Tojo nicã nipe'tise duti yũ'ruomasĩsere o'owĩ.

² Ësã cã bese'cãrã doce a'tiro wãmetiwũ. Ne waro Simó niwĩ. Apetero cãrẽta tja Pedro pisuwã. Be'ro cã acabiji André niwĩ. Cã be'ro Santiago, tojo nicã cã acabiji Juã, na pũarãpũta Zebedeo põ'rã niwã. ³ Apĩ Felipe, apĩ Bartolomé, apĩ Tomás niwã. Yũ'ũ Mateo romano masã wiogure niyeru wapaseebosagũ ní'cũ quẽ'rã na me'rã niwũ. Apĩ Santiago Alfeo macũ niwĩ. Tojo nicã Tadeo niwĩ. ⁴ Apĩ Simó celote curuacjũ niwĩ. Apĩ Juda Iscariote, be'ropũ Jesure ĩ'atu'tirãpũre o'oacjũ quẽ'rã niwĩ.

Jesú cã bese'cãrãrẽ bu'edutio'o'que ni'i

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Cã beséca be'ro ãsã docere a'tiro niwĩ:
—Judío masã nitirã tiropũ wa'aticã'ña. Tojo nicã Samaria di'tapũ nise macãrĩpũre wa'aticã'ña. ⁶ Israe curuacjãrã tiro pe'e wa'aya. Na Õ'acũ cã dutisere sirututirã, oveja na wiogure du'tiwija wisi'cãrã weronojõ nisama. ⁷ Narẽ wererã wa'aya. “Cã'rõacã be'ro Õ'acũ bese'cũ wiogũ sãjãgũsami”, niña. ⁸ Dutitirãrẽ yũ'ruoya. Wẽrĩ'cãrãrẽ masõña. Cãmi boarãrẽ yũ'ruoya.

Wātīa sājāno'cārārē cō'awīrōña. Yu'u musārē weemasīserē wapamarīrō o'o'o. Tojo weerā narē yu'rūorā, wapaseeticā'ña.

⁹ »Musā wa'arā, ne niyeru miaticā'ña. ¹⁰ Ne ajuronojō miaticā'ña. Su'ti, tojo nicā sapatu musā sññase me'rā dia'cū wa'aya. Tuacjū miaticā'ña. Da'rari masā na da'rase wapa wapata'aba'amasīma. Tojo weerā musā bu'erā wa'acā, musārē ba'ase weetamurāsama.

¹¹ »Macāpū etarā, “Ā'rīta añutū'sami” musā nigú tiro tojaque'aya. Musā to nirō ejatuaro cū ya wi'ipū niña. ¹² Cū ya wi'ipū sājāarā, ti wi'icjārārē pōtērī añudutiya. ¹³ Musārē ñe'ecā, “Musārē añurō wa'ato”, niña. Musārē ñe'eticā, niticā'ña. ¹⁴ Musārē ñe'eti, musā bu'esere tū'osī'rīticā, ti wi'ipūre wijaarā, o ti macāpūre wījarā, ti macā cjase di'ta musārē wā'a'quere paastecō'aña. Tojo weerā musā a'ti macācjārā bu'iritima, ni ĩ'orāsa'a. ¹⁵ Diacjū musārē were'e. Ō'acū masārē beseatji nūmū narē ūpūtū waro bu'iri da'regusami. Todūporopū Sodoma, Gomorra wāmetise macārīcjārārē bu'iri da're'caro nemorō narē bu'iri da'regusami, niwī Jesú.

Jesure ējōpeorārē ña'arō weeatje cjase ni'i

¹⁶ Cū apaturi ninemowī:

—Masīña. Yu'u musārē wioro wa'teropū o'ógū wee'e. Ovejare yaiwa wa'teropū o'ógū weronojō o'ó'o. Tojo weerā musārē ña'arō weeri nírā, pua capeatiya. Musārē ña'arō weemicā, añurō weeya narē. ¹⁷ Añurō ĩ'aña. Musārē ñe'e, judío masā wiorā tiropū miarāsama. Na nerēse wi'seripū musārē tārārāsama. ¹⁸ Tojo

nicã yu'ure ãjõpeose bu'iri to cjase di'ta wiorã tiropu miarãsama. Narẽ yé quetire wereya. Tojo nicã ãpẽrã judío masã nitirãrẽ wererãsa'a. ¹⁹ Musãrẽ miacã, musã ucũatjere “¿De'ro wa'arosau? ¿De'ro nirãsari?” ni wãcũque'titicã'ña. Musã ucũrĩ cura Õ'acũ musã ucũatjere o'ogusami. ²⁰ Tojo weerã musã basu mejëta ucũrãsa'a. Espíritu Santu marĩ pacu o'ó'cu musãrẽ ucũdutisere ucũrãsa'a.

²¹ »Masã yu'ure ãjõpeocã ĩ'arã, na acawerã warore wia, wẽjẽdutarãsama. Na põ'rã quẽ'rãrẽ tojota weerãsama. Põ'rã quẽ'rã na pacusumuarẽ mejãrõta weerãsama. ²² Yé bu'iri nipe'tirã musãrẽ ĩ'atu'tirãsama. No'o yu'ure ãjõpeoyapatigunojõ yu'rugusami. Cã yu'u pacu tiropu catinu'cũcũsami. ²³ Ni'cã macãpu musãrẽ ña'arõ weecã, ape macãpu du'tiya. Diacjũta musãrẽ were'e. Nipe'tiro Israe curuacjãrã nise macãrĩpu musã werecusiabi'ati duporo yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upãtigu apaturi a'tigusa'a tja, niwĩ Jesú.

²⁴ »Ne ni'cũ bu'egu, cãrẽ bu'egu yu'ruoro nímasĩtisami. Mejãrõta da'raco'tegu quẽ'rã cũ wiogu yu'ruoro nímasĩtisami. ²⁵ Bu'egu, cãrẽ bu'egu weronojõ nigũti, nirõua'a. Mejãrõta da'raco'tegu cũ wiogu weronojõ nigũti, nirõua'a. Bu'eri masũ, wiogu, na ña'arõ yu'rucã, bu'eno'gũ, da'raco'tegu quẽ'rã ña'arõ yu'rũsama. Tojo weero yu'u musãrẽ bu'egure “Beelzebú, wãtĩa wiogu nimi” nicã, ¿de'ro weerã musã yu'u bu'erãrẽ tojo nitibosabau? niwĩ Jesú.

Jesú “¿Noanojõrẽ uironuati?” ní'que ní'i
(Lc 12.2-7)

²⁶ Jesú a'tiro werenemowĩ:

—Musã yu'u me'rã ní'i. Tojo weerã musãrẽ uatirãrẽ uiticã'ña. Ne bajuyoropu weetise ñ'ano'ticã weesome. Ñ'ano'rõsa'a. Ne ñ'atiropu wee'que quẽ'rã masĩno'ticã weesome. ²⁷ Yu'u musãrẽ tu'otiropu ní'quere ãpẽrã tu'oropu werestepe'ocã'ña. Masĩno'ña marĩ'quere masãrẽ masĩcã weeya. ²⁸ Musã upure wẽjẽcõ'arãrẽ uiticã'ña. Na upu dia'cũrẽ wẽjẽcõ'amasĩsama. Õ'acũ pe'e upu, ejeripõ'rãrẽ pecame'epu cõ'abutiamasĩsami. Cũ tojo weegú pũrĩcãrẽ uiya, niwĩ.

²⁹ Jesú queose me'rã cũ pacu marĩrẽ ma'isere werenemowĩ:

—Puarã mirĩcũa o'majãrãcã cã'rõacã wapatĩsama. Na tojo wapatimicã, Õ'acũ narẽ añurõ co'tesami. Ne ni'cũ mirĩcũacã yucugupu pesagu marĩ pacu “Tocã'rõ wẽrĩgũsami” niticã, wẽrĩtisami. ³⁰ Apeyema tja Õ'acũ marĩ poarire “Ticuse ní'i”, ni masĩpe'ocã'sami. ³¹ Musã pãjãrã mirĩcũa yu'rũoro wapatĩsa'a. Tojo weerã musãrẽ ña'arõ weesĩ'rĩrãrẽ uiticã'ña. Õ'acũ musãrẽ añurõ co'tegũsami, niwĩ Jesú.

Masã tu'oropu Jesucristore ãjõpeose ní'i
(Lc 12.8-9)

³² Jesú werenemowĩ:

—No'o masã tu'oropu yu'ure “Ëjõpeo'o” ni werecã, yu'u quẽ'rã narẽ yu'u pacu u'musepu nigũrẽ añurõ ucũgũsa'a. ³³ Ni'cũ masãrẽ uigũ, masã tu'oropu yu'ure “Ëjõpeowe'e” nigũrẽ yu'u

quē'rā cūrē yu'u pacu u'musepu nigūrē “Yagu mejēta nimi”, nigūsa'a, niwī Jesú.

Jesú ye bu'iri masā dɛcawatima nise ni'i

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Apaturi werenemowī:

—Mūsā yu'ure “Añurō nisetiatjere miitigu weepī”, ni wācūticā'ña. Yu'u tere miiti-tiw. Yu'u a'tise wapa a'pepūrīato nígu a'tiw. Āpērā yu'ure uatirā, yu'ure uarā me'rā a'metu'tirāsama. ³⁵ Tojo weerā ni'cū cū pacu me'rā a'metu'tigusami. Apego quē'rā co paco me'rā mejārōta weegosamo. Tojo nicā macū nūmo co mañecō me'rā a'metu'tirāsama. ³⁶ Tojo weerā ni'cā wi'icjārā, yé bu'iri a'metu'tirāsama.

³⁷ »Yu'ure ma'irō nemorō mūsā pacusumua pe'ere ma'iyu'rūnū'cārā, yarā nīmasītisa'a. Tojo nicā pacusumua quē'rā na pō'rārē ma'iyu'rūnū'cārā, yarā nīmasītisama.

³⁸ Apetero weegu ni'cū “Yu'u Jesure ējōpeogu, wēribosa'a” ni uigu, yu'ure ējōpeodu'usami. Tojo weegunojō yagu nīmasītisami. ³⁹ Yu'ure ējōpeose me'rā ña'arō yu'rūsī'rītigu, yu'ure ējōpeodu'ugunojō pecame'epu bu'iri da're bajuriono'gūsami. Apī wējēsere uiti, yu'ure ējōpeonu'cūgūnojō pe'e yu'u me'rā catinu'cūgūsami, niwī Jesú.

Añurō wee'que wapa wapata'ase ni'i

(Mr 9.41)

⁴⁰ Jesú werenemowī:

—Mūsārē e'catise me'rā ñe'erā, yu'ure ñe'erāta weema. Yu'ure ñe'erā quē'rā, yu'u pacu yu'ure o'ó'care ñe'erāta weema. ⁴¹ Ni'cū

Õ'acũ wereduti'quere wereturiari masũrẽ cũ
 Õ'acũ o'ó'cũ niyucã, ñe'egũrẽ a'tiro wa'arosa'a.
 Õ'acũ cũrẽ o'osenojõrẽta cũrẽ ñe'egũ quẽ'rãrẽ
 o'ogũsami. Ni'cũ masũ añugũrẽ ñe'egũ, cũ
 añugũ niyucã, cũrẽ ñe'egũrẽ a'tiro wa'arosa'a.
 Õ'acũ masũ añugũrẽ o'o'caronojõta cũrẽ ñe'egũ
 quẽ'rãrẽ o'ogũsami. ⁴² Ni'cũ apĩrẽ Jesucristore
 ejõpeogu nimi nígũ, acowuogure acotiãgũ
 diacjũta añuse bocagũsami, niwĩ Jesús.

11

Juã cũ bu'erãrẽ Jesús tiropu o'ó'que ni'i
(Lc 7.18-35)

¹ Jesús ùsã docere wéréca be'ro wa'a wa'awĩ.
 Galileapu nise macãrĩrẽ bu'ecusiagu wa'awĩ.

² Juã masãrẽ wãmeyeri masũ bu'iri da'leri
 wi'ipu nicũ niwĩ. Topu nígũ, Jesús masã
 wa'teropu weesere tu'ocu niwĩ. Tere tu'ogu,
 ãpẽrã cũ bu'esere siruturãrẽ cũ tiropu
 wa'aduticũ niwĩ. ³ A'tiro narẽ sãrĩtiña'duticũ
 niwĩ:

—“¿Mu'uta niti 'Masãrẽ yu'rũoacju
 a'tigũsami' nino'cũ, o apĩpũre yucuerãsari
 yujupũ?” ni sãrĩtiña'ña, nicũ niwĩ.

⁴ Jesús tiro etarã, Juã sãrĩtiña'duti'quere
 sãrĩtiña'wã. Na tojo nicã tu'ogu, Jesús narẽ
 yu'tiwĩ:

—Yu'u weecã ï'asere, musã tu'osere Juãrẽ wer-
 erã wa'aya. ⁵ “Caperi ï'atimi'cãrã ni'cãrõacãrẽ
 ï'apãama. Sijamasĩtimi'cãrã sijama. Cãmi boarã
 yatipe'tiano'ma. O'meperi tu'oti'cãrã tu'oma.
 ãpẽrã wẽrĩ'cãrã masãma. Pajasecũorã añuse

masārē yu'rwoose quetire tu'oma. ⁶ Yu'ure ējōpeodu'utigunojō e'catigusami", ni wererā wa'aya Juārē, niwī Jesú.

⁷ Na wa'áca be'ro Jesú Juā ye cjasere masārē werenu'cāwī:

—Musā masā marīrōpɁ Juārē ĩ'arā wa'apā. TopɁ wa'arā, uigunojōrē, wācūtutuatigure ĩ'arā wa'atipā. Cā tutuatuigu tábuti wī'rō wēecaro weronojō nitimi. ⁸ Tojo nicā añuse waro su'ti sãñagūrē masā marīrōpɁ ĩ'arā wa'atipā. Su'ti añuse sãñarānojō wiorā ye wi'seripɁ nisama. ⁹ To pūrīcārē musā ni'cū Ō'acū ye queti weremu'tārī masūrē ĩ'arā wa'arā weepā. Nirōta Juā āpērā Ō'acū ye queti weremu'tārī masā nemorō niyu'rɁnu'cāmi. ¹⁰ Ō'acū Juārē o'óyuatjere cū ye queti ojáca pūrīpɁ a'tiro ojano'wā:

"Yu'u mu'u ye quetire wereyuacjere mu'u duporo o'óguti.

Cū mu'u wa'atji ma'arē apoyugusami", nicu niwī Ō'acū, ni ojano'caro niwā.

Ma'a quē'rāyum'tāgū weronojō mu'u wa'ati duporo masā wācūsere bujaweti ducayudutigusami nígu, tojo nicu niwī.

¹¹ »Diacjūta musārē wereguti. ToduporopɁ, a'tiro nicā quē'rārē ne ni'cū Juā yu'rwooro nigú marīmi. Tojo nimicā, nipe'tirā Ō'acū wiogu nirōpɁ nirā Juā yu'rwooro nima. Mejō nigūpɁ cū yu'rwooro nimi.

¹² »Juā bu'enu'cācateropɁ, téé a'tocateropɁ quē'rārē Ō'acū wiogu nisere uatirā, cumuca weema. ¹³ Nipe'tirā Ō'acū ye quetire

weremu'tārī masā na oja'que me'rā, tojo nicā Moisé cū dutise cūu'que me'rā Ō'acū wioḡu nimi nisere werenu'cūcārā niwā. Juā masārē wāmeyeri masūputa weretuocu niwī. ¹⁴ Musā yu'ure ējōpeosī'rīcāma, a'tiro nigūti. Dūporocjāpu Ō'acū ye queti weremu'tārī masū a'tiro nicu niwī: “Masārē yu'rūoacju a'tise dūporo Elía Ō'acū ye queti weremu'tārī masū weronojō nigū a'tigūsamī”, ni ojanowā. Juā na tojo ojanocuta nimi. ¹⁵ O'meperi cuorānojō a'tere añurō tu'oya.

¹⁶ »Masā a'tocaterocjārā, yé quetire tu'osī'rītirā ā'rā weronojō nima. Wīmarā macā decopu apedujirā, na me'rācjārārē pijirā caricūbajaque'atirā weronojō nima. A'tiro caricūsama: ¹⁷ “Ēsā wēowū putimicā, basarā wijatiapu. Ēsā bujawetise basacā quē'rārē, utitiapu.” Na weronojō a'tocatero nirā no'o añurō, ña'arō weecā, mejārōta tu'satima. ¹⁸ Juā masārē wāmeyeri masū be'ti, vino sī'rītisami. Cū tojo weecā, musā “Wātī cuomi”, nisa'a. ¹⁹ Be'ro yu'u Ō'acū macū masū weronojō uputigu quē'rārē ba'a, yu'u vino sī'rīcā, mejārōta ña'arō ucū'u. “Ba'awārīgū, sī'rīwārīgū nimi. Niyeru wapaseeri masā, tojo nicā ña'arā me'rācjū nimi”, ni'i yu'ure. Musā ni'cūpureta ējōpewe'e. Tojo ējōpeotimirā, yu'u weeī'o'quere ī'arā, “Ō'acū cūrē masīse o'opī” ni, masībosa'a, niwī Jesú.

*Jesure ējōpeotise macārīcjārā ye queti ni'i
(Lc 10.13-15)*

20 Be'ro Jesú cã tutuaro me'rã weeĩ'oyu'rũnu'cã'que macãrĩcjãrãrẽ a'tiro tu'tiwĩ. Na ña'arõ wee'quere bujaweti ducayuticã, tojo weewĩ.

21 —Mũsã Corazĩ, tojo nicã Betsaida wãmetise macãrĩcjãrãrẽ ña'arõ wa'arosa'a. Yu'u weeĩ'o'quere ĩ'amirã, ducayuwe'e. Yu'u ãpẽrã judío masã nitirã tiropu Tiro, Sidõ wãmetise macãrĩpu weeĩ'ocãma, duporopu na ña'arõ wee'quere bujaweti ducayutojabopã. Na bujawetisere ĩ'orã, na weewuaronojõpuma su'tire wãquĩsenojõrẽ sãña, nujãrẽ na dupoapu õrẽstepeobopã. 22 Mũsãrẽ were'e. Õ'acũ masãrẽ beseatji nũmu nicã, mũsã pe'ere Tiro, Sidõcjãrã nemorõ bu'iri da'reyu'rũnu'cãgũsami.

23 »Ni'cãrõacãma Capernaucjãrãrẽ were'e. “Tojowaro u'musepu mũjãrãti”, ni wãcũticã'ña. Õ'acũ mũsãrẽ pecame'epu cõ'abutiagusami. Sõ'onĩca macã Sodoma yu'u mũsã tiropu wee'caronojõ weeĩ'ocãma, ti macã ni'cãrõacãpu quẽ'rãrẽ ninu'cũbosa'a. 24 Mũsãrẽ nigũti. Õ'acũ masãrẽ beseatji nũmu nicã, Sodomacjãrãrẽ nemorõ mũsã pe'ere Õ'acũ bu'iri da'regusami, niwĩ Jesú.

*Jesú “Yu'u me'rã ejerisãjãse cuoya” nise ni'i
(Lc 10.21-22)*

25 Narẽ tojo nĩca be'ro Jesú cũ pacu Õ'acũrẽ a'tiro niwĩ:

—Pacu, mu'u u'muse, a'ti turi wiogu ni'i. “Masĩyu'rũnu'cãrã ni'i” nirãrẽ mu'u ye cjasere tu'omasĩcã weewe'e. ãpẽrã wĩ'marã weronojõ maata tu'o ãjõpeorã pe'ere tere masĩcã wee'e.

Mu'u tojo weesere wãcũgũ, "Añu'u", ni e'catise o'o'o. ²⁶ Pacu, mu'u ua'caronojõta a'tere queoro wee'e, niwĩ.

²⁷ Be'ro Jesú masãrẽ ninemowĩ:

—Yu'u pacu nipe'tise weemasĩsere yu'ure o'owĩ. Cũ ni'cũta yu'u nisetisere masĩpe'ocã'sami. Yu'u quẽ'rã ni'cũta cũ nisetisere masĩpe'o'o. No'o yu'u masĩcã weeno'rã quẽ'rã cũ nisetisere masĩsama.

²⁸ Musã basu weetutuase me'rã Õ'acũrẽ e'caticã weesĩ'rĩ'i. Tojo weerã nucũsere wuarã, da'ra caributirã weronojõ ni'i. Musã bu'iri tu'oña'rã, bujawetirãrẽ a'tiro nigũti. Musã tojo tu'oña'sere yu'ure wereya. Yu'u musãrẽ weetamugũti. Musã tojo weecã, yu'u musãrẽ ejerisãjãsere o'ogũti.

²⁹ Yu'u dutisere, yu'u uaronojõ weeya. Musã tojo weecã, weetamugũti. Yu'u da'radutipegu niwe'e. Yu'u musãrẽ pajaña'gũ, mejõ nigũ weronojõ wee'e. Musã bujawetisere yu'ure werecã, musãrẽ e'catise ducayugũti.

³⁰ Yu'u weetamuyucã, yu'u dutise uputu waro musãrẽ tutuawe'e. Masã apeyenojõ ca'rasãasere o'marã weronojõ tu'oña'rãsa'a, ni werewĩ Jesú.

12

Sauru nicã Jesú bu'erã trigore tã'rẽ'que ni'i
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Titare sauru nicã ãsã judío masã soowuari numu Jesú trigo wesepu yu'ruawĩ. ãsã cũ bu'erã ujaboará, trigo na ote'quere tã'rẽ, te perire ba'awu. ² Fariseo masã ãsã tojo weecã ã'arã, Jesure niwã:

—Í'aña. Mũ'u bu'erã ni'cãcãnojõrẽ wee-dutitiserẽ weema. Marĩ soowuari nũmũrẽ da'radutiwe'e, niwã.

³ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú niwĩ:

—Mũsã duporocjũ wiogu Davi cũ me'rãcjãrã me'rã ɯjaboarã wee'quere bu'epã. ⁴ Na a'tiro weecãrã niwã. Õ'acũ wi'ipũ sãjãa, pã “Õ'acũ ye ni'i” ni'que narẽ ba'adutiti'quere ba'acãrã niwã. Pa'ia dia'cũrẽ ba'ata basiocarõ nimiwũ. ⁵ Apero Moisé duti'caropũ quẽ'rãrẽ bu'epã.

Marĩ soowuari nũmũ nicã pa'ia Õ'acũ wi'ipũ da'rasama. Cũ ye cjasere da'rarã, sootisama. Na tojo sootirã, ña'arõ weerã mejẽta weema.

⁶ Mũsãrẽ werẽguti. A'tore yũ'u Õ'acũ wi'i yũ'rũoro niyũ'rũnũ'cãgũ ni'i. ⁷ Mũsã Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ ni'quere tu'omasĩwe'e. A'tiro ojano'carõ niwũ: “Yũ'u masãrẽ a'merĩ pajaña'cã ɯa'a. Wa'icũrã ɯjũamorõpeo'carõ nemorõ te pe'ere ɯasãyũ'rũnũ'cã'a”, ni ojano'wũ. Mũsã tere tu'omasĩrã pũrĩcã, masã mejẽcã weetirãrẽ “Ña'arõ weema”, nitibosa'a. ⁸ Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ soowuari nũmũrẽ dutise nemorõ dutimasĩ'i, niwĩ Jesú.

Jesú omocã bũ'awia'cũre yũ'rũo'que ni'i

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jesú trigo wesepũ níca be'ro judío masã nerẽrĩ wi'ipũ sãjãawĩ. ¹⁰ Ti wi'i po'peapũ ni'cũ omocã bũ'awia'cũ nicũ niwĩ. Fariseo masã ¿de'ro wee Jesure weresãrãsari? níã, cũrẽ sãrĩtiña'wã:

—¿Marĩ soowuari nũmũrẽ dutitigure yũ'rũocã añuti? niwã.

11 Na tojo nicã tu'ogu, narẽ yu'tiwĩ:

—Ni'inojõta marĩ soowuari nũmu nicã oveja copepu burusãjãcã, cũrẽ wejewã'cõgũ wa'aticã weetisami. ¹² Ni'cũ masũ oveja nemorõ wapatiyu'rũnu'cãmi. Tojo weero marĩ soowuari nũmurẽ añuse weecã añu ni'i, niwĩ.

¹³ Cũ tojo nĩca be'ro omocã bu'awia'cũre niwĩ:

—Mu'u omocãrẽ sĩaña, niwĩ. Tojo nicã tu'ogu, sĩawĩ. Cũ tojo weecãta, ape omocã weronojõ añua wa'awũ. ¹⁴ Cũ tojo weecã ã'arã, fariseo masã uawijaa wa'awã. Tojo uawijaarã, “¿De'ro wee Jesure wẽjẽrãsari?” ni apocãrã niwã.

Dũporocjãrãpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã Jesure ojayu'que ni'i

¹⁵ Jesú cũrẽ wẽjẽsĩ'rĩsere masĩgũ, omocã bu'awia'cũre yu'rũo'caropu ní'cu wijaawã'cãwĩ. Cũrẽ masã pãjãrã sirutuwã. Nipe'tirã duitirãrẽ yu'rũowĩ. ¹⁶ Yu'rũo, narẽ ne cũ ye cjasere wereditiwĩ. ¹⁷ Jesú na pãjãrãrẽ yu'rũocã, Isaía Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ oja'que queoro wa'awũ. A'tiro ojacu niwĩ:

¹⁸ ã'rĩ yu'ure da'raco'tegu, yu'u bese'cu nimi.

Yu'u ma'igũ nimi.

Cũ me'rã e'cati'i.

Yu'u Espĩriture cũrẽ o'oguti.

Cũ yu'u nipe'tirã masãrẽ añurõ weesere weregusami.

¹⁹ Cũ ne dũ'saso, macã decopu caricũsijasome.

²⁰ No'o wãcũtutuatiõnojo quẽ'rãrẽ cõ'asome.

Cõ'arõnojo o'ogu, wãcũtutuacã weegusami.

Ëjõpeotutuatiãrẽ tu'tisome.

Narẽ añurõ weetamugũsami.

Cũ wiogu sãjãca be'ropu, cũ ña'asere do-
caque'aca be'ropu tojo weedu'ugusami.

Cũ queoro dutime'rĩcũsami.

²¹ Tojo weerã nipe'tirocjãrã cũ dutiatjere
co'terãsama, tojo ni ojano'wũ.

*Jesure “Wãtĩ tutuaro me'rã weeĩ'omi” ni
ucja'que ni'i*

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Be'ro Jesú tiropu caperi bajutigu, ucũtigu
wãtĩ sãjãno'cure miiejawã. Na cũrẽ miiejacã
ĩ'agũ, Jesú cũrẽ yu'rũowĩ. Tojo wéeca be'ro ĩ'a,
ucũwĩ. ²³ Wãtĩ sãjãno'cu yu'rũcã ĩ'arã, nipe'tirã
masã ĩ'amarĩawã. Na a'merĩ sērĩtiña'wã:

—¿Ã'rĩ duporocjũpu Davi pãrãmi “Na a'tiacju
niapu” ní'cu niti? niwã.

²⁴ Fariseo masã na tojo nicã tu'orã, a'tiro niwã:

—Ã'rĩ wãtĩa wiogu Beelzebú wãmetigu tutu-
aro me'rã wãtĩarẽ cõ'awĩrõcã'sami, niwã.

²⁵ Jesú na tojo nisere masĩgũ, narẽ niwĩ:

—Ni'cã curuacjãrã a'merĩ ducawati
a'mequẽrã, masãpe'tia wa'asama. Tojo nicã
ni'cã macãcjãrã o ni'cã wi'icjãrã na quẽ'rã
a'merĩ ducawati a'metu'tirã, pe'tidija wa'asama.

²⁶ Mejãrõta wãtĩa wiogu cũ yarã wãtĩarẽ
cõ'awĩrõgũ, cũ basuta ducawatigu weesami.
Tojo weegu cũ de'ro wee tutuanemobosabe.

²⁷ Musã yu'ure “Cũ wãtĩ Beelzebú tutuaro me'rã
wãtĩarẽ cõ'awĩrõmi”, ni'i. Tojo nicãma, musã
bu'esere siruturã wãtĩarẽ cõ'awĩrõrã, ¿noa
tutuaro me'rã cõ'awĩrõsari? Narẽ musã “Õ'acũ
tutuaro me'rã wãtĩarẽ cõ'awĩrõma”, ni'i. Tojo
weero masĩno'o. Musã yu'ure nise diacjũ niwe'e.

28 Yũ'u wātīarē Espíritu Santu tutuaro me'rã pe'e cõ'awĩrõ'o. Te me'rã “Õ'acũ wiogu nise musã tiropure nitoja'a”, nino'o.

29 »Queose me'rã musãrē werenemogãti tja. Ni'cũ tutuamũ ya wi'ipure dũ'tecũutimigũ, yajamasĩno'ña marĩ'i. Dũ'téca be'ropũ yajamasĩsami, niwĩ. Yũ'u wātĩ yũ'rũoro tutuayũ'rũnũ'cã'a nígũ, tojo niwĩ Jesú.

30 Jesú ninemowĩ:

—Yũ'ure uatirã yũ'ure ĩ'atu'tirã nima. Yũ'ure seeneotamutigũnojõ doquestewã'cãgũ weronojõ nimi. Yũ'ure ĩjõpeotirã masãrē Õ'acũrē ĩjõpeocã weetamurã mejēta weema.

31 »Tojo weegu musãrē diacjũ weregũti. Õ'acũ masã ña'arõ weesere, ña'arõ ucũsere acobojogũsami. Espíritu Santure ña'arõ ucũcã pũrĩcãrē, acobojosome. 32 Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũre ña'arõ ucũcã, Õ'acũ acobojogũsami. Espíritu Santu pe'ere ña'arõ ucũcã, Õ'acũ acobojosome. Ni'cãrõacã, be'ropũ quẽ'rãrē mejãrõta acobojosome, niwĩ Jesú.

*Yucũgũre tigu dũca me'rã ĩ'amasĩno'o nise ni'i
(Lc 6.43-45)*

33 Jesú ninemowĩ:

—Yucũgũ añucjũ nicã, tigu dũca me'rã “Añucjũ ni'i”, nino'o. Yucũgũ ña'acjũ níró, tigu dũca me'rã “Ña'acjũ ni'i”, ni ĩ'amasĩno'o. Yucũgũre tigu dũca me'rã ĩ'amasĩno'o. 34 Musã aña weronojõ pũrĩrã ni'i. Ña'arã nitĩjarã, ¿de'ro wee añusere ucũmasĩbosam? Marĩrē ña'ase pũúture, ña'asetã marĩ ucũse wija'a. Añuse

nicã, añuseta wija'a. ³⁵ Tojo weegu masũ añugũ añuse wãcũse cœoyugu, añurõta ucũsami. Apĩ ña'agũ pe'e cũ wãcũse ña'ase niyucã, ña'arõ ucũsami. ³⁶ Musãrẽ wereguti. Õ'acũ masãrẽ beseatji numu nicã, musã wãcũtimirã no'o uaro ucũma'a'quenucũ besegusami. ³⁷ Musã añurõ ucũca be'ro nicã, Õ'acũ musãrẽ "Añurõ ucũpã, bu'iri moo'o", nigũsami. Musã ña'arõ ucũca be'roma "Bu'iri cœo'o", nigũsami, niwĩ Jesú fariseo masãrẽ.

Masã ña'arã Jesure weẽ'odutimi'que ni'i

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Be'ro fariseo masã, ãpẽrã Moisé oja'quere bu'eri masã Jesure a'tiro niwã:

—Masãrẽ bu'egu, mu'u añuse weẽ'ocã ï'asĩ'rĩsa'a, niwã.

³⁹ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú niwĩ:

—Musã a'tocaterocjãrã ña'arã ni'i. Musã weẽ'oña nĩrã, musã ëjõpeotisere yu'ure ï'o'o. Musãrẽ weẽ'osome. A'te dia'cũrẽ wereguti. Duporocjũpu Joná Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ wa'a'caronojõ dia'cũrẽ ï'ogũti. ⁴⁰ Joná wa'iwũ pajigujõ paaga po'peapu i'tia umuco, i'tia ñami cũpũre sãñacu niwĩ. Cũ weronojõta yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu quẽ'rã yu'ure yáaca be'ro i'tia umuco, i'tia ñami di'ta po'peapu cũñagũsa'a. ⁴¹ Joná Nínive wãmetiri macãcjãrãrẽ Õ'acũ ye quetire werecã, na ña'arõ wee'quere bujaweti, du'ucãrã niwã. Yu'u pe'ere Joná yu'rũoro nimicã, musã ëjõpeowe'e. Musã na wee'caronojõ ña'arõ wee'quere bujawetiwe'e. Tojo weerã Õ'acũ

masārē beseatji n̄m̄ nicā, Nínivep̄ nícārā a'tocaterop̄cjārārē “Musā Jesure ējōpeotirā, ña'arō weew̄”, nirāsama. ⁴² Apeye quē'rārē wereḡuti. D̄porocjō muj̄p̄ m̄jātiro diacjū pe'e nirī di'tap̄ wiogo Israe curuacjārā wioḡ Salomó masīsere t̄'ogo a'tico niwō. Ȳu'u Salomó ȳ'r̄oro mas̄iȳ'r̄n̄cāmicā, musā pe'e ȳ'ure t̄'osī'rīwe'e. Tojo weego Ō'acū masārē beseatji n̄m̄ nicā, ti di'ta wiogo nícō a'tocaterop̄cjārārē “Musā Jesure ējōpeotirā, ña'arō weew̄”, nigōsamo, niwī.

Wātī tod̄porop̄ cū níc̄p̄re majāmisājāase ni'i

(Lc 11.24-26)

⁴³ Jesú fariseo masārē ninemowī:

—Wātī mas̄p̄re cō'awīrōno'ca be'ro aco marīrōp̄ sijabaque'atisami. Cū niatjore a'maḡ, tojo weesami. Cū nirō bocatiḡ, a'tiro wācūsami: ⁴⁴ “Ȳu'u wijaa'c̄p̄re dajasājāaḡti tja”, nisami. C̄p̄re dajasājāaḡ, wi'i o'aca wi'i, añurō apóca wi'i weronojō bocaejasami. ⁴⁵ Be'ro āpērā wātīa sietere cū ȳ'r̄oro ña'arārē pijisami. Piji, be'ro tod̄porop̄ cū wijaa'c̄p̄re na nipe'tirā sājāasama. Tojo weeḡ mas̄ cū tod̄porop̄ níc̄ro nemorō ña'arō tojasami. Ā'rā quē'rā ȳ'ure ējōpeotirā tojota ña'abutiaro wa'arāsama, niwī Jesú.

Jesú paco, tojo nicā cū acabijirā ye cjase ni'i
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesú masārē tojo ucūrī cura cū paco, cū acabijirā cū nirī wi'ip̄ ejawā. Na soper̄

tojanu'cã, cũ me'rã ucũsĩ'rĩwã. ⁴⁷ Tojo weecã, to nigú ni'cũ werewĩ Jesure:

—Mu'u paco, mu'u acabijirã sope pu'topu niama. Mu'u me'rã ucũsĩ'rĩama, ni werewĩ.

⁴⁸ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú cãrẽ niwĩ:

—¿Noanojõ niti yu'u paco, yu'u acabijirã? niwĩ.

⁴⁹ Be'ro ãsã cũ bu'erãrẽ ñupu'a, niwĩ:

—Ã'rãrẽ yu'u paco, yu'u acawererã waro tu'oña'a. ⁵⁰ No'o Õ'acũ uaro weerãnojõ náta yu'u acabiji, yu'u acabijo, yu'u paco weronojõ nima, niwĩ.

13

Jesú oteri masũ ye quetire queose me'rã were'que ni'i

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Ti numurẽta tja Jesú wi'ipu ní'cu ditara sumutopu wa'awĩ. Wa'a, topu dujiwĩ. ² Masã pãjãrã waro cũ tiropu nerẽcã ã'agũ, yucusupu mujãsjãa, dujiwĩ. Masã pe'e ditara sumutopu nu'cũwã. ³ Be'ro Jesú queose me'rã narẽ bu'ewĩ:

—Ni'cũ masũ cũ ya wesepu otegu wa'asami.

⁴ Cũ otegu wẽestewã'cãcã, apeye otese cape ma'apu doqueque'asa'a. Mirĩcũa a'ti, te perire ã'aboca, ba'ape'ocã'sama. ⁵ Apeye ãtãpaga cã'rõacã di'ta cuoro bu'ipu doqueque'asa'a. Te di'ta cã'rõacã niyucã, asibusu maata marã, pĩ'rĩsa'a. ⁶ Be'ro mujipũ asimujãtiri cura di'ta boposãjãyu'rua wa'asa'a. Tojo weero nu'cõrĩ cuotĩ'caro nitjãrõ, maata ñaidija wa'asa'a. ⁷ Apeye otese cape pota wa'teropu

buruque'asa'a. Pota pe'e tere pĩ'rĩyũ'rua, wẽjẽcã'sa'a. ⁸ Apeye otese cape di'ta añurõpu buruque'asa'a. Te añurõ pĩ'rĩ, ducatisa'a. Ni'cã ño cien peri ducatisa'a. Ape ño sesenta peri, ape ño treinta peri ducatisa'a. ⁹ O'meperi cœorãnojõ a'tere añurõ tu'oya, niwĩ Jesú.

Jesure cã bu'erã "¿De'ro weegu queose me'rã bu'eti?" ní'que ni'i

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Be'ro ñsã cã bu'erã cã pu'to wa'a, cãrẽ sãrĩtiña'wũ:

—¿De'ro weegu masãrẽ queose me'rã bu'eti? niwũ.

¹¹ Jesú ñsãrẽ yu'tiwĩ:

—Õ'acũ musãrẽ a'tiro weemi. Musã ãpẽrã toduporopu masiña marĩmi'quere cã wiogu nisere masicã weemi. ãpẽrã yu'ure ãjõpeotirã pe'ere masiticã weemi. ¹² Tojo weegu yu'u bu'esere ãjõpeorãrẽ narẽta Õ'acũ masise o'onemogũsami. Na tu'omasise cuoyu'ruarãsama.

ãpẽrã yu'u bu'esere ãjõpeotirã pe'ere na cã'rõacã masĩmi'quere tu'omasiticã weegusami. ¹³ Na yu'u weesere ã'amirã, ã'atirã weronõjõ nisama. Yu'u bu'esere tu'omirã, tu'omasĩtisama. Tojo weegu queose me'rã narẽ were'e. ¹⁴⁻¹⁵ Isaía Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ cã oja'caronõjõta narẽ wa'a'a. A'tiro ojacu niwĩ:

Musã Õ'acũ ye cjasere teerã, ã'asĩ'rĩsome.

Õ'acũrẽ ãjõpeosĩ'rĩtirã, diacjũ cjasere tu'osĩ'rĩsome.

Tojo ãjõpeotitjĩarã, yu'ure acobojose sãrĩsome.

Tojo weerã musãrẽ werecã, tu'orãsa'a, tu'orã pe'e.

Mejõ ¿de'ro nirõ weesari? ni tu'omasísome.

Musã añurõ yu'u weesere ñ'amirã, ñ'amasísome, ni ojacu niwĩ Isaía, niwĩ Jesú.

¹⁶ Æsã pe'ere niwĩ:

—Musã pũrĩcã yu'ure ãjõpeorã, e'cati'i. Yu'u weesere ñ'arã, yu'u bu'esere tu'orã, ãjõpeo'o.

¹⁷ Diacũ musãrẽ weregutĩ. Pãjãrã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã, tojo nicã dũporocjãrã masã añurã ní'cãrã ní'cãrõacã yu'u musãrẽ weesere ñ'asĩ'rĩcãrã nimiwã. Yu'u musãrẽ weresere tu'osĩ'rĩcãrã nimiwã. Tojo weesĩ'rĩ'cãrã nimirã, ñ'ati, tu'otiyu'rũocã'cãrã niwã, niwĩ Jesú.

Jesú oteri masũ quetire “A'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e” nise ni'i

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Be'ro Jesú ãsãrẽ a'tiro werenemowĩ:

—Oteri masũ ye queti a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e.

¹⁹ Yu'u a'ti turipu wiogu nigũsa'a nisere tu'omirã, tere tu'omasĩtirã, a'tiro weronojõ nisama. Otese cape ma'apu buruque'a'que weronojõ nisama. Wãtĩ a'ti, na tu'omi'quere ã'mape'ocã'sami.

²⁰ Æpẽrã ãtãpaga wa'teropu doqueque'a'que peri weronojõ nisama. Yé quetire e'catise me'rã tu'osama.

²¹ Tojo tu'omirã, nu'cõrĩ marĩrã weronojõ nisama. Narẽ mejẽcã wa'acã, o ãpẽrã te quetire ãjõpeose bu'iri narẽ tu'ticã, maata ãjõpeodu'ucã'sama.

²² Æpẽrã otese cape pota wa'teropu buruque'a'que weronojõ nisama. Yé quetire tu'oma, tu'orã pe'e. A'ti mũco cjase pe'ere wãcũyu'rũnu'cã'sama.

No'o de'ro nisere ɯaripejayu'rɯasama. Na tojo niseticã, a'te narẽ dojorẽcã'sa'a. Na tu'o'quere acobojo, dũca marĩrã weronojõ nisama. ²³ Āpẽrã di'tapu añurõpu bũruque'a'que peri weronojõ nima. Yé quetire tu'o, añurõ ãjõpeo, yu'u dutironojõ weesetirã, añurõ dũcatirã weronojõ nima. Cien peri dũcati'caro weronojõ añusere weesama. Āpẽrã sesenta peri, ãpẽrã treinta peri dũcati'caro weronojõ añusere weesama, niwĩ Jesú.

Trigo wa'teropu apeye ña'ase cape pĩ'rĩbajua'que ni'i

²⁴ Jesú apeye queose me'rã ẽsãrẽ weren-emowĩ:

—Õ'acũ wiogu nise a'tiro weronojõ ni'i. Ni'cũ masũ añuse capere cũ ya wesepu ote-sami. ²⁵ Be'ro nipe'tirã cãrĩca be'ro te ote'cure ï'atu'tigu cũ ote'caropu wa'asami. Wa'a, trigo cape wa'teropu ña'ase capere otesami. ²⁶ Trigo pĩ'rĩmujã, te pupiri cura ña'ase cũ ote'que pe'e quẽ'rã pĩ'rĩbajuasa'a. ²⁷ Tere ï'arã, cũrẽ da'raco'terã na wiogupure wererã wa'asama: “Wiogu, marĩ ote'que añuse cape dia'cũ nimiwũto”, nisama. “¿De'ro wee a'te ña'ase cape a'tipari?” nisama. ²⁸ Na wiogu narẽ yu'tisami: “Ni'cũ marĩrẽ ï'atu'tigu tojo weepĩ”, nisami. Be'ro da'raco'terã na wiogure sãrĩtiña'sama tja: “¿Mu'u ẽsã ña'asere cure-weerã wa'acã ɯasari?” nisama. ²⁹ Cũ pe'e narẽ nisami: “Weeticã'ña. Musã cureweerã, apeye trigore du'acõ'abosa'a. ³⁰ Totã trigo me'rã bũcuacã'to. Trigo bũcuatu'ajaca be'ropu

da'rari masārē o'óguti. Na ña'ase pĩ'rĩ'quere cureweemu'tārāsama. Curewee, tere opa dotori du'te, ũjũarāsama. Tu'ajanu'cō, trigore na nūrōwuaropu nūrōrāsama", nisami, niwĩ Jesú.

Jesú mostaza wāmetise cape me'rã queose o'o'que ni'i

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jesú apeye queose me'rã werenemowĩ tja:

—Ō'acũ yarã pājārã sājārāsama nise otese mostaza cape weronojō ni'i. Tere ni'cũ cũ ya wesepu otesami. ³² Mostaza cape cã'caperoacã waro ni'i. Tócacaperoacã nimirō, bucuaropua pajibutiacyu yucugu pĩ'rĩsa'a. Pajicyu waro wa'acã ĩ'arã, mirĩcũa a'ti, tigu dupuripu na diepeoatje su'tire weesama, niwĩ. Ō'acũ wiogu nise cã'caperoacã weronojō nu'cãsa'a. Be'ro pajicyu bucua'caro weronojō nipe'tiropu cũ ye queti se'sa wa'arosa'a. Tojo nicã pājārã cũ yarã sājārāsama nígu, tojo niwĩ.

Pã bucua'cã weese me'rã queose ni'i

(Lc 13.20-21)

³³ Be'ro apeye queose me'rã werenemowĩ tja:

—Ō'acũ wiogu nise a'tiro weronojō ni'i. Ni'cō numio pã weegotigo pã weese harinarē i'tiapa queo, po'osāsamo. Te me'rã levadura pã bucua'cã weesere morēsamo. Be'ro te nipe'tise bucua se'sape'tia wa'asa'a, niwĩ. Levadura harinarē bucua'cã wee'caro weronojō Ō'acũ wiogu nise nipe'tiropu se'sarosa'a nígu, tojo niwĩ.

Jesú masārē queose me'rã bu'e'que ni'i

(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesú masārē bu'égũ, queose me'rã wereticã weetiwiĩ. ³⁵ Cũ tojo weecã, Õ'acũ ye quetire weremu'tārĩ masũ oja'que queoro wa'awũ. Jesú masārē wereatjere a'tiro ojano'wũ:

Queose me'rã masārē weregusa'a.

Õ'acũ a'ti umũco weecãpũ masĩno'ña marĩ'quere musārē were bajurēgũti, ni ojano'wũ.

Jesú “Ña'ase cape trigo tiropũ pĩ'rĩbajua'quere a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e” nise ni'i

³⁶ Be'ro Jesú masārē we'eriti, wi'ipũ sãjãawĩ. Ësã cũ bu'erã cãrē sirutusãjãwũ. Topũ cãrē sēritiña'wũ:

—Mu'ũ mejẽpũ ña'ase cape trigo wa'teropũ queose were'quere wereapoya. ¿De'ro nisĩ'rĩrõ weeati? niwũ.

³⁷ Ësã tojo nicã tũ'ogũ, Jesú yu'tiwiĩ:

—Añuse trigo capere ote'cũ yu'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũ ni'i. ³⁸ Ti wese pe'e a'ti turi nisĩ'rĩrõ wee'e. Añuse cape yu'ũre ëjõpeorã Õ'acũ põ'rã nima, nisĩ'rĩrõ wee'e. Ña'ase cape pĩ'rĩ'que pe'e wãtĩ yarã nima, nisĩ'rĩrõ wee'e. ³⁹ Ti wese ote'cure ï'atu'tigũ ña'asere ote'cũ wãtĩ nimi. Trigo bucũatu'ajaca be'ro na tũ'rẽse a'ti umũco pe'tiatje ni'i, nisĩ'rĩrõ wee'e. Trigore tũ'rẽrĩ masã Õ'acũrẽ wereco'terã u'mũsecjãrã weronojõ nima. ⁴⁰ Ña'asere cure-wee ãjũacõ'asama. Na tojo wee'caro weronojõ a'ti turi pe'ticãpũre ña'arãrẽ cõ'arãsama. ⁴¹ Yu'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũ yu'ũre wereco'terãrẽ nipe'tiropũ o'ógusa'a. “Nipe'tirã ña'arõ weerãrẽ, tojo nicã ãpẽrãrẽ ña'arõ weecã

weerārē neoña”, nigūsa'a. ⁴² Narē pecame'epu cō'arāsama. Topu na pūrīno'rā, upicari cū'rīdio, utirāsama. ⁴³ Tojo wa'ari curare Ō'acū ɰaro weerā pe'e a'tiro weerāsama. Cū tiropu wa'arā, mujīpū ɰmɰcocjū weronojō asisterāsama. Topu ninu'cūcā'rāsama. O'meperi ɰorānojō a'tere añurō tɰ'oya, niwī.

Di'tapɰ niyeru kujiri yaacūu'que queose ni'i

⁴⁴ Jesú a'tiro werenemowī:

—Mɰsārē Ō'acū wiogu nisere werenemogūti. Cū mɰsā wiogu nise nipe'tise yu'rɰoro añuyɰ'rɰnu'cā'a. Ni'cū apeyenojō wapabujusere āpērā ya di'ta po'peapɰ nuo'quere boca'caro weronojō ni'i. Tere bocáca be'ro mejārōpɰta yaacūusami tja. Be'ro e'catise me'rā wa'a, nipe'tise cū ɰosere duape'ocā'sami. Cū dua'que wapa me'rā ti di'tare duumiicā'sami, niwī.

Jesú perla wāmetiri pe, wapabujuri pe me'rā queose o'o'que ni'i

⁴⁵ Apeye quē'rārē Jesú werenemowī:

—Ō'acū wiogu nise ni'cū duari masū añurō asistese peri perla wāmetisere a'macusiaro weronojō ni'i. ⁴⁶ Cū wapabujuri pe, ni'cā pere bocaejagu, a'tiro weesami. Bocaaja, cū ɰosere duape'ocā'sami. Cū dua'que wapa me'rā ti pe wapabujuri pere duumiicā'sami. Ō'acū mɰsā wiogu nicā, ti pe wapabujuri pere bocase weronojō ni'i.

Wejecɰ me'rā Jesú queose o'o'que ni'i

47 »Be'ropu Ō'acũ masãrẽ beseatjere wereguti. Wa'i wẽjẽrĩ masã ni'cãgũ wejecũjo dia pajiri maapu doqueñosama. Tigupare nirãnucũ wa'i su'riwã'sama. 48 Tigũ mu'muyũ'rucã ĩ'arã, wa'i wẽjẽrĩ masã dia sumutopu wejemasãsama. Topu wa'ire besedujisama. Añurãrẽ pi'ipu besesãasama. Ña'arãrẽ doqueñocã'sama. 49 A'ti umuco pe'ticã, tojota wa'arosa'a. Ō'acũrẽ wereco'terã ʉ'musecjãrã a'tirãsama. Añurã, ña'arãrẽ ducawaanũ'cõrãsama. 50 Ña'arãrẽ pecame'epu cõ'arãsama. Topu na pũrĩno'rã, upicari cũ'rĩdio, utirãsama, niwĩ Jesú.

Jesú cũ bu'erãrẽ be'ropu na weeatjere were'que ni'i

51 Be'ro Jesú ùsãrẽ niwĩ:

—¿A'te yu'ũ ní'quere tu'oti musã? niwĩ.

Ɔsã “Ɔũ, tu'o'o”, niwũ.

52 Ɔsã tojo nicã, cũ niwĩ:

—Nipe'tirã Moisé oja'quere bu'erã yu'ũ wioqu nigũsa'a nisere ẽjõpeorã, ni'cũ wi'i cuogu weronojõ nima. Cũ, cũ ya wi'icjãrãrẽ o'oacju, ti wi'ipu cũ apeyenojõ nuõ'quere ma'marẽ, mejãrẽ miiwĩrõmasĩsami. Cũ weronojõ yé niatjere mejã, Ō'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere weremasĩsama. Tojo nicã ma'ma, yu'ũ bu'ese quẽ'rãrẽ weremasĩsama ní'gũ, tojo niwĩ ùsãrẽ.

*Jesú cũ ya macã Nazarepu dajatojaa'que ni'i
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)*

53-54 Jesú te queose wéréca be'ro to ní'cu Nazare cũ masãca macãpu wa'awĩ. Topu judío masã na nerẽwari wi'ipu bu'enũ'cãwĩ. Topu

nirã cã bu'esere tu'o, ï'amarĩamujãwã. A'tiro niwã:

—¿No'opu bu'epari ã'rĩ tocã'rõ masĩgũ? ¿De'ro wee a'te masã dutitirãrẽ yu'rũosenojõrẽ weel'omasĩti? ⁵⁵ ã'rĩ ni'cũ capiteru macũ nimi. Cũ a'ti macãcjõ María macũ nimi. Cũ acabijirã Santiago, José, Simó, Juda nima. ⁵⁶ Cũ acabijirã numia quẽ'rã a'toputa nima. Tojo weegu ¿no'opu masĩmipari cã a'tere? niwã.

⁵⁷ Cũ tocjũ nise bu'iri cã weresere ëjõpeosĩ'rĩtiwã. Jesú pe'e narẽ niwĩ:

—Nipe'tirã ni'cũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũrẽ tu'o ëjõpeosama. Cũ ya di'tacjãrã, cã ya wi'icjãrã dia'cũ ëjõpeotisama, niwĩ.

⁵⁸ Tojo weegu ti macãpure na ëjõpeoticã ï'agũ, peje waro narẽ weel'otiwĩ.

14

Juã masãrẽ wãmeyeri masũrẽ tojo wee wëjẽcãrã niwã nise ni'i
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Titare Herode Galilea di'tacjãrãrẽ dutigu Jesú wee'quere tu'ocu niwĩ. ² Tere tu'ogu, cã me'rã da'rarãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Cũ Juã masãrẽ wãmeyeri masũ yu'u wëjẽduti'cu masã'cu nígũ nisami. Tojo weetigu mejëta, peje waro weel'otutuayũ'rũapũ, nicu niwĩ.

³ Cũ Herodeta todũporopure Juãrẽ ñe'eduticu niwĩ. Ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipũ dũ'tecũuduticu niwĩ. A'te ye bu'iri tojo weecu niwĩ. Herode cã acabiji Felipe numo, Herodía wãmetigore Felipe

cũ catimicã, core ĩ'ma, numoticu niwĩ. ⁴ Cũ tojo weesere tu'ogu, Juã Herode tiropu wa'a, a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u acabiji numorẽ numoticã, ña'a ni'i. Core cuoticã'ña, nicu niwĩ. Cũ tojo ní'que bu'iri Herode cūrẽ bu'iri da'reri wi'ipu sōrōduticu niwĩ.

⁵ Cũ Juãrẽ wějēsĩ'rĩcu niwĩ. Masã pe'e “Juã Ō'acũ ye quetire weremu'tārĩ masũ nimi”, nicārã niwã. Tojo weegu yu'u cūrẽ wějēcã, masã yu'u me'rã uabosama ni uigu, maata cūrẽ wějēticu niwĩ. ⁶ Be'ro Herode cũ bajuáca numurẽ bosenumu weecu niwĩ. Titare Herodía macõ cũ piji'cārã tiropu basa'ogõ wijaco niwõ. ⁷ Herode co basa'ocã tu'sayu'rũacu niwĩ. Tojo weegu “Ne nisooro marĩrõ no'o mu'u hasenojõrẽ o'oguti”, nicu niwĩ. ⁸ Co pe'e co pacore “¿Ñe'enojõrẽ sēriḡõsariba?” nico niwõ. Co paco wérēca be'ro Herode tiropu wa'a, cūrẽ nico niwõ:

—Juã masārẽ wāmeyeri masũ dupoare dutesure, ni'cã papu miiti, yu'ure o'oya, nico niwõ. ¿Diacjũta Juãrẽ wějēḡũsari? níḡõ, tojo weedutico niwõ.

⁹ Co tojo nicã tu'ogu, Herode bujaweticu niwĩ. Juãrẽ wějēsĩ'rĩticu nimiwĩ. Cũ masã tu'oropu “Mu'u hasenojõrẽ o'oguti” ní'cu niyugu, masã yu'ure bujiri níḡũ, co ní'caronojõta weecu niwĩ. ¹⁰ Tojo weegu Juã bu'iri da'reri wi'ipu nigūrẽ cũ dupoare dutesureduticu niwĩ. ¹¹ Dutesureca be'ro cũ dupoare bapapu sãa, Herodía macõrẽ o'ocārã niwã. Co pe'e quē'rã co pacopure o'oturiaco niwõ.

¹² Be'ro Juã bu'esere sirutu'cãrã cũ upure mi-irã wa'a, yaacãrã niwã. Be'ro Jesupure wererã wa'acãrã niwã.

Jesú ni'cãmocuse tiri mil umuarẽ ba'ase eca'que ni'i

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jesú Juãrẽ wẽjẽ'que quetire tu'ogu, a'tiro weewĩ. Yucusepu mujãsjãa, apero masã marĩrõpu ãsã cũ bu'erã me'rã wa'awĩ. Ësã wa'asere tu'orã, tocjãrã masã ma'apu cũrẽ sirutuwã'cãcãrã niwã. ¹⁴ Jesú ape pã'rẽpu pẽ'ajagu, dijanu'cãwĩ. Be'ro masã pãjãrãrẽ bocaejapejawĩ. Narẽ ã'agũ, pajaña'wĩ. Dutitirã na mia'cãrãrẽ yu'ruowĩ. ¹⁵ Ësã cũ bu'erã na'ique'ari cura cũ pu'to wa'a, werewu:

—Na'ique'aropu wee'e. A'topu marĩ nirõpu masã marĩma. Tojo weegu masãrẽ macãpu wa'adutiya. Topu duuba'arã wa'ato, nimiwũ.

¹⁶ Ësã tojo nicã tu'ogu, “Wa'aticã'to. Musã narẽ ecaya”, niwĩ.

¹⁷ Ësã cũrẽ niwũ:

—Ni'cãmocuse pã, wa'i puarã dia'cũ cu'o, niwũ.

¹⁸ Be'ro “Te musã cusere miitia”, niwĩ.

¹⁹ Cũ tojo nicã, cũ tiro miawũ. Be'ro Jesú masãrẽ tá bu'ipu dujudutiwĩ. Tu'ajanu'cõ, te pã ni'cãmocuse pagare, na wa'i puarãrẽ mi, umuarõpu ã'amorõ, cũ pacu Õ'acũrẽ e'catise o'owĩ. Be'ro pãrẽ ducawaa, ãsãrẽ o'owĩ. Ësã pe'e masãrẽ tere etiwu. ²⁰ Nipe'tirã ba'a yapiwã. Be'ro doce pi'seri na ba'adu'a'quere seeneowũ.

21 Tere ba'arã numia, wĩ'marã ba'paqueono'ña marĩrõ ɯmɯa se'saro ni'cãmocɯsetiri mil niwã.

Jesú acopɯ sija'que ni'i
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Jesú masãrẽ ba'ase ecáca be'ro ʉsã cũ bu'erãrẽ yucɯsɯ me'rã ditarapɯ pẽ'ayudutiwĩ. Cũ pe'e topɯ masãrẽ we'eritigu, tojacã'wĩ yu-jupɯ. 23 Be'ro masãrẽ we'eritica be'ro ʉrũgũpɯ cũ se'saro ñubuegɯ mɯjãcɯ niwĩ. Topɯre ñami ẽjãcã, ni'cũta nicɯ niwĩ. 24 ʉsã pe'e ditara decopɯ pẽ'arã weewɯ. To ʉsã ejacã, wĩ'rõ ɯpɯtu wẽepõtẽowũ. Tojo weero pã'cõrĩ paca yucɯsure wẽecuawɯ. 25 Bo'remɯjãtiri cura Jesú ʉsã tiropɯ acopɯ sijawã'cãtiwĩ. 26 ʉsã cũrẽ ñ'amasitiwɯ. Tojo weerã cũ topɯ sijawã'cãticã ñ'arã, ɯpɯtu ɯcuawɯ. Cũrẽ ñ'arã, “Abɯ, masũ wẽrĩ'ca wãtĩ nisami”, ni caricũwũ.

27 Jesú ʉsãrẽ nɯcũadutigɯ a'tiro niwĩ:

—Wãcũtutuaya. Yɯ'ɯ ni'i. Yɯ'ure uiticã'ña, niwĩ.

28 Be'ro Pedro Jesure niwĩ:

—Wiogɯ, mɯ'ɯ nígũ, yɯ'ure mɯ'ɯ tiro acopɯ sijawã'cãdutiya, niwĩ.

29 Jesú cũrẽ niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ a'tia, niwĩ. Tojo weegɯ Pedro dija, Jesú tiropɯ wa'agɯ, sijawã'cãwĩ. 30 Be'ro ɯpɯtu wĩ'rõ wẽecã ñ'agũ, ɯcua wa'awĩ. Tojo weegɯ cũ di'adijagɯ, caricũwĩ:

—Wiogɯ, ñe'egũ a'tia, ni caricũwĩ.

31 Be'ro maata Jesú cũrẽ ñe'ewĩ. A'tiro niwĩ:

—¿Mũ'u cã'rõacã waro ãjõpeose cõtiti? ¿De'ro weegu yũ'u tiro a'tisĩ'rĩmigũ, yũ'ure ãjõpeotiati? niwĩ.

³² Be'ro na yucũsupũ mũjãsjãrĩ cura wĩ'rõ yũũa wa'awũ. ³³ Tojo wa'acã ĩ'arã, ũsã tiwũpũ sãñarã Jesure ãjõpeorã, ejaque'awũ. Cũrẽ niwũ:
—Nĩrõta mũ'u Ő'acũ macũ ni'i, niwũ.

Jesú Genesarepũ dutitirãrẽ yũ'rũo'que ni'i
(Mr 6.53-56)

³⁴ Be'ro ũsã Genesare wãmetiropũ pẽ'ajawũ. ³⁵ Tocjãrã Jesure ĩ'amasĩrã, topũ cũ ejase quetire nipe'tiropũ werese'sabi'acãrã niwã. Nipe'tirã dutitirãrẽ yũ'rũodutirã cũ tiropũ miiejawã.

³⁶ —Mũ'u quẽ'rã ũsãrẽ mũ'u yaro su'tiro sumutopũ ñe'eña'duticureya, niwã. Nipe'tirã tojo weerã yũ'rũono'pe'ticã'wã.

15

Masãrẽ ña'arã wa'acã weese ni'i
(Mr 7.1-23)

¹ Be'ro fariseo masã Jesú tiropũ ejawã. Tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masã quẽ'rã Jerusalẽpũ a'ti'cãrã Jesú tiropũ eja, sãrĩtiña'wã:

² —¿De'ro weerã mũ'u bu'erã marĩ ñecũsumũa weemũjãti'quere yũ'rũnũ'cãti? Ba'ase dũporo marĩ ñecũsumũa weewũa'caronojõ omocoetima, niwã.

³ Jesú narẽ yũ'tiwĩ:

—Yũ'u quẽ'rã mũsãrẽ sãrĩtiña'gũti. Mũsã ñecũsumũa weemũjãti'quere weesiruturã, ¿de'ro weerã Ő'acũ dutiro pe'ere yũ'rũnũ'cãti?

⁴ Ő'acũ a'tiro duticũ niwĩ: “Mũsã pacũ, mũsã

pacore ějõpeoya.” Tojo nicã “No'o cũ pacu, cũ pacore ña'arõ ucũgũnojõ wẽriato”, nicu niwĩ.

⁵ Musã pe'e musã pacure o musã pacore na apeyenojõ sẽricã, weetamusĩ'rĩtirã, narẽ a'tiro nisa'a: “Nipe'tise ũsã cwose musãrẽ o'obo'quere Õ'acũrẽ o'otojapũ”, nisa'a. ⁶ Musãta a'tiro nirãnojõrẽ na pacu o na pacore weetamuta basiotisa'a nisere bu'e'e. A'tiro wéerã, Õ'acũ dutisere tojowaro ĩ'acõ'abutiaca'a. Musã ñecũsumua weemuĩjãti'quere weesĩ'rĩrã, tojo wee'e. ⁷ Diacjũ wéerã weronojõ weeta'sa'a. Isaía duporocjũpũ Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ musãrẽ diacjũta nisapĩ. A'tiro ojacu niwĩ:

⁸ “Ã'rã masã usero me'rã dia'cũ yũ'ure ějõpeoma.

Na tu'oña'se waro pe'e no'opũ nirõ nisa'a.

⁹ Tojo weerã na yũ'ure ñubuepeose wapamarĩ'i. Na bu'ese yũ'u dutise mejẽta ni'i.

Masã dutise ni'i”, nicu niwĩ Õ'acũ, ni ojacu niwĩ Isaía, ni yũ'tiwĩ Jesú fariseo masãrẽ.

¹⁰ Narẽ tojo nica be'ro Jesú masãrẽ pijio, niwĩ:

—Yé cjasere tu'omasĩrãti nĩrã, tu'oya. ¹¹ Marĩ usero me'rã ba'ase mejẽta Õ'acũ ĩ'orõpũ marĩrẽ ña'arõ wa'acã wee'e. Tojo weronojõ o'oro, marĩrẽ useropũ wijatise pe'e ña'arõ wa'acã wee'e, niwĩ.

¹² Tojo nica be'ro ũsã cũ bu'erã cũ pu'to wa'a, cũrẽ niwũ:

—Mu'u tojo nisere tu'orã, fariseo masã tu'satiama, niwũ.

¹³ Ŭsã tojo nicã, Jesú queose me'rã yũ'tiwĩ:

—Wese cuogu ña'ase, topu pĩ'rĩbajuasere du'acõ'agũsami. Yu'u pacu u'musepu nigú nisoose me'rã bu'erãrẽ mejãrõta weegusami. Narẽ cõ'abutiagusami. ¹⁴ Tojo weerã narẽ tojo ï'acõ'acã'ña. Na nisoose me'rã bu'érã, caperi ï'atirã ãpẽrã caperi ï'atirãrẽ wejemu'tãrã weronojõ nima. Ni'cũ ï'atigu apĩ ï'atigure wejemu'tãgũ, na puarãputa no'o nirĩ copepu burusãjãsama, niwĩ.

¹⁵ Be'ro Pedro Jesure niwĩ:

—Ësãrẽ wereya. Mu'u ní'que ¿de'ro nisĩ'rĩrõ weesari? niwĩ.

¹⁶ Jesú cãrẽ niwĩ:

—¿Musã quẽ'rã a'tere tu'omasĩweti yujupu? ¹⁷ Nipe'tise marĩ ba'asõrõse paapu wa'a, be'ro yu'rãwijaa wa'asa'a. ¹⁸ Masã na ucũse, useropu wijase pe'e wãcũsepũ wadatiwijati'i. A'te pũrĩcã Õ'acũ ï'orõpu masãrẽ ña'arã wa'acã wee'e. ¹⁹ Marĩ wãcũse ña'arõ wãcũsepũ du'pocãtiwijati'i. ãpẽrãrẽ wẽjẽcõ'ase, numo nitigore a'metãrãse, numio me'rã ña'arõ weese, yajase, nisoose, ucjase a'te nipe'tise wãcũsepũ du'pocãtiwijatisa'a. ²⁰ A'te peje pũrĩcã Õ'acũ ï'orõpũre masãrẽ ña'arã wa'acã weesa'a. Marĩ na weewuasenojõrẽ ba'ase duporo omocoetirã pũrĩcã, masãrẽ ña'arã wa'acã weetisa'a, niwĩ.

*Judío masõ nitigo ape di'tacjõpu Jesure
ẽjõpeo'que ni'i
(Mr 7.24-30)*

²¹ Be'ro Jesú Genesarepu ní'cu Tiro, Sidõ wãmetise macãrĩpu wa'awĩ. Tocjãrã judío masã

niwiwã. ²² Topu eja, ni'cõ numio topu nigõ Canaácjõ Jesú tiro caricũwã'cãtiwõ:

—Yu'u wiogu, Davi daporocjũ wiogu pãrãmi, yu'ure pajaña'ña. Yu'u macõ wãtĩ sãjãno'co nitjãgõ, pũrõ pi'etimo, niwõ.

²³ Jesú core yu'titiyu'rucã'wĩ. Tojo weerã ãsã cũ bu'erã cũ pu'to wa'a, cãrẽ niwũ:

—Marĩ siro ñã'arõ caricũwã'cãtisamo. Core wa'adutiya, niwũ.

²⁴ Be'ro Jesú core niwĩ:

—Õ'acũ yu'ure Israe curuacjãrã oveja ba-juduti'cãrã weronojõ nirã dia'cũrẽ a'madutigu o'ówĩ, niwĩ.

²⁵ Cũ tojo nimicã, co cãrẽ ëjõpeogo, cũ pu'to ejaque'awõ. A'tiro niwõ:

—Wiogu, yu'ure weetamuña, niwõ.

²⁶ Jesú core yu'tiwĩ:

—Wĩ'marã ba'asere ë'ma, diayiare doquecũucã, ña'a ni'i, niwĩ.

²⁷ Cũ tojo nimicã, co pe'e cãrẽ niwõ:

—Yu'u wiogu, tojota ni'i, nĩrõ. Diayiaputa mesapu na wiorã ba'astedijosere ba'asama. Tojo nĩgõ, yu'u judío masõ nitimicã, judío masã na “Diayi weronojõ nimo” nigõrẽ, judío masãrẽ mu'u weetamudũ'a'quere weetamuña nĩgõ, tojo niwõ.

²⁸ Co tojo nicã, Jesú niwĩ:

—Mu'u pũrĩcã ëjõpeose cuoyu'rua'a. Tojo weero mu'u ní'caronojõta wa'ato, niwĩ.

Cũ tojo nirĩ curata co macõ wãtĩ cõ'awĩrõno'copu tojaco niwõ.

Jesú pãjãrã dutitirãrẽ yu'rucõ'que ni'i

29 Jesú Tiro, Sidōpɔ ni'cɔ wijawã'cãgũ, Galilea wãmetiri ditara sumutopɔ yɔ'rɔawĩ. Be'ro ũrũgũpɔ mɔjãa, ejanujãwĩ. 30 Pãjãrã masã cũ dujiropɔ etawã. Na opa cõ'ñerĩ sjarãrẽ, caperi bajuno'tirãrẽ, omocã, dɔ'pocã dojoriwi'iare, ucũmasĩtirãrẽ, no'o duti cɔorãnojõrẽ miiejawã. Jesú tiropɔ narẽ miiejacũuowã. Narẽ yɔ'rɔowĩ. 31 Tojo weecã, ucũmasĩtimi'cãrã ucũwã. Omocãrĩ, dɔ'pocãrĩ dojoriwi'ia yɔ'rɔono'wã. Opa cõ'ñerĩ sija'cãrã diacjũ sijawã. Ī'atimi'cãrã ĩ'awã. Tere ĩ'arã, masã ĩ'amarĩawã. Be'ro Ő'acũrẽ “Marĩ Israe curuacjãrã wiogɔ tutuayɔ'rɔami”, ni e'catise o'owã.

*Jesú ba'paritisetiri mil ɔmɔarẽ eca'que ni'i
(Mr 8.1-10)*

32 Be'ro Jesú ũsã cũ bu'erãrẽ pijio, niwĩ:

—Ă'rã masãrẽ pajaña'a wa'asa'a. Na marĩ me'rã nirõ i'tia nɔmɔ yɔ'rɔ'ɔ. Tojo weerã na ba'ase toja wa'asama. Na ɔja me'rã na ye wi'seripɔ tojaacã ɔatisa'a. Na ba'atirã, ma'apɔ tɔ'omasĩse pe'tique'a wa'abosama, niwĩ.

33 Cũ tojo nicã, ũsã cũrẽ niwũ:

—¿De'ro wee ũsã ba'ase bocabosari ã'rã pãjãrãrẽ? A'tore masã marĩma, niwũ.

34 Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—¿Dicusepaga pã cɔoti? niwĩ.

Ŭsã cũrẽ niwũ:

—Sietepaga pã, tojo nicã wa'i pejetirãcã cɔo'o, niwũ.

35 Ŭsã tojo nĩca be'ro masãrẽ dujidutiwĩ.

36 Be'ro pã sietepagare, tojo nicã wa'ire mii, cũ

pacu Õ'acūrē e'catise o'owī. Tu'ajanu'cō, pãrē ducawaa, ũsãrē o'owī. Ësã pe'e tere masãrē etiwu. ³⁷ Nipe'tirã ba'a, yapiyu'ruawã. Be'ro siete pi'seri na ba'adu'a'quere seeneowũ. ³⁸ Tere ba'arã numia, wĩ'marã ba'paqueono'ña marĩrō umua se'saro ba'paritisetiri mil niwã. ³⁹ Be'ro Jesú masãrē we'eriti, ũsã yucũsupu mujãsãjãa, Magdala wãmetiropu pē'a wa'awu.

16

Jesure fariseo masã, tojo nicã saduceo masã Õ'acũ tutuaro me'rã weeĩ'odutimi'que ni'i

¹ Ësã Magdala wãmetiropu ejacã, fariseo masã, tojo nicã saduceo masã Jesure ĩ'arã etawã. Na ¿diacjũ Õ'acũ o'ócũta nimiti? nĩrã, cūrē Õ'acũ tutuaro me'rã weeĩ'odutiwã. ² Jesú pe'e narē yu'tiwĩ:

—Mujĩpũ sō'asãjãcã, musã “Añurō cũ'marōsa'a”, ni'i. ³ Bo'reacã ñiarĩ numũjo nicã, “Aco pejarosa'a”, ni'i. Ë'muarō cjasere ĩ'arã, tojo bajuri numu nirōsa'a nisere masĩ'i. Tojo nimirã, Õ'acũ a'tocatero cũ weeĩ'ose pe'ere masĩwe'e. ⁴ Musã a'tocaterocjãrã ña'arã ni'i. Musã weeĩ'oña nĩrã, musã yu'ure ějõpeotisere ĩ'o'o. Musãrē weeĩ'osome. A'te dia'cūrē wereguti. Duporocjũpu Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ Jonãrē wa'a'caronojõ dia'cūrē ĩ'ogũti, niwĩ. Tojo nĩca be'ro na tiropu ni'cu apesepu wa'awĩ.

*Jesú queose o'o'que ni'i
(Mr 8.14-21)*

⁵ Be'ro ũsã ape pã'rẽpũ pẽ'a wa'awũ. Topũ wa'arã, pã ũsã ba'atjere acobojocãrã niwũ. ⁶ Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Musã fariseo masã, saduceo masã na ye levadura pã bucucã weesere tu'omasĩña, niwĩ.

⁷ Cũ tojo nicã, ũsã cũ nisere tu'otirã, a'merĩ niwũ:

—Marĩ pãrẽ miititiasũ. Tojo weegũ marĩrẽ tojo nisami, niwĩ.

⁸ Jesú ũsã tojo nisere masĩgũ, a'tiro niwĩ:

—Musã pã marĩ ba'atjere miititiasũ nĩrã, queoro wãcũwe'e. Musã ãjõpeose moobutia'a.

⁹ ¿Musã tu'omasĩweti yujupũ? ¿Yũ'u ni'cãmocusepaga pã me'rã ni'cãmocusetiri mil umuarẽ eca'quere wãcũweti? Peje pi'seri na ba'adu'aquere seeneowũ. ¹⁰ ¿Cãrũ wee'que quẽ'rãrẽ wãcũweti? Sietepaga pã me'rã ba'paritisetiri mil masãrẽ ecawũ. Tita quẽ'rãrẽ na ba'adu'a'quere peje pi'seri seeneowũ. ¹¹ ¿De'ro weerã musã tu'omasĩtiati? Yũ'u fariseo masã, saduceo masã ye levadurare ucũgũ, pã mejẽtare nigũ weearũ, niwĩ.

¹² Cũ tojo nicãputa, ũsãrẽ tu'omasĩse ejawũ.

—Marĩrẽ levadura pã bucucã weese mejẽtare ucũgũ weepĩ; fariseo masã, saduceo masã na nisoose me'rã bu'ese pe'ere tu'omasĩato nĩgũ, tojo niapĩ, niwũ.

Pedro Jesure “Mũ'u Õ'acũ bese'cu ni'i” ní'que ni'i

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Be'ro Jesú Cesarea Filipo wãmetiri macãpũ wa'awĩ. Topũ eja, ũsã cũ bu'erãrẽ sãrĩtiña'wĩ:

—Masã yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũfigure ¿de'ro ucũti? niwĩ.

¹⁴ Æsã cũrẽ yu'tiwu:

—Ãpẽrã “Juã masãrẽ wãmeyerì masũ nimi”, nima. Æpẽrã “Dũporocjũpũ Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ Elía nígũ nisasami”, nima. Æpẽrã “Jeremía nimi o apĩ Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ nígũ nisasami”, nima mu'urẽ, ni yu'tiwu cũrẽ.

¹⁵ Æsã tojo nicã, niwĩ:

—Musã waro, ¿de'ro wãcũti yu'ure? ni sãrĩtiña'wĩ.

¹⁶ Cũ tojo nicã tu'ogu, Simó Pedro cũrẽ yu'tiwĩ:

—Mu'u Õ'acũ bese'cu Cristo ãsã yoacã yucue'cu ni'i. Õ'acũ catinu'cũgũ macũ ni'i, niwĩ.

¹⁷ Jesú cũrẽ niwĩ:

—Simó, Joná macũ, mu'u tojo ucũgũ, diacjũta ucũ'u. Ne ni'cũ masũ mu'urẽ tere weretiapĩ. Yu'u pacu u'musepu nígũ mu'urẽ tere masise o'oapĩ. Tojo weegu e'catiya. ¹⁸ Mu'urẽ wereguti. Mu'u wãme Pedro ãtãgã nisĩ'rĩrõ wee'e. Mu'u weronojõ ëjõpeorãrẽ ya curuacjãrãrẽ wa'acã weeguti. Wãtĩ cũ yarã me'rã ya curuacjãrãrẽ docaque'acã weesome. ¹⁹ Yu'u mu'urẽ u'musepu marĩ wiogu nirõpu cja sawire o'oguti. Tojo weero a'ti nucũcãpũre mu'u cã'mota'acã, u'musepu quẽ'rãrẽ cã'mota'ano'rõsa'a. Mu'u a'ti nucũcãpũre du'tecũucã, u'musepu quẽ'rãrẽ du'tecũuno'rõsa'a. A'ti nucũcãpũre “Tojota weeato” nicã, u'musepu quẽ'rãrẽ tojota wa'arosa'a, niwĩ Jesú.

²⁰ Be'ro Jesú ãsãrẽ niwĩ:

—Ne ãpërãrẽ “Cũ Õ'acũ bese'cu Cristo nimi”,
niticã'ña, niwĩ.

Jesú cũ wẽrĩatjere were'que ni'i

(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22–27)

²¹ Tita me'rã Jesú ùsãrẽ a'tiro werenu'cãwĩ:

—Yũ'ure Jerusalẽpu wa'aro ni'i. Topu judío
masã bũcũrã, pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri
masã yũ'ure uputu pi'eticã weerãsama. Yũ'ure
wẽjẽrãsama. Tojo weemicã, i'tia numu be'ro
masãgũsa'a, niwĩ ùsãrẽ. ²² Cũ tojo nicã tu'ogu,
Pedro Jesure yoacurero wejewã'cã, a'tiro tu'ticu
niwĩ:

—Yũ'u wioгу, ne mũ'u tojo nise wa'aticã'to.
Õ'acũ tojo wa'acã cã'mota'ato, nicu niwĩ.

²³ Be'ro Jesú majãminu'cã, cũrẽ nicu niwĩ:

—Wãtĩ wa'aya. Mũ'u tojo nígu, Õ'acũ yũ'ure
dutisere cã'mota'asĩ'rĩgu wee'e. Õ'acũ cũ uasere
wãcũwe'e. Masã na wãcũwuaronojõ pe'e
wãcũ'u, nicu niwĩ.

²⁴ Be'ro Jesú ùsã ãpërãrẽ niwĩ:

—No'o yũ'ure ãjõpeosirutugunojõ cũ
weesĩ'rĩrõnojõ weeticã'to. Yũ'u uaro pe'e
weeato. No'o yũ'ure sirutusĩ'rĩgu, “Jesure
ãjõpeogu, wẽrĩbosa'a” nitiguta siruato.

²⁵ Yũ'ure ãjõpeose me'rã ña'arõ yũ'rũsĩ'rĩtigu,
yũ'ure ãjõpeodu'ugunojõ pecame'epu bu'iri
da're bajuriono'gũsami. Apĩ wẽjẽsere uiti,
yũ'ure ãjõpeonu'cũgũnojõ pe'e yũ'u me'rã
catinu'cũgũsami.

²⁶ »Ni'cũ a'ti turi cjase nipe'tisere wapata'a,
cũ ejeripõ'rã pe'ere bajuriogu, ¿ñe'enojõrẽ wa-
pata'abosari? Cũ pecame'epu wa'agu, cũ ya

ejeripõ'rãrẽ de'ro wee wapayewĩrõmasĩtisami.
 27 Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu
 a'tiro weeguti. Yũ'u pacu asistese me'rã,
 cãrẽ wereco'terã me'rã a'ti turipure a'tiguti
 tja. Yũ'u apaturi a'tigu, nipe'tirãrẽ de'ro na
 wee'quenucãrẽ wapayeguti. 28 Diacjũ musãrẽ
 wereguti. Ni'cãrẽrã a'topu nirã na wẽrise
 duporo a'tere ĩ'arãsama. Yũ'u Õ'acũ macũ
 masũ weronojõ uputigu wiogu sãjãcã ĩ'atimirã,
 wẽrisome, niwĩ.

17

Jesú cã bajuse ducayu'que ni'i (Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Jesú "Yũ'u wiogu nisere ĩ'arãsa'a" níca be'ro
 ni'cã semana yũ'rũwũ. Titare Pedro, Santiago,
 cã acabiji Juãrẽ ũrũgũ u'muacjupu miacu niwĩ.
 Na se'saro wa'acãrã niwã. 2 Topu na ĩ'orõpu cã
 bajusere ducayucu niwĩ. Cã diapoare mujĩpũ
 umucocjũ weronojõ asistecu niwĩ. Cã ye su'ti
 añurõ bo'reyuse wa'acaro niwũ. 3 Tojo wa'ari
 cura maata Moisé, Elía duporocjãrãpu Jesú
 me'rã ucũcã ĩ'acãrã niwã. 4 Tere ĩ'agũ, Pedro
 Jesure nicu niwĩ:

—Yũ'u wiogu, marĩ a'topu nicã añuyũ'rua'a.
 Mũ'u uacã, ũsã i'tia wi'iacã weerãti. Ni'cã wi'i
 mũ'u ya wi'i, ape wi'i Moisé ya wi'i, ape wi'i Elía
 ya wi'i weerãti, nicu niwĩ.

5 Pedro tojo ucũrĩ cura ni'cã o'mecurua asis-
 teri curua a'ti, narẽ tuubi'acã'caro niwũ. Ti
 curuapare ni'cũ ucũcã tũ'ocãrã niwã:

—Ā'rī yu'u macũ, yu'u ma'igũ nimi. Cũ me'rã pũrõ e'cati'i. Cũ ucũsere tu'o ějõpeoya, nicu niwĩ Ő'acũ.

⁶ Tere tu'orã, cũ bu'erã uputu ucuarã, di'tapu mu'rĩque'acãrã niwã. ⁷ Be'ro Jesú na pu'to wa'a, narẽ ñe'eña'a, nicu niwĩ:

—Wã'cãnu'cãña. Uiticã'ña, nicu niwĩ.

⁸ Be'ro na ĩ'acã, ãpẽrã ne marĩcãrã niwã. Jesú ni'cũta nicu niwĩ.

⁹ Na tigupu ni'cãrã dijaticã, Jesú narẽ nicu niwĩ:

—Musã ni'cãrõacã ĩ'a'quere ne ãpẽrãrẽ wereticã'ña. Yu'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ uputigu wẽrĩ masãca be'ropu wereya, nicu niwĩ.

¹⁰ Cũ tojo nicã, cũ bu'erã sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weerã Moisé oja'quere bu'eri masã “Masãrẽ yu'rũoacju a'tise duporo Elía a'timũ'tãgũsami” nisari?

¹¹ Jesú narẽ yu'ticu niwĩ:

—Musã nĩrõnojõta Elía a'timũ'tãgũsami. Cũ nipe'tisere apomũ'tãgũsami. ¹² Yu'u pe'e a'tiro nigũti. Elía a'titojacu niwĩ. Cũrẽ masã ĩ'amasĩticãrã niwã. Na cũrẽ no'o uaro weesĩ'rĩsere weecãrã niwã. Cũrẽ wee'caronojõta yu'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ uputigu que'rãrẽ pi'eticã weerãsama, nicu niwĩ.

¹³ Cũ tojo nicãpu, cũ bu'erã tu'omasĩcãrã niwã. “Cũ Elía a'titojacu niwĩ nígũ, Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũrẽ nígũ weesami”, nicãrã niwã.

Jesú wĩ'magũrẽ wãtĩ sãjãno'cũre cõ'awĩrõ'que ni'i

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Be'ro na ũrũgũpu ní'cārã masã wa'teropu di-jatawã. Titare ní'cũ a'ti, Jesú tiropu ejaque'awĩ. Cũrẽ a'tiro niwĩ:

15 —Yũ'u wiogu, yũ'u macũrẽ pajaña'ña. Cũ wãcũña marĩrõ wẽriamujãmi. Uputu waro pi'etiyu'rumajãmi. Pejetiri pecame'epu do-queque'a, diapu quẽ'rãrẽ doqueñojãmujãmi.

16 Cũrẽ mũ'u bu'erã tiropu miiejamiapu. Na cũrẽ yũ'rũomasĩtiama, niwĩ.

17 Be'ro Jesú masãrẽ niwĩ:

—Mũsã ějõpeose moorã ña'arã ni'i. Yũ'u mũsãrẽ yoacã bu'emicã, ne tu'omasĩwe'e yu-jupu. ¿No'ocã'rõ yoacã mũsã yũ'ure ějõpeoticã wãcũtutuagũsari? Cũ wĩ'magũrẽ yũ'u tiro mi-itia, niwĩ.

18 Topu miiejacã, wãtĩ wĩ'magũpu ní'cure cõ'awĩrõwĩ. Cũ tojo weeri curata wĩ'magũ yũ'rũono'cupu tojawĩ.

19 Be'ro ũsã cũ bu'erã ãpẽrã tu'otiropu cũrẽ sãrĩtiña'wũ:

—¿De'ro weerã ũsã wãtĩrẽ cõ'amasĩtiapari? niwũ.

20 Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Mũsã yũ'ure añurõ ějõpeotise ye bu'iri cũrẽ cõ'awĩrõmasĩtiapã. Diacjũ mũsãrẽ weregutĩ. Mũsã mostaza capeacã weronojõ cã'rõacã ějõpeose cuorã, a'tigu ũrũgũrẽ “Aperopu wa'aya”, nímasĩbosa'a. Mũsã tojo nicã, aperopu wa'arosa'a. Mũsã diacjũta ějõpeocãma, nipe'tisere weeta basiorosa'a. 21 ã'rĩ wãtĩ sãjãgũnojõrẽ Ô'acũrẽ sãrĩ, be'tise me'rã dia'cũ cõ'awĩrõta basio'o, niwĩ.

*Jesú cǎ wěřĩatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

²² Be'ro ũsǎ Galileapũ sizarǎ wa'awũ. Topũ Jesú ũsǎrē niwĩ:

—Yũ'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ uputigure wiorãpũre o'orāsama. ²³ Yũ'ũre wějěrāsama. Na tojo weemicǎ, i'tia nũmũ be'ro masãgũsa'a tja, niwĩ. ũsǎ cǎ “Yũ'ũre wějěrāsama” nicǎ tũ'orǎ, pũrõ bũjawetiwũ.

Ő'acũ wi'i cjase niatjere na niyeru o'o'que ni'i

²⁴ Be'ro Jesú, ũsǎ cǎ bu'erǎ Capernau wãmetiri macãpũ wa'awũ. ũsǎ topũ ejari curare Ő'acũ wi'i cjase niatjere niyeru wapaseeri masã Pedro tiropũ wa'awǎ. A'tiro sěrĩtiña'cǎrǎ niwǎ cũrē:

—¿Mũsǎrē bu'egu Ő'acũ wi'i cjase niatjere niyeru wapayeweti? nicǎrǎ niwǎ.

²⁵ Pedro narē yũ'ticũ niwĩ:

—Wapayesami, nicũ niwĩ.

Be'ro Pedro Jesú nirĩ wi'ipũ sǎjǎejawĩ. Cũ Jesure sěrĩtiña'gũti weeri cura Jesú pe'e cũrē ucũwe'ocǎ'wĩ:

—¿De'ro tũ'oña'ti, Simó? ¿A'ti mũmũcocjǎrǎ wiorǎ niyeru Ʃarǎ, na acawererǎrē sěrĩsari, o aperocjǎrãpũre sěrĩsarine? niwĩ.

²⁶ Pedro cũrē yũ'tiwĩ:

—Aperocjǎrãpũre wapayedutisama, niwĩ.

Jesú cũrē niwĩ:

—To pũrĩcǎrē na acawererǎrē sěrĩtisama. Tojo weero yũ'u Ő'acũ macũ niyucǎ, cũ ya wi'i cjase niatjere niyeru sěrĩmasĩtisama. ²⁷ Tojo nimicǎ, narē mejēcǎ wǎcũdutitigu wapayeguti. Mũ'u ditarapũ wějěrĩ da mii, wa'i wějěgũ

wa'aya. Ba'amu'tägürē wejemorõña. Cũ
 ɯseropu niyeru kujire bocagusa'a. Ti cuji me'rã
 marĩ puarã yere wapayegu wa'aya, niwĩ Jesú.

18

Añurõ weeyu'rũnu'cãgũ yere oja'que ni'i
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Õ'acũ wi'i cjase wapaseeri masãrē Pedro
 wapayegu wa'acaterore ũsã Jesú tiropu wa'a,
 cãrē niwũ:

—Ë'musepũre ¿noanojõ ũsã
 mu'u besecúú'cãrã ãpērã yu'rũoro
 niyu'rũnu'cãgũsari? niwũ.

² Ësã tojo nicã tu'ogu, Jesú ni'cũ wĩ'magũrē
 pijio, ũsã tiropu nu'cõwĩ. ³ Ësãrē niwĩ:

—Musãrē diacjũ wereguti. Æpērã yu'rũoro
 niyu'rũnu'cãsi'rĩsere du'ucã'ña. Musã tere
 wãcũnu'cũrã, ã'rĩ weronojõ nitirã, u'musepu
 yu'u wioгу niatjopu wa'asome. ⁴ A'tiro ni'i.
 No'o ã'rĩ wĩ'magũ weronojõ ãpērã yu'rũoro
 nisere wãcũtigũnojõ cúta yu'u niatjopũre ãpērã
 yu'rũoro niyu'rũnu'cãgũsami. ⁵ Apeye quẽ'rãrē
 wereguti. Yu'ure maigũnojõ ni'cũ ã'rĩ wĩ'magũrē
 ñe'egũ weronojõ weemi. Cãrē ñe'egũ, yu'ureta
 ñe'egũ weemi, niwĩ.

Æpērãrē ña'arõ weecã weeticã'ña nise ni'i
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jesú apeye ũsãrē werenemowĩ:

—No'o yu'ure ejõpeogu wĩ'magũrē ña'arõ
 weecã weegú uputu bu'iri da'reno'gũsami.
 Ëtãgã pajicja cũ wãmũtapu du'teyoo, cãrē

maa pajiri maapu doqueñocã, nemorõ añubosa'a. Tojo weecã, cã maata wẽrĩa wa'a, dojorënemotibosami. ⁷ Masãrë ña'arõ weecã weese ña'abutia'a. Ña'arõ weenu'cũcã'rāsama, wéerã pe'ea. Mejõ tojo weegunojõ uputu waro bu'iri da'reno'gũsami.

⁸ »A'tiro weeya. Mũsã omocã, mũsã dũ'pocã me'rã ña'arõ weesĩ'rĩrã, dũtecõ'abo'caro weronjõ ña'arõ weedu'ucã'ña. Mũsã ni'cã omocã me'rã o ni'cã dũ'pocã me'rã u'mũsepũ wa'acã, nemorõ añu'u. Pũa omocã me'rã, pũa dũ'pocã me'rã pecame'epũ wa'acã pe'ere, ña'ayu'rũabosa'a. ⁹ Mũsã caperi me'rã mejãrõta ña'arõ weesĩ'rĩrã, mũsã caperire orewee cõ'abo'caro weronjõ ña'asere i'adu'ucã'ña. Mũsã ni'cã capea me'rã u'mũsepũ wa'acã, nemorõ añu'u. Mũsã pecame'epũ pũa capea me'rã wa'acã pe'ere, ña'ayu'rũabosa'a.

Oveja bajuduti'cũ queose ni'i
(Lc 15.3-7)

¹⁰ »Ã'rã wĩ'marãnojõrë tojo i'acõ'aticã'ña. A'tiro ni'i. U'mũsecjãrã Õ'acũrë wereco'terã ã'rã wĩ'marãrë co'terã yũ'u pacũ u'mũsepũ nigũ i'orõpũ ninu'cũma. ¹¹ Masã Õ'acũrë wãcũtirã oveja bajuduti'cãrã weronjõ nima. Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronjõ upũtigu narë yũ'rũogũ a'tigu weewũ.

¹² »Yũ'u weresere ¿de'ro tu'oña'ti? Ni'cũ cien oveja cũogũ ni'cũ bajuduticã, ãpërã dũ'sarã noventa y nueve opa bu'pa na ba'aropũ cũusami. Be'ro apĩ bajuduti'cũre a'magũ wa'asami. ¹³ Cũrë bocagũ, pũrõ e'catisami.

Āpērã noventa y nueve bajudutiti'cãrã nemorõ cũ me'rã e'catisami. ¹⁴ Mejãrõta marĩ pacu u'musepu nigú ne ni'cũ ã'rã wĩ'marãnojõrẽ pecame'epu wa'acã uatimi, niwĩ Jesú.

Marĩ acawererã marĩrẽ ña'arõ weecã a'tiro weeroña'a nise ni'i

¹⁵ Jesú werenemowĩ:

—Mu'u acaweregu mu'urẽ ña'arõ weecã, mu'u se'saro cũ tiropu weregu wa'aya. Cũ ña'arõ wee'quere masĩcã weeya. Cũ “Yu'u ña'arõ weepu” ni tu'oña'cã, musã apaturi a'merĩ ucũ, e'catirãsa'a tja. ¹⁶ Cũ yu'titicãma, ni'cũ o puarãrẽ pijio, cũ tiropu wa'aya. Na tu'oropu wereya cũ mu'urẽ ña'arõ wee'quere. Tojo weero Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩ ní'caronjõta puarã o i'tiarã tu'oropu “Diacjũta ni'i”, ni masĩno'rõsa'a. ¹⁷ Na quẽ'rãrẽ yu'titicã, nipe'tirã yu'ure ëjõpeorã na nerẽrõpu wereya. Na quẽ'rãrẽ yu'titicã, yu'ure ëjõpeotigu o wiorãrẽ niyeru wapaseebosari masũrẽ weronjõ tu'oña'ña.

¹⁸ »Diacjũ musãrẽ wereguti. No'o musã a'ti nucũcãpu du'tecũucã, u'musepu quẽ'rãrẽ du'tecũuno'rõsa'a. A'ti nucũcãpũre “Tojota weeato” nicã, u'musepu quẽ'rãrẽ tojota wa'arosa'a, niwĩ. Cũ tojo nígu, musã “Bu'iritimi” o “Bu'iri marĩmi” nímasĩrãsa'a nígu, tojo niwĩ.

¹⁹ Jesú ninemowĩ:

—Apeyere wereguti. Puarã “Marĩ a'tennojõrẽ Ō'acũrẽ sãrĩrã” nicã, yu'u pacu u'musepu nigú musã sãrĩrõnojõta weegusami. ²⁰ No'o puarã o i'tiarã yu'ure ëjõpeorã nerẽcã, yu'u na wa'teropu nigũti, niwĩ.

*Āpērã ña'arõ weecã acobojose cjase ni'i
(Lc 17.3)*

²¹ Tojo nicã tu'ogu, Pedro Jesú tiro wa'a, sērītiña'wī:

—Wiogu, yu'u acaweregu yu'ure ña'arõ weecã, ¿dicusetiri cūrē acobojogusari? ¿Sietetiriputa cū ña'arõ weesere acobojosari? niwī.

²² Jesú cūrē yu'tiwī:

—“Ticusetiri acobojoya”, niwe'e. Tojo nírõnojõ o'ogu, “Na ña'arõ weesetisetirinucū acobojoya”, nigūti.

²³ »Tojo weegu musārē yu'u pacu cū acobojose cjasere wereguti. Cū ni'cã di'ta wiogu weronjõ nimi. Ti di'ta wiogu cūrē da'raco'terã na wapamoosere apogutigu pijiosami. ²⁴ Cū narē wapaseenu'cārī cura ni'cū pajiro waro wapamoogūrē miwã'cāsama.

²⁵ Cū de'ro wee wapayeta basioticã ĩ'agū, wiogu cūrē, cū ñumorē, cū pō'rārē, nipe'tise cū cuosere āpērāpure duaturiadutisami. Cū wapamoosere wapayeduodutigu tojo weesami. ²⁶ Tere ĩ'agū, da'raco'tegu wiogu tiro ejaque'a, nisami: “Wiogu, yu'ure pajaña'cureya. Yu'u wapayepe'ocūti”, nisami.

²⁷ Cū tojo nicã tu'ogu, a'tiro weesami. Cūrē pajaña'gū, cū wapamoo'quere cō'a, cūrē du'ucā'sami. ²⁸ Tojo wéeca be'roacã wa'a, apī cū me'rācjū da'raco'tegure bocaejasami. Cū pe'e cūrē cārōacã wapamoosami. Be'ro cūrē wapayedutigu uputu wāmūtapu ñe'esami.

“Ma'u wapamoosere wapayebaque'oya”, nisami.

29 »Cũ tojo nicã tu'ogu, cũ wee'caro weronojõ cũ duporo ejaque'a, nisami: "Yu'ure pajaña'cureya. Mu'urẽ wapayepe'ocũti", nisami. 30 Apĩ pe'e ne uatisami. Maata cũrẽ bu'iri da'reri wi'ipũ miaa, sõrõdutisami. "Cũ wapayepe'ocã'pũ, du'uwĩrõña", nisami. 31 Be'ro ãpẽrã da'raco'terã cũ tojo weesere ĩ'arã, ne tu'satisama. Tojo weerã na wiogupure tere werepe'ocã'sama. 32 Tere tu'ogu, wiogu cũrẽ pijidutio'osami. Cũrẽ nisami: "Da'raco'tegu queoro weetigu ni'i. Mu'u yu'ure sẽricã, nipe'tise mu'u wapamoo'que pacare acobojope'ocã'pũ. 33 Mu'u quẽ'rã yu'u mu'urẽ pajaña'caronojõ mu'u me'rãcjũrẽ pajaña'boapã", nisami. 34 Wiogu uputu waro uagu, cũrẽ pũrõ bu'iri da'resami. Bu'iri da'reri wi'ipũ cũrẽ pi'eticã weedutisami. Téé nipe'tise cũ wapamoosere wapayepe'otigu, topu ninu'cũgũsami, ni werewĩ Jesú.

35 Be'ro Jesú tere wéréca be'ro niwĩ:

—Yu'u pacu u'musepu nigú musã acawererãrẽ diacjũ acobojoticã, tojota weegusami musãrẽ, niwĩ.

19

Nũmotirã, marãputirã a'merĩ cõ'aticã'ña nise ni'i

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

1 Jesú ãpẽrãrẽ a'merĩ acobojosere ucũca be'ro ũsã a'tiro weewũ. Galilea di'tapu ní'cãrã ũsã Judea di'tapu Jordã wãmetiri maa mujĩpũ majãtiro ape pã'rẽpu pẽ'awũ. 2 Topu wa'acã,

pājārā masā Jesure sirutuwā. Narē duti-
tirārē yu'rḡowī. ³ Narē yu'rḡocā ī'arā, fariseo
masā Jesure bu'iri bocasī'rīrā, cū tiro wa'a,
sērītiña'wā:

—¿Ni'cū no'o mejō niseacā me'rā cū nūmorē
cō'amasīsari? ¿Marīrē dutise tojo niti? niwā.

⁴ Jesús narē yu'tiwī:

—¿Mūsā Ō'acū ye queti ojāca pūrīrē
bu'emirā, masīweti? Ō'acū nipe'tise cū ne
waro weenḡ'cācateropḡ ḡmḡ, numio weecḡ
niwī. ⁵ Tu'ajanḡ'cō, a'tiro nicḡ niwī: “Tojo
weegḡ ḡmḡ cū pacure, cū pacore wija, cū nūmo
me'rā nigūsami. Na puarā ni'cā upḡ weronojō
nirāsama”, nicḡ niwī Ō'acū. ⁶ Tojo weerā na
puarā nitima. Ni'cā upḡta nima. Tojo weerā
Ō'acū a'mesḡ'o'cārārē masā dḡcawaaticā'rḡḡa'a,
niwī Jesús.

⁷ Cū tojo nicā tu'orā, fariseo masā sērītiña'wā
tja:

—To pūrīcārē ¿de'ro weegḡ Moisé a'tiro ni-
pari? “Ni'cū cū nūmorē cō'agū, ‘A'te ye bu'iri
mḡ'urē cō'a'a' nirī pūrīrē ojao'orḡa'a”, ni ojacḡ
niwī, niwā.

⁸ Jesús narē niwī:

—Mūsā ñecūsḡmḡa ejeripō'rā butise ye bu'iri
Moisé na nūmosānumiarē cō'acā, cā'mota'aticḡ
niwī. Tojo nimicā, Ō'acū ne waropḡta “A'merī
cō'aña”, niticḡ niwī. ⁹ Yu'ḡ cū nūmorē
cō'agūrē a'tiro nigūti. Co apī me'rā ña'arō
weetimicā, cō'agūnojō apegore nūmotigḡ, cū
nūmo nitigo me'rā a'metārāgū weronojō to-
jasami. No'o marāpḡ cō'ano'core nḡorēgūnojō

quẽ'rã mejãrõta tja cũ nũmo nitigore a'metãrãgũ weronojõ nisami. Õ'acũ core “Nimũ'tã'cu nũmo nimo yujupũ”, ni ï'asami. Na tojo wéerã, Õ'acũ cũ dutisere yũ'rũnũ'cãrã weema, niwĩ.

¹⁰ Cũ tojo nicã tu'orã, ãsã cũ bu'erã niwũ:

—Tojo nicã pũrĩcãrẽ marĩ nũmotiticã, nemorõ añusa'a, niwũ.

¹¹ Jesũ ãsãrẽ niwĩ:

—Nipe'tirã nũmo marĩrã nímasĩtisama. Õ'acũ nũmo marĩrã nímasĩato ní'cãrã dia'cũ nímasĩsama. ¹² Æpẽrã a'te ye bu'iri nũmotitisama. Æpẽrãrẽ dojoriwi'ia bajua'que bu'iri nũmotita basiotisa'a. Æpẽrãrẽ nũmotidutitirã na upũ cjasere yejecõ'ano'cãrã nisama. Tojo weerã na nũmotimasĩtisama. Æpẽrã Õ'acũ ye cjase dia'cũrẽ weesĩ'rĩrã nũmotitisama. “Tojo nũmo marĩgũ nigũti” nigũnojo nũmo marĩgũ tojato, niwĩ.

Jesũ wĩ'marãrẽ ñapeo sãrĩbosa'que ni'i
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Be'ro ãpẽrã na põ'rãrẽ Jesũ tiropũ miiejawã. Narẽ ñapeo, Õ'acũrẽ sãrĩbosadutirã tojo weewã. Na tojo weecã, ãsã wĩ'marãrẽ miiejarãrẽ tu'tiwũ:

—Cũrẽ caribotirãta, nimiwũ. ¹⁴ Æsã tojo nicã, Jesũ ãsãrẽ niwĩ:

—Wĩ'marãrẽ yũ'u tiro a'ticã du'uo'oya. Narẽ cã'mota'aticã'ña. Wĩ'marã marĩnojoãrẽ añurõ ëjõpeoma. Æpẽrã quẽ'rã wĩ'marã weronojõ yũ'ure ëjõpeorã yũ'u pacũ wiogũ nirõpũ wa'arãsama, niwĩ.

15 Be'ro wĩ'marārē ñapeo, sērĩbosawĩ. Tu'ajanu'cõ, ùsã apesepu wa'a wa'awu.

*Ma'mu peje cuogu Jesú me'rã ucũ'que ni'i
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

16 Be'ro ni'cũ ma'mu Jesure ĩ'agũ ejawĩ. Cũrē sērĩtiña'wĩ:

—Mu'u masārē bu'egu añugũ ni'i. Yu'u catinu'cũacju ¿ñe'enojõ añusere weegusari? niwĩ.

17 Jesú cãrē yu'tiwĩ:

—¿De'ro weegu yu'ure añuse cjasere sērĩtiña'ti? Ni'cũta añugũ nimi. Cũ Õ'acũ nimi. Mu'u catinu'cũsĩ'rĩgũ, Õ'acũ dutise cũu'quere weeya, niwĩ.

18 Ma'mu yu'tiwĩ:

—¿Disenojõrē weegusari?

Jesú cãrē niwĩ:

—Masārē wējẽcõ'aticã'ña. Apĩ numorē a'metārãticã'ña. Yajaticã'ña. Æpẽrã ye cjasere nisooticã'ña. 19 Mu'u pacure, mu'u pacore ĩjõpeoya. Mu'u basu ma'irõnojõta Æpẽrãrē ma'iña, niwĩ.

20 Ma'mu Jesure yu'tiwĩ:

—Yu'u wĩ'magũputa a'tere queoro weemujãtiwu. ¿Ñe'enojõ apeyenojõ yu'u weenemogũsari? niwĩ.

21 Jesú cãrē niwĩ:

—Mu'u Õ'acũ dutisere weepe'osĩ'rĩgũ, nipe'tise mu'u cuosere duape'ocjũ wa'aya. Duatoja, te dua'que wapare pajasecuorãrē o'oya. Mu'u tojo weegu u'musepu peje añuse cuogusa'a. Tojo weetojanu'cõ, yu'ure sirutugu a'tia, niwĩ.

22 Cũ tojo nicã tũ'ogu, ma'mu peje cuogu nitjãgũ tere ma'iyu'rugu, bujawetise me'rã datatojaawĩ.

23 Cũ wa'aca be'ro Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Diacjũ musãrẽ weregati. Peje cuogu Õ'acũ wiogu nirõpu u'musepu wa'acã, diasa ni'i. 24 Apaturi musãrẽ nigũti tja. Cameyo wãmetigujo awiga yuta da pĩ'osõrõrĩ pepu sãjãa yu'rutẽrĩcã, diasa ni'i. Yu'u pacu wiogu nirõpu peje cuogu wa'acã pe'ema, totá nemorõ diasa ni'i, niwĩ.

25 Cũ tojo nicã tũ'orã, ũsã tũ'omarĩa wa'awu. Ũsã a'merĩ sãrĩtiña'wũ:

—To pũrĩcãrẽ ¿noanojõ pe'e Õ'acũ tiropu wa'amasĩrãsari? niwũ.

26 Jesú ũsãrẽ ĩ'agũta ĩ'a, niwĩ:

—Masã na basu weetutuase me'rã yu'rumasĩtisama. Õ'acũ pũrĩcãrẽ basio'o. Cũma ne apeyenojõ weeta basiotise marĩ'i, niwĩ.

27 Cũ tojo nicã tũ'ogu, Pedro niwĩ:

—Wiogu, ũsã pe'e mu'urẽ siruturã, nipe'tise ũsã cuomi'quere du'ucũupe'ocã'wũ. Ũsã tojo wee'que wapare ¿Õ'acũ ñe'enojõrẽ o'ogusari? niwĩ.

28 Jesú ũsãrẽ niwĩ tja:

—Diacjũ musãrẽ nigũti. Õ'acũ a'ti turire ne waropu wee'caro weronojõ apaturi weecã, yu'u Õ'acũ macũ wiogu sãjãgũsa'a. Tojo yu'u weecã, musã quẽ'rã yu'ure dutitamurãsa'a. Tojo nicã musã yu'ure ëjõpeorã doce cururi Israe cururicjãrãrẽ dutirãsa'a. 29 Æpẽrã nipe'tirã yu'ure ëjõpeose bu'iri na ye wi'serire, na

acawererārē, na pacusumuarē, na pō'rārē, na ye di'tare du'ucūuwā'cārā quē'rārē a'tiro wa'arosa'a. Peje waro na cō'awā'cā'que nemorō ñe'enenemorāsama. Tojo nicā Ō'acū me'rā catinu'cūrāsama. ³⁰ Tojo nimicā, pājārā ni'cārōacārē wiorā weronojō nirā be'ropure mejō nirā nirāsama. Pājārā ni'cārōacārē mejō nirā pe'e quē'rā be'ropure wiorā weronojō nirāsama, niwī.

20

Jesú ʉ'se wese da'rari masā me'rā queose o'o'que ni'i

¹ Jesú be'ropu cū o'omatjere queose me'rā werenemowī:

—Ŭ'musepu yu'ure ějōpeorārē o'omatje a'tiro weronojō ni'i. Ni'cū ʉ'se wese cūose weronojō ni'i. Cū ñamiacācure ʉ'se wi'reajārē a'masami.

² Narē bocagu, “Ni'cā numu wapayewaronojō musārē wapayeguti”, nisami. Na yu'tica be'ro narē cū ya wesepu da'radutigū o'ócā'sami.

³ Be'ro nueve nicā āpērā da'rajārē a'manemogū wa'asami. Topu macā decopu da'rase moorā dujirārē bocaejasami. ⁴ Bocaaja, narē nisami:

“Musā quē'rā ya wese ʉ'se wesepu da'rarā wa'aya. Musārē queoro wapayeguti”, nisami. Cū tojo nicā tū'orā, na “Jau” ni, na quē'rā da'rarā wa'asama. ⁵ Be'ro dajaritero nicā,

tojo nicā ñamica'a tres nicā mejārōta a'magū wa'a, narē o'ósami tja. ⁶ Be'ro tja cinco nicā macā decopu wa'asami. Topu āpērā da'rase

moorã nibajaque'atirãrẽ bocaejasami. Bocaejagu, nisami: “¿De'ro weerã musã da'rase ni'cãrĩ dujina'iatĩ?” nisami. ⁷ Na yu'tisama: “Ãpẽrã ãsãrẽ 'Da'rarã wa'aya', nitiamã. Tojo weerã da'rawe'e”, nisama. Tojo nicã tu'ogu, wese wiogu narẽ nisami: “Musã quẽ'rã ya wesepu da'rarã wa'aya. Queoro wapayeguti”, nisami. Tojo weerã na quẽ'rã da'rarã wa'asama.

⁸ »Ñamipu ti wese wiogu su'ori da'ragure pijio, nisami: “Da'rarãrẽ pijine, wapayeya. Be'ropu eja'cãrãrẽ wapayemu'tãña. Be'ro ñamiacãcure da'ranu'cã'cãrãrẽ wapayetu'ajanu'cõña”, nisami. ⁹ Tojo weegu a'tiro weesami. Cinco nicãpu wesepu da'ranu'cã'cãrãrẽ pijiomu'tãsamĩ. Ni'cã numu da'rase wapa wapayewuaronojõ narẽ wapayesami. ¹⁰ Be'ro bo'reacã da'ranu'cã'cãrã “Ësã na nemorõ wapata'arãsa'a”, nimisama. Tojo nimicã, na wãcũ'caronojõ wa'atisa'a. Na quẽ'rã mejãrõta wapata'asama. ¹¹ Tojo weerã ti wese wiogu me'rã tu'satirã, a'tiro nisama: ¹² “Ã'rã be'ropu da'rarã eja'cãrã yoaticã ni'cã horata da'rama. Ësã pũricã yoacã asise poo, da'rana'itõ'oapu. Tojo weemicã, ãsãrẽ wapaye'caronojõta na quẽ'rãrẽ wapayearu”, nisama. ¹³ Wiogu pe'e ni'cã tojo busunu'cũgũrẽ a'tiro nisami: “Yu'u me'rãcjũ, mu'urẽ ña'arõ weegu weewe'e. Mu'u da'rase duporo 'Ni'cã numu da'rawapata'awuaronojõ wapata'agusa'a', nino'tojapu. ¹⁴ Tojo weegu mu'u wapata'a'quere ñe'e, tojaa wa'aya. Yu'u ã'rĩ be'ropu da'ragu a'ti'cure mu'urẽ wapaye'caronojõ wapayeguti.

15 Yé niyeru niapũ. Tojo weegu yu'u ɥaronojõ wapayemasĩ'i. ¿Yu'u masãrẽ pajaña'cã ɥogu weeti?" nisami.

16 »A'tiro ni'i. Yarã sãjãmũ'tã'cãrã, na be'ro ẽjõpeo'cãrã quẽ'rãrẽ mejãrõta Õ'acũ aũsere o'ogũsami. Tojo weerã nimũ'tã'cãrã "Ësãrẽ o'onemogũsami", nĩmasĩsome, niwĩ.

*Jesú cũ wẽrĩatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)*

17 Be'ro ẽsã Jesú me'rã Jerusalẽ wa'ari ma'apũ wa'awũ. Ësãrẽ, cũ bu'erã docere mejẽcã pijawĩ. Ësãrẽ niwĩ:

18 —Mũsã ã'a'a. Marĩ Jerusalẽpũ wa'arã wee'e. Topũ yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigure a'tiro weerãsama. Pa'ia wiorãpũre, tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masãpũre o'orãsama. Na yu'ure wẽjẽdutarãsama. 19 Náta tja ape di'tacjãrã judío masã nitirã wiorãpũre wiaturiarãsama. Yu'ure bujicã'a, tãrã, curusapũ wẽjẽdutarãsama. Na tojo weemicã, yu'u i'tia nũmũ be'ro masãgũsa'a, niwĩ Jesú.

*Santiago, Juã paco Jesú me'rã ucũ'que ni'i
(Mr 10.35-45)*

20 Zebedeo nũmo co põ'rã Santiago, Juã me'rã Jesú tiropũ ejawõ. Jesure apeyenojõ sẽrĩgõ, cũ pu'topũ ejaque'awõ. 21 Jesú core niwĩ:

—¿Ñe'enojõrẽ yu'u weecã ɥasari? niwĩ.

Cũrẽ yu'tiwõ:

—Mũ'u wioɥũ sãjãgũ, ã'rã yu'u põ'rã pũarãrẽ mũ'urẽ dutitamudutigũ sõrõapa. Ni'cũ mũ'u diacjũ pe'e, apĩ cũpe pe'e dupoapa, niwõ.

22 Co tojo nicã tũ'ogũ, Jesú co põ'rãrẽ niwĩ:

—Mũsã yu'ure sērĩsere tu'omasĩwe'e. Yu'u ʉpʉtu pi'eti, wērĩgũsa'a. ¿Mũsã quē'rã yu'u weronojõ pi'etimasĩti? niwĩ. Na yu'tiwã:

—ʉu. Pi'etimasĩ'i.

²³ Na tojo nicã, Jesú narẽ niwĩ:

—Diacjãta ni'i. Mũsã quē'rã pi'etirãsa'a. Tojo weemicã, diacjũ pe'e, cũpe pe'e mũsarẽ dupomasĩtisa'a. A'te yu'u weese niwe'e. Yu'u pacu beseyu'cãrã pe'e topure dujirãsama, niwĩ.

²⁴ ʉsã diez na tojo sērĩcã tu'orã, na me'rã ua wa'awu. ²⁵ Tojo weecã ĩ'agũ, Jesú ũsarẽ pijio, niwĩ:

—Mũsã masĩsa'a. A'ti nucũcãrẽ dutirã ti di'tare miiwapa wa'asama. Na docacjãrã quē'rã mejãrõta dutipesama. ²⁶ Mũsã pũrĩcã na weronojõ weesome. Tojo weronojõ o'orã, mũsã wa'teropu wiorã nisĩ'rĩrã, ãpērãrẽ da'raco'terã weronojõ niña. ²⁷ No'o ãpērã nemorõ nisĩ'rĩgũnojo ãpērãrẽ da'raco'teri masũ weronojõ niña. ²⁸ Yu'u Ō'acũ macũ weronojõ weeya. Yu'ure ãpērã weetamuato nígũ mejẽta a'tiwu. Yu'u pe'e narẽ weetamugũ a'tiwu. Tojo nicã ña'arõ wee'que wapare pãjãrãrẽ wērĩbosa, wapayewĩrõgũ a'tiwu, niwĩ.

Jesú pũarã caperi bajutirãrẽ yu'rũo'que ni'i

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Be'ro ũsã Jericó wãmetiri macãpũre wi-jawã'cãwũ. Titare pãjãrã masã Jesure sirutuwã.

³⁰ ʉsã wa'aro ti ma'a sumuto pũarã caperi bajuno'tirã dujiwã. Jesú yu'rũasere tu'oña'rã, caricũwã:

—Wiogu, Davi pãrãmi nituriagu, ũsarẽ pa-jaña'ña, niwã.

³¹ Masã pe'e narẽ “Caricũticã'ña”, nimirã. Tojo nicãta, na pe'e nemorõ caricũnemowã:

—Wioꝝ, Davi pãrãmi nituriagũ, ùsãrẽ pajaña'ña, niwã.

³² Na tojo nicã tu'ogũ, Jesú tojanũ'cã, narẽ pijio sãrĩtiña'wĩ:

—¿De'ro yũ'u weecã ùsari? niwĩ.

³³ Na cũrẽ yũ'tiwã:

—Ûsãrẽ caperi bajucã weeya, niwã.

³⁴ Tojo nisere tu'ogũ, Jesú narẽ pajaña'gũ, na caperire ñapeowĩ. Cũ tojo weeri cura na pũarãpũta caperi ï'awã. Be'ro na quẽ'rã Jesure sirutuwã'cãwã.

21

*Jesú Jerusalẽ wãmetiri macãpũ sãjãa'que ni'i
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Ûsã Jerusalẽpũ ejase dũporo Betfagẽ ùrũgũ Olivo wãmeticjũ bu'aropũ ejawũ. Topũ eja, Jesú pũarã ùsã me'rãcjãrãrẽ ti macãpũ o'ówĩ. ² Narẽ niwĩ:

—Si macã marĩ põtẽorõ nirĩ macãpũ wa'arãsa'a. Topũ ni'cõ burra dũ'tenũ'cõ'core co macũ me'rã bocaerãsa'a. Narẽ pãa, miitia.

³ No'o ni'cũ mũsãrẽ mejẽcã nicã, a'tiro niña: “Marĩ wioꝝ ùami. Maata wiano'rõsa'a tja”, niña, niwĩ.

⁴ Dũporocjũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ cã oja'caronojõta tojo wa'awũ. Cũ Õ'acũ ucũ'quere a'tiro ojacũ niwĩ:

⁵ Jerusalẽcjãrãrẽ a'tiro niña:

“Ï'aña. Mũsã wioꝝ mũsã tiropũ a'timi.

Mejõ nigú weronojõ burra macũ wĩ'magũ bu'ipũ pesawã'cãtimi", ni ojacũ niwĩ.

⁶ Be'ro Jesú cũ o'ó'cãrã ti macãpũ wa'a, cũ weeduti'caronojõta weecãrã niwã. ⁷ Burrõre cũ paco me'rã miiticãrã niwã. Be'ro ùsã ye su'ti bu'icjasere na bu'ipũ pũutãpeowũ. Tu'ajanũ'cõ, Jesú wĩ'magũ bu'ipũ mujãpejawĩ. ⁸ Topũre pãjãrã masã niwã. Na ëjõpeosere ï'orã, na ye su'ti bu'icjasere Jesú yũ'ruaropũ sêeocũuwã. Æpẽrã ma'a sumuto pũrĩ nise querire dutecũuwã. ⁹ Masã cũ dũporo wa'arã, cũ be'rocjãrã quẽ'rã e'catise me'rã caricũwã:

—Dũporocjãpũ wiogũ ní'cũ Davi pãrãmirẽ e'catise o'orã. Añurõ wa'ato ã'rĩ Õ'acũ o'ó'cũre. Æ'mũsecjãrã cũrẽ "Añubutiami" ni, e'catise o'oato, ni caricũwã'cãwã.

¹⁰ Be'ro Jesú Jerusalẽpũ sãjãcã, topũ nirã ucũape'tia wa'awã. Pãjãrã sãrĩtiña'wã:

—¿Noa niti cũ? niwã.

¹¹ Narẽ Jesú me'rã wa'arã yũ'tiwã:

—Cũ Jesú Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ Nazare macã Galilea di'tacjũ nimi, niwã.

*Jesú Õ'acũ wi'ipũ duarãrẽ cõ'awĩrõ'que ni'i
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)*

¹² Be'ro Jesú Õ'acũ wi'ipũ sãjãawĩ. Topũre wa'icũrã na Õ'acũrẽ ùjũamorõpeojã niwã. Nipe'tirã ti wi'i po'peapũ narẽ duarãrẽ, duarã quẽ'rãrẽ ï'agũ, cõ'awĩrõpe'ocã'wĩ. Na niyeru dũcayuri mesare, bujare na dua dujise quẽ'rãrẽ tuuquecũupe'ocã'wĩ. Na queoro weetise bu'iri tojo weewĩ. ¹³ Be'ro narẽ niwĩ:

—Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ a'tiro ojano'wã:
 “Ya wi'i 'Ñubueri wi'i ni'i', nino'ca wi'i ni'i.”
 Mũsã pe'e queoro weetiapã. Yajarã ya wi'ire
 weronojõ tojacã wee'e, ni tu'tiwĩ narẽ.

14 Ti wi'ipũre caperi bajuno'tirã, sijamasĩtirã
 cũ tiropũ a'tiwã. Na tojo weecã ã'agũ, narẽ
 yũ'rũowĩ. 15 Pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri
 masã pe'e cũ añuse weel'ocã ã'arã, tũ'satiwã.
 Wĩ'marã ti wi'i po'peapũ nirã a'tiro caricũwã:

—Dũporocjũpũ wiogũ ní'ca Davi pãrãmirẽ
 e'catise o'orã, niwã. Tere tũ'orã, pa'ia wiorã
 quẽ'rã ua wa'awã. 16 Tojo weerã Jesure a'tiro
 sãrĩtiña'wã:

—¿Sõjã wĩ'marã na nisere tũ'oti?

—Tũ'o'o. Mũsã Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ
 ní'quere bu'epã. A'tiro ni'i:

“Õ'acũ, mũ'ũ wĩ'marã, tojo nicã mi'rĩrãrẽ a'tiro
 weecã weepũ.

Mũ'ũrẽ e'catise o'orã, queoro basapeome'rĩcã
 weepũ”, ni'i, niwĩ Jesú.

17 Tojo níca be'ro pa'ia wiorãrẽ, Moisé
 oja'quere bu'eri masãrẽ cõ'awã'cã, Betaniapũ
 wa'a wa'awĩ. Topũ ãsã cãrĩwũ.

*Jesú higuera wãmeticjũ dũca marĩcjure
 ñaidijacã wee'que ni'i*

(Mr 11.12-14,20-26)

18 Ape nũmũ bo'reacã Jesú Jerusalẽpũ
 majãmitojagũ, ɸjaboayũ'rũa wa'awĩ. 19 Tojo
 weegũ ma'a sumutopũ nicjũ higuera
 wãmeticjure ã'agũ, tigũ tiro wa'a, tigũ dũcare
 ã'ama'gũ wa'awĩ. Ne dũca marĩcaro niwũ. Pũrĩ

peje dia'cũ niwũ. Tojo dũca marĩcã ĩ'agũ, Jesú figure niwĩ:

—Ne apaturi dũcatinemosome, niwĩ. Cũ tojo níca be'ro maata ñaidija wa'awũ. ²⁰ Tojo wa'acã, ũsã cũ bu'erã ĩ'amarĩarã, cũrẽ sērĩtiña'wũ:

—¿De'ro weero tigu maata ñaidijati? niwũ.

²¹ Jesú ũsãrẽ yu'tiwĩ:

—Diacjũ musãrẽ wereguti. Musã ějõpeose cũorã, diacjũta yu'tigusami nĩrã, yu'u figure ñaicã wee'caro weronojõ weemasĩrãsa'a. A'te yu'u tigu ñaicã wee'caro yu'rũoro weemasĩrãsa'a. A'tigu ũrũgũrẽ apero dia pajiri maapu wa'acã weemasĩrãsa'a.

²² Musã ějõpeose cũorã, nipe'tise musã ñubue sērĩsere bocarãsa'a, niwĩ.

Jesure “¿Noa dutiro me'rã tojo weeti?” ní'que nĩ'i

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Be'ro Jesú Ő'acũ wi'ipu sãjãawĩ. Cũ ti wi'ipu bu'eri cura pa'ia wiorã, ãpẽrã judío masã bucũrã cũ tiropũ a'tiwã. Cũrẽ bu'iri bocasĩ'rĩrã, sērĩtiña'wã:

—¿De'ronojõ dutise me'rã mu'u weesere tojo weeti? ¿Noa mu'ũrẽ tojo weedutigũ dutise o'oati? niwã.

²⁴ Jesú narẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u quẽrã musãrẽ sērĩtiña'megũti. Musã yu'ticã, yu'u quẽrã musãrẽ “A'te dutiro me'rã wee'e”, nigũti. ²⁵ ¿Noa Juãrẽ wãmeyedutigũ o'õpari? ¿Õ'acũ tojo weedutiri? ¿O masã pe'e cũrẽ tojo weedutiri? niwĩ.

Be'ro na basu a'merĩ niwã:

—Marĩ “Õ'acũ Juãrẽ wãmeyedutiwĩ” nicã, cũ marĩrẽ “To pũrĩcãrẽ ¿de'ro weerã Juãrẽ ëjõpeotiri?” nigũsami. ²⁶ Marĩ “Õ'acũ o'óticũ niwĩ; masã cũrẽ o'ócãrã niwã” nicã, masã marĩrẽ tu'tibosama. Nipe'tirã masã “Juã Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ niwĩ”, ni ëjõpeosama, niwã. ²⁷ Tojo weerã “Masĩtisa'a”, niyũ'rũocã'wã. Na tojo nicã tu'ogũ, Jesú narẽ niwĩ:

—Yũ'ũ quẽ'rã “A'te dutiro me'rã wee'e”, ni werewe'e, niwĩ narẽ.

Jesú ni'cũ põ'rã pũarã queose me'rã narẽ were'que ni'i

²⁸ Be'ro Jesú narẽ queose me'rã werewĩ:

—Yũ'ũ ni'cãrõacã weresere ¿de'ro tu'oña'rãsari mũsã? Ni'cũ pũarã ũmũa põ'rãtisami. Ni'cũrẽ a'tiro nisami: “Macũ, ya wese ũ'se wesepũ da'ragũ wa'aya”, nimisami. ²⁹ Cũ tojo nicã tu'ogũ, cũ macũ “Wa'awe'e”, ni yũ'tisami. Be'ro mejẽcã wãcũ tja, da'ragũ wa'asami. ³⁰ Be'ro cũ pacũ apĩ cũ macũ tiropũ ĩ'agũ wa'asami. Mejãrõta cũrẽ “Da'ragũ wa'aya”, nisami. Cũ macũ yũ'tisami: “Jaũ, pacũ, wa'aguti”, nisami. Cũ tojo ní'cũ nimigũ, wa'atisami, ni werewĩ Jesú pa'ia wiorã, ãpẽrã judío masã wiorãrẽ. ³¹ Cũ macũ ¿ni'inojõ pe'e cũ ũaro weepari? ni sërĩtiña'wĩ narẽ.

Na a'tiro yũ'tiwã:

—Cũ dutimũ'tã'cũ queoro weepĩ, ni yũ'tiwã.

Tere tu'ogũ, Jesú narẽ niwĩ:

—Diacũ mũsãrẽ wereguti. “Ña'arã”, mũsã nirã, niyeru wapaseeri masã, tojo nicã

umuarẽ a'metãrãwapata'ari masã numia musã
 u'musepu wa'atiri cura na pe'e wa'arãsama.
 32 Juã masãrẽ wãmeyeri masũ Õ'acũ uaronojõ
 a'tiro añurõ nisetirowami nisere bu'ecã, musã
 ëjõpeotiwu. Na musã “Ñ'a'arã waro nima”
 nirã pũrĩcã cũ weresere ëjõpeo, na wãcũsere
 ducayucãrã niwã. Na tojo weecã ï'amirã, musã
 pe'e ducayuti, cũ weresere ëjõpeoticãrã niwũ,
 niwĩ Jesú.

Da'raco'terã queoro weeti'que ni'i
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 Jesú apaturi werewĩ:

—Apeye queose me'rã musãrẽ werenemogũti.
 Tere tu'oya. Ni'cũ pajiro di'ta cuogu u'se wese
 weesami. Ti wesere sã'rĩsãdami. Topu na u'se
 bipesãati pere ãtãgãpu se'esãjãdami. Tojo nicã
 u'muarĩ wi'i na co'tedujiati wi'ire weesami. Tojo
 wéeca be'ro aperopu wa'agu, ãpẽrãrẽ ti wesere
 co'tedutigũ cũusami. Narẽ cũ ya di'tare da'rase
 wapa “Tocã'rõ yu'ure u'se wiapa”, nisami.

34 »Be'ro u'se ducatiri cura ãpẽrã cũrẽ
 da'raco'terãrẽ topu o'ósami. Narẽ o'ógũ,
 “Ya di'ta da'rarãrẽ yé u'sere sãrĩrã wa'aya”,
 nisami. 35 Topu ejacã, ti wese co'terã cũ
 o'ó'cãrãrẽ ñ'esama. Ni'cũrẽ paasama. Apĩrẽ
 wẽjẽcõ'asama. Apĩrẽ ãtãperi me'rã doquesama.
 36 Na tojo weecã tu'ogu, ti wese wiogu toduporo
 o'ómũ'tã'cãrã nemorõ o'ósami. Na ejacã ï'arã, ti
 wese co'terã na quẽ'rãrẽ mejãrõta weesama.

37 »Be'ro o'ótũogupua majã, cũ macũrẽ
 o'ósami. A'tiro ni wãcũmisami: “Yu'u macũrẽ
 wiopesase me'rã ï'arãsama”, nimisami. 38 Cũ

macũrẽ ĩ'arã, ti wese co'terã na basu a'merĩ ucũsama: “Ã'rĩta nimi be'ropu a'ti wesere ñe'eacju. Ma, cũrẽ wẽjẽrã. Be'ro a'ti wese marĩ ya wese tojarosa'a”, nisama. ³⁹ Tojo nĩca be'ro cũ macũrẽ ñe'e, ti wese sumutopu miaa, cũrẽ wẽjẽcõ'asama, ni werewĩ Jesú.

⁴⁰ Cũ wéréca be'ro Jesú wiorãrẽ sērĩtiña'wĩ:

—To pũrĩcãrẽ ti wese wiogu a'tigu, ¿de'ro weegusari ti wese co'terãrẽ? niwĩ.

⁴¹ Cũrẽ yu'tiwã:

—Pajaña'rõ marĩrõ na ña'arãrẽ wẽjẽcõ'agũsami. Be'ro cũ ya wesere ãpẽrã pe'ere co'tedutigusami. Na pe'e u'se ducati'quere queoro cũ ye nisere wiarãsama, niwã.

⁴² Na tojo nicã tu'ogu, Jesú niwĩ:

—Musã Õ'acũ ye queti ojaca pũrĩrẽ bu'epã. Yu'ure wa'atjere a'tiro ojano'wũ:

Ëtã pjĩrĩ me'rã wi'i yeeri masã ni'cã pjĩ na u'atica pjĩrẽ cõ'arãsama.

Na cõ'aca pjĩ me'rã ãpẽrã pe'e añurõ tutuari wi'i yeenu'cãmujãsama.

Õ'acũ marĩ wiogu na cõ'aca pjĩ me'rã tojo weesami.

Cũ tojo wee'que “Añubutia'a”, ni tu'oña'no'o, ni ojano'wũ, niwĩ Jesú.

⁴³ Tojo weegu musãrẽ wereguti. Sĩ'i wese wiogu sõjã co'terãrẽ di'ta ã'ma'caro weronojõ Õ'acũ musãrẽ weegusami. Õ'acũ musã wiogu nisĩ'rĩmiwĩ. Nipe'tise añuse cũ wiogu nirõpu nise musã ye nibopã. Musã Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masãrẽ, tojo nicã

yu'ure uatise ye bu'iri Õ'acũ musã cuobo'quere ã'magũsami. Āpẽrã pe'ere o'ogusami. Na yu'ure ãjõpeo, Õ'acũ uaro weerãsama. ⁴⁴ Ûtãgã yu'u werecagare a'tiro weregutĩ. No'o tigapu burupejaganojõ mutõdijono'gũsami. No'o tĩga pe'e cũ bu'ipu doquepejacãma, añuse po'capu wa'agusami, niwĩ. Tojo nĩgũ, cũrẽ uatirã be'ropu bu'iri da'reno'rãsama nĩgũ, tojo niwĩ.

⁴⁵ Pa'ia wiorã, ãpẽrã fariseo masã Jesú te queose me'rã werecã tu'orã, “Marĩrẽ tojo nĩgũ weesami”, niwã. ⁴⁶ Tojo weerã cũrẽ bu'iri da'reri wi'ipu sõrõrãtirã ñe'esĩ'rĩmiwã. Na tojo weesĩ'rĩmirã, a'tiro wãcũcãrã niwã: “Masã cũrẽ ‘Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ nimi’, nisama.” Tojo weerã marĩ cũrẽ ñe'ecã, marĩrẽ ña'arõ weebosama nĩrã, weemasĩtiwã.

22

*Wiogu macũ omocã du'tegu masãrẽ
neocũuduti'que queose ni'i*

(Lc 14.15-24)

¹ Jesú apaturi queose me'rã wiorãrẽ werenemowĩ tja. A'tiro niwĩ:

² —Õ'acũ masãrẽ cũ wiogu nirõpu wa'acã weese a'tiro weronõjõ ni'i. Ni'cũ di'ta wiogu cũ macũ omocã du'tecã bosenumu weepeoro weronõjõ ni'i. ³ Cũrẽ da'raco'terãrẽ nisami: “Yu'u cãrũ were'cãrãrẽ pijirã wa'aya”, nisami. Be'ro na pe'e narẽ pijicã, “Wa'awe'e”, nisama. ⁴ Na tojo weecã ã'agũ, ãpẽrãrẽ o'ósami tja. Narẽ nisami: “Yu'u piji'cãrãrẽ wererã wa'aya. Ba'ase tu'ajano'toja'a. Yarã wecua, ãpẽrã

ecarã di'iyojacã wee'cãrãrẽ wějẽdutitojapũ. Nipe'tise apono'toja'a. Quero, bosenuũmũ weepeerã a'tiato", nisami. ⁵ Tojo weerã na quẽ'rã pijirã wa'amisama. Na quẽ'rãrẽ yu'titiyu'rũocã'sama. "Wa'awe'e", nicã'sama. Apĩ cũ pijino'cu cũ ya wesepũ wa'asami. Apĩ cũ da'raropũ wa'asami. ⁶ Āpẽrã, wiogũ o'ó'cãrãrẽ ñe'e, paa, wějẽcõ'acã'sama. ⁷ Na tojo weesere tu'ogu, wiogũ upũtu uasami. Tojo weegũ narẽ wějẽcõ'a'cãrãrẽ cũ yarã surarare wějẽdutigu o'ósami. Tojo nicã na ya macãrẽ ũjũadutisami. ⁸ Be'ro āpẽrã cūrẽ da'raco'terãrẽ nisami: "Nipe'tise yu'u macūrẽ bosenuũmũ weepeerãtjere apotojapũ. Tojo weemicã, yu'u piji'cãrã ña'arã nitjãrã a'tita basiotiyucã, a'titicãrã niama. ⁹ Tojo weerã no'o mũsã macã decopũ bocaearãrẽ pijiya", nisami. ¹⁰ Be'ro cūrẽ da'raco'terã macã decopũ pijirã wa'asama. Nipe'tirã na bocaearã añurã, ña'arãrẽ piji neocũu, wiogũ ya wĩ'ipũ miasama. Na tojo weecã, topũ na nerẽrĩ tucũ mu'mua wa'asa'a.

¹¹ »Be'ro wiogũ narẽ ĩ'agũ, añudutigu wa'asami. Ni'cũ na wa'teropũ nigũ na omocã du'tecã sãñawũaronojõ sãñatigure ĩ'asami. ¹² Wiogũ cūrẽ nisami: "Acaweregũ, a'ti bosenuũmũrẽ ¿de'ro wee su'ti omocã du'tecã sãñawũaronojõ sãñatimigũ sãjãtiati?" nisami. Cũ pe'e yu'titiyu'rũocã'sami. ¹³ Be'ro wiogũ ti bosenuũmũ su'ori weerãrẽ nisami: "Cūrẽ ñe'e, du'pocãrĩ, omocãrĩpũ du'tebutuaya. Wijaaro na'itĩ'arõpũ cõ'acã'ña. Topũ pũrĩno'gũ, upicari cũ'rĩdio, utigusami", nisami wiogũ. ¹⁴ A'te

weronojō ni'i Ō'acũ wiogũ nise. Ō'acũ pājārā masārē pijimicā, pejetirācā cũ wiogũ nirōpũ sājāārāsama, niwī Jesú.

Weeta'sase me'rā Jesure bu'iri a'marā na sērītiña'que ni'i

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Cũ tojo níca be'ro fariseo masā wa'a wa'awā. Be'ro na Jesure bu'iri bocasī'rīrā, “A'tiro weerā”, ni apoyucārā niwā. ¹⁶ Tojo weerā na bu'esere siruturārē, tojo nicā āpērā Herode ya curuacjārā me'rā Jesú tiropũ o'ócārā niwā. Na cũ tiropũ etarā, niwā:

—Masārē bu'egũ, ũsā mu'u nisetisere masī'i. Mu'u diacjũ ucũ'u. Masā yu'ure ¿de'ro wācūrāsari? nirō marīrō diacjũ ucũ'u. Ō'acũ yere diacjũ were'e. Āpērā wiorā nima nirō marīrō nipe'tirārē ni'cārōnojō ĭ'a'a. ¹⁷ Tojo weerā mu'urē apeyenojō sērītiña'rā a'tiapũ. Romano masā wiogũre cũ niyeru wapaseesere wapayecā, marīrē dutise ¿añuti, o ña'a nitine? Na Jesure bu'iri bocasī'rīrā, tojo niwā. (Jesú “Wapayeroña'a” nicāma, judío masā “Ō'acũ ni'cūrēta ējōpeoroña'a; mu'u tojo nise ña'a ni'i”, nibocārā niwā. “Wapayeticā'rōña'a” nicā pe'e, “Romano masā wiogũre yu'runu'cāgũ wee'e”, nibocārā niwā.)

¹⁸ Tojo weegũ Jesú na ña'arō wācūsere ĭ'agũ, a'tiro niwī:

—Musā tojo nírā, weeta'sari masā ni'i. ¿De'ro weerā yu'ure mejēcā yu'tigũ, bu'iri bocagũsami nírā, sērītiña'ti? ¹⁹ Niyeru cuji romano masā wiogũre wapayeri cujinojōrē miitia, niwī. Cũ

tojo nicã tʉ'orã, ni'cã nʉmʉ da'rawapata'ari
cujinojõrẽ miitiwã. ²⁰ Tojo weecã ï'agũ, Jesú narẽ
sẽritiña'wĩ:

—¿Noa queose, noa wãme wãñati a'ti cu-
jipure? niwĩ.

²¹ Cũ tojo nicã tʉ'orã, na yʉ'tiwã:

—César, romano masã wiogʉ cũ queose, cũ
wãme wãña'a, niwã.

Be'ro Jesú narẽ niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ romano masã wiogʉ wa-
payedutisenojõrẽ cũrẽ o'oya. Õ'acũ ye pe'ema
cũrẽ o'oya. Cũ weedutisere weeya, niwĩ.

²² Cũ tojo nicã tʉ'orã, tʉ'omarĩa, be'ro wa'a
wa'awã.

*Masã wẽrĩca be'ro masãsere Jesure
sẽritiña'que ni'i*

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Jesure “¿Romano masã wiogʉre
wapayeroati?” níca nʉmʉrẽta ãpẽrã pa'ia
saduceo masã cũrẽ ï'arã etawã. Na “Wẽrĩ'cãrãpu
masãsome”, ni ãjõpeoma. Tojo weerã Jesure
masãse cjasere a'tiro niwã:

²⁴ —Masãrẽ bu'egʉ, dʉporopʉ Moisé a'tiro
dutiçʉ niwĩ: “Ni'cũ nʉmotigʉ põ'rãtitimigũ
wẽrĩcã, cũ acabiji cũ nʉmo ní'core nʉorẽato.
Be'ro cũ co me'rã ne waro põ'rãtimũ'tãgũrẽ
cũ ma'mi wẽrĩ'cure põ'rãtibosato”, nicʉ niwĩ
Moisé. ²⁵ Tojota wa'a'a ãsã wa'terore. Siete
ʉmʉa ni'cũ põ'rã niwã. Masã ma'mi nʉmoti,
be'ro wẽrĩa wa'acʉ niwĩ. Põ'rã marĩyugʉ,
cũ nʉmo ní'core cũ acabijire cũucʉ niwĩ.

²⁶ Cũ quẽ'rã põ'rãtitimigũ wẽrĩa wa'acʉ niwĩ.

Be'rocjũ quẽ'rãrẽ tojota wa'acaro niwũ. Tojo dia'cũ wa'aturiadijacaro niwũ téé nituogupure. ²⁷ Na nipe'tirã be'ro co quẽ'rã wẽrĩa wa'aco niwõ. ²⁸ Na siete co me'rã omocã du'tecãrã niwã. Tojo weero wẽrĩ'cãrã masãcã, ¿ni'í numo tojabutiagosari? ni sërĩtiña'wã.

²⁹ Tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ yu'tiwĩ:

—Musã wisiyu'rua'a. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩ cjasere ne masĩwe'e. Õ'acũ cũ tutuase quẽ'rãrẽ masĩwe'e. ³⁰ Wẽrĩ'cãrã na masãca be'ro numotisome. Põ'rã numia quẽ'rãrẽ numisosome. Õ'acãrẽ wereco'terã u'musepu nirã weronjõ nirãsama. ³¹ Apeyenojõ wẽrĩ'cãrã masãsere werenemogũti tja. Õ'acũ cũ ye queti ojãca pũrĩpu musãrẽ ní'quere bu'epã. A'tiro nicu niwĩ: ³² “Yu'u Õ'acũ ni'i. Abrahã, Isaa, Jacob wiogu ni'i”, nicu niwĩ. Cũ “Na wiogu ni'i” ní'gũ, “Yu'u tiropu catima” ní'gũ, tojo nicu niwĩ. Õ'acũ catirã wiogu nimi. Wẽrĩbajuduti'cãrã marĩma, niwĩ Jesú.

³³ Cũ bu'esere tu'orã, masĩse me'rã yu'ticã ï'arã, masã tu'omarĩa wa'awã.

Moisé cũ dutise cũu'que, ni'cãrõ añuyu'rũnu'cãrõ ni'i nise ni'i

(Mr 12.28-34)

³⁴ Be'ro Jesú saduceo masãrẽ di'tamarĩacã weesere fariseo masã tu'ocãrã niwã. Tere tu'o, nerẽcãrã niwã. ³⁵ Na me'rã ni'cũ Moisé oja'quere bu'eri masũ Jesure mejẽcã yu'ticã uagu, cãrẽ sërĩtiña'wĩ:

³⁶ —Masãrẽ bu'egu, Moisé duti'que ¿disenojõ waro apeye yu'rũoro añuyu'rũnu'cãti? niwĩ.

37 Jesú cǎrē a'tiro yu'tiwĩ:

—A'tiro ni'i. “Ō'acũ marĩ wiogure nipe'tise musã ějōpeose me'rã, musã wãcũse me'rã, musã tu'oña'se me'rã ma'iña.” 38 A'te ni'i apeye yu'ruoro niyu'runu'cãse. 39 A'te be'rore tojocureta ni'i, nĩrõ. A'tiro ni'i. “Marĩ basu ma'irõnojõta ãpērãrē ma'irõña'a.” 40 A'te puaro dutisere wéerã, nipe'tise Moisé cũ duti'quere, tojo nicã Ō'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na bu'e'quere yu'tirãta wee'e, niwĩ Jesú.

*Jesú masãrē “Cristo na nigũ ĵnoa macũ niti?”
ni sērĩtiña'que ni'i*

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Fariseo masã na nerẽrĩ cura Jesú narē sērĩtiña'wĩ:

42 —Musã Cristo Ō'acũ bese'cure ĵde'ro tu'oña'ti? ĵNoa macũ niti cũ? niwĩ.

Cǎrē yu'tiwã:

—Dũporocjũpu wiogu Davi pãrãmi nituriagu nimi, niwã.

43 Na tojo nicã tu'ogu, Jesú narē niwĩ:

—Cristo, Ō'acũ bese'cu Davi pãrãmi nituriagu nicã, to pũrĩcãrē ĵde'ro weegu Davi Espĩritu Santu tutuaro me'rã ucũgũ, cǎrē “Yu'u wiogu nimi”, nĩpari? Marĩ, marĩ pãrãmirē “Yu'u wiogu nimi”, niwe'e. Davi Ō'acũ bese'cure ucũyugu, a'tiro ojacu niwĩ:

44 Ō'acũ u'musepu nigũ cũ macũrē, yu'ure yu'ruoacjũre a'tiro nicu niwĩ:

“Yu'u tiro wiogu dujiri cũmũrõpu dujigusa'a.

Mu'u topu dujicã, mu'urẽ ì'atu'timi'cãrãrẽ do-
caque'acã weeguti", nicu niwĩ Õ'acũ, ni
ojacu niwĩ Davi.

⁴⁵ ¿De'ro weegu Õ'acũ bese'cu Cristo Davi
pãrãmi nimasĩbosabe? Davi basuta cãrẽ "Yu'u
wiogu nimi", nicu niwĩ. Tojo weegu cã pãrãmi
se'saro nirõnojõ o'ogu, cã wiogu nicu niwĩ, niwĩ
Jesú.

⁴⁶ Cũ tojo nisere tu'orã, ne ni'cũ ni'cã usero
yu'tima'atiwã. Tita me'rã be'ro majã uirã, ne
sẽritiña'nemotiwã.

23

*Jesú fariseo masãrẽ, tojo nicã Moisé oja'quere
bu'eri masãrẽ tu'ti'que ni'i*

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Be'ro Jesú masãrẽ, tojo nicã ùsã cã bu'erãrẽ
niwĩ:

² —Moisé oja'quere bu'eri masã, ãpẽrã fariseo
masã Õ'acũ dutise Moisére cãu'quere wererã
nima. ³ Tojo weerã na weresere tu'o, tere
weesirutuya. Na weesetise pe'ere ì'acũuticã'ña.
Na añurõ wereme'rĩma, wererã. Tojo weemirã,
na nise pe'ere weetima. ⁴ Na dutiwuaronojõ
dutiyu'rucã'sama. Masã tere põtẽotisama.
Na tojo wéerã, wuapõtẽoña marĩse nacũsere
du'tepeerã weronojõ weesama. Na masãrẽ
tere wuapeorã weronojõ weesama. Na tere
wuadutirã, ne ãpẽrã tã'rĩrãrẽ weetamutirã
weronojõ weesama. Ne pajaña'ti, masãrẽ
ne cã'rõ weetamutisama. ⁵ Nipe'tise na
weesere masãrẽ añurõ ì'adutirã weeta'sasama.

Masã narẽ “Õ'acũrẽ añurõ ãjõpeosama” nicã tu'osĩ'rĩrã, a'tiro weesama. Na diapoapu, na omocãpu Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩ cjasere pajiri casero me'rã oja'quere du'teõ'osama. Tojo nicã na ñubuecã ã'adutirã ãpẽrã yu'rũoro na ñubuewũari su'tiro sumutopu opa dari cũorojore sãñasama. ⁶ Bosenũmu nicã wiorã na dujiwũase cũmurĩpu dujisi'rĩsama. Na nerẽse wi'serĩpu quẽ'rãrẽ mejãrõta weesama. ⁷ Masã narẽ macã decopu wiopesase me'rã añuduticã uasama. Narẽ, “Ûsãrẽ bu'erã” pisucã uasama.

⁸ »Mũsã pũrĩcã ãpẽrãrẽ “Mũsã ãsãrẽ bu'erã ni'i”, nino'ticã'ña. A'tiro ni'i. Mũsã ni'cũ põ'rãta ni'i. Yu'u ni'cũta mũsãrẽ bu'egu ni'i. ⁹ Mũsã ne ni'cũrẽ a'ti nucũcãpũre “Ûsã pacu”, niticã'ña. Mũsã ni'cũta pacuti'i. Cũ Õ'acũ u'mũsepu nimi. ¹⁰ Diacjũta mũsã pũrĩcã “Ûsã wiogu”, ni pisuno'ticã'ña. Yu'u Cristo Õ'acũ bese'cu ni'cũta mũsã wiogu ni'i. ¹¹ No'o ãpẽrãrẽ weetamugũ, cũta nimi ãpẽrã yu'rũoro bu'ĩpu niyu'rũnu'cãgũ. ¹² No'o “Yu'u ãpẽrã yu'rũoro niyu'rũnu'cã'a” ni tu'oña'gũnojõ Õ'acũ cũrẽ mejõ nigũacã waro tojacã weegusami. No'o “Yu'u ãpẽrã yu'rũoro ni'i” ni tu'oña'tigu pe'ere Õ'acũ ãpẽrã yu'rũoro tojacã weegusami.

¹³ »Mũsã Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã fariseo masã weeta'sari masã ni'i. Masã yu'ũre ãjõpeosi'rĩrãrẽ cã'mota'a. Tojo wéerã, yu'u pacu wiogu nirõpu wa'ari ma'arẽ narẽ bi'arã wee'e. Mũsã basuta yu'ũre ãjõpeowe'e. ãpẽrã quẽ'rãrẽ ãjõpeosi'rĩcã uasãwe'e. Tojo weero ña'abutiario wa'arosa'a mũsãrẽ.

14 »Mũsã wapewia numia ye wi'serire ě'masa'a. Mũsã ña'arõ wee'quere wãcũdutipirã yoacã ñubueta'sa'a. Tojo weerã mũsã ãpẽrã nemorõ bu'iri bocayũ'rũnũ'cãrãsa'a.

15 Jesũ a'tiro ninemowĩ Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ, tojo nicã fariseo masãrẽ:

—Mũsã Ƴpũtũ waro weeta'sa'a. Mũsã ějõpeosere no'o ni'cũ nigũacãrẽ mũsã weronojõ ějõpeocã Ƴarã, nipe'tiropũ sijabi'a'a. Be'ro tu'ajanũ'cõ, cũrẽ mũsã nemorõ ña'arõ pecame'epũ wa'ata basiocã weesa'a.

16 »Ña'arõ wa'arosa'a mũsãrẽ. Caperi bajutirãrẽ a'merĩ wejero weronojõ ni'i. A'tiro ni bu'e'e masãrẽ: “Ni'cũ ‘A'tiro weeguti’, nisami Õ'acũrẽ. ‘Õ'acũ wi'i me'rã tojo weeguti’ nĩca be'ro cũ ní'quere queoro weeticã, ‘Bu'iri marĩ'i’”, nisa'a. “Cũ ‘Õ'acũ wi'i cjase uru me'rã tojo weeguti’ ní'quere queoro weeticã pũrĩcãrẽ, ‘Ña'a ni'i’”, nisa'a. 17 Mũsã tojo nĩrã, diacjũ wãcũwe'e. Tũ'omasĩwe'e. Uru Õ'acũ wi'ipũ niyuro, Õ'acũ ĩ'orõpũ añuse tojasa'a. Õ'acũ wi'i, ti wi'i cjase uru nemorõ añuyũ'rũnũ'cã'a.

18 Mũsã Õ'acũ dutiro weesĩ'rĩtirã, ucũme'rĩse me'rã weeta'sa'a. Masãrẽ a'tiro nisa'a: “Mũsã ‘Õ'acũrẽ wa'icũrã Ƴjũamorõpeowũaropũ me'rã tojo weerãti’ ní'quere weeticã, bu'iri marĩsa'a. Wa'icũ Õ'acũrẽ o'ose topũ peo'que me'rã pũrĩcãrẽ wapatisa'a”, ni'i. 19 Mũsã tũ'omasĩwe'e. Õ'acũrẽ o'ose nemorõ na wa'icũrã Ƴjũamorõpeowũaro pe'e wapati'i. Topũ Ƴjũpesase me'rã na Õ'acũrẽ o'ose añuse tojasa'a. 20 Tojo weerã mũsã “Õ'acũrẽ wa'icũrã

ũjũamorõpeowuaropu me'rã tojo weerãti" nírã, te se'sarore nírã weewe'e. "Topu peotje quẽ'rãrẽ mejãrõta weerãti", nírã weesa'a.
 21 Õ'acũ cũ ya wi'i, Õ'acũ wi'ipu nisami. Tojo weerã Õ'acũrẽ "Ti wi'i me'rã tojo weerãti" nírã, "Cũ me'rãta tojo weerãti", nírã wee'e.
 22 Mejãrõta "U'muse me'rã tojo weerãti" nírã, "Õ'acũ dujiro me'rãta, topu dujigu me'rãta" nírã weewe'e.

23 »Ñã'arõ wa'arosa'a musã Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ, tojo nicã fariseo masãrẽ. Musã weeta'sasebujurã ni'i. Musã otese o'majãcã, menta, anís, comino wãmetise ba'ase sãamorẽsere seeneo, opa sũ'urĩ weesa'a. Diez sũ'urĩ cuorã, ni'cã sũ'u Õ'acũ wi'ipu miaa, Õ'acũrẽ wãmepeo, pa'ire o'osa'a. Musã tojo añurõ weemirã, Moisé oja'que apeye pacase pe'ere weewe'e. Æpẽrãrẽ queoro weesere, pajaña'sere, Õ'acũrẽ ãjõpeose pe'ere weewe'e. A'tiro pe'e weeya. Musã otesere cũrẽ o'odu'utimirã, a'te añuyurũ'ũ'cãsere weeya.

24 »Musã basu diacjũ weewe'e. Æpẽrã quẽ'rãrẽ su'ori diacjũ weewe'e. Tojo weerã musã Õ'acũ ye cjasere bu'érã, caperi bajutirã a'merĩ su'ori tũawã'cãrã weronojõ ni'i. Moisé cũ oja'que, mejõ niseacã dutise pe'ere wãcũyurũrã, apeye paca pe'ere weewe'e.

25 »Musã weeta'sarã a'tiro wee'e. Bajuyoropu dia'cũ añurõ wee'e. Baparire bu'ipu dia'cũ añurõ coerã weronojõ weeta'sa'a. Ti pa po'peapure peje ñã'ase musã Æpẽrã yere yaja'que, Æpẽrã yere uaripejayurũ'ũ'cã'que

ũ'irĩ weronojõ wã'ñasa'a. Tojo weero ña'abutiario wa'arosa'a m̄sārē. ²⁶ M̄sã fariseo masã t̄'omasĩtirã, caperi bajuno'tirã weronojõ ni'i. Ne waro po'peap̄ cjase m̄sã wãcũsere d̄ucayum̄'tãña. Be'ro bajuyorop̄ añurã, ña'ase moorã tojarãsa'a. Bapari po'peap̄ coem̄'tã'caro weronojõ bu'ip̄ quẽ'rã ũ'irĩ marĩrõ tojaro weronojõ weerãsa'a.

²⁷ »M̄sã Moisé oja'quere bu'eri masã, fariseo masã weeta'sari masã ni'i. Tojo weero ña'abutiario wa'arosa'a m̄sārē. Wẽrĩ'cãrã masãperi weronojõ ni'i. Bu'ip̄re añurõ bajudutirã bo're me'rã wa're'que kujirire n̄'cõsa'a. Ti pe po'peap̄re wẽrĩ'cãrã õ'arĩ mejã, tojo nicã dicuse na up̄ ña'ase boa'que sãñasa'a. ²⁸ M̄sã a'tiro niseti'i. Masã ĩ'orõp̄re añurã weronojõ baju'u. Po'peap̄ pe'ere weeta'sasebujurã ni'i. M̄sãp̄re ña'ase niyũ'rua'a.

²⁹ »M̄sã Moisé oja'quere bu'eri masã, fariseo masã weeta'sasebucurã ni'i. M̄sã d̄uporocjãrã Õ'acũ ye queti werem̄'tãrĩ masã masãperi bu'ip̄ añurõ bajudutirã yeen̄'cõ'o. Tojo nicã ãpẽrã masã añurã ní'cãrãrẽ masãperi bu'ip̄ mejãrõta ma'masu'an̄'cõ'o. ³⁰ Tu'ajan̄'cõ, a'tiro ucũsa'a. “Ësã ñecũsumua Õ'acũ ye queti werem̄'tãrĩ masãrẽ wẽjẽcãrã niwã. Ësã na catícaterop̄re nĩrã, narẽ wẽjẽcã, wẽjẽtamutibopã”, ni'i. ³¹ M̄sã a'tere tojo nĩrã, “Õ'acũ ye queti werem̄'tãrĩ masãrẽ wẽjẽ'cãrã pãrãmerã nituriarã ni'i”, nĩrã wee'e. ³² M̄sã, m̄sã ñecũsumua weemujãti'caronojõta weeyapaticã'ña, ni tu'tiwĩ.

33 »Mūsā weeta'sari curuacjārā añā weronojō ni'i. Mūsā de'ro wee Õ'acũ pecame'epu bu'iri da'reatjere yu'rūwetimasīsome. 34 Tojo weegu yu'u mūsā tiropure Õ'acũ ye queti weremu'tārī masā, masīrī masārē, bu'eri masārē o'óguti. Mūsā pe'e na ni'cārērārē wējē, āpērārē curusapu paabi'penu'cōrāsa'a. Āpērārē na nerēwūase wi'seripu paape, na no'o wa'ase macārīpu sirutucusiarāsa'a. 35 Tojo weero nipe'tirā masā añurārē wējē'que wapa mūsārē bu'iri wā'a'a. Mūsā ñecūsūmua añugū Abel me'rā ne waro wējē du'pocaticārā niwā. Téé Zacaríá Berequíá macū me'rā yapada'reocārā niwā. Cūrē na ñubuepeowuaropu Õ'acũ wi'i decopu wējēcārā niwā. 36 Diacjū mūsārē wereguti. Tojo wee'que wapare ni'cārōacā a'tocateropu nirārē bu'iri wa'arosa'a, niwī Jesús.

Jesú Jerusalérē ĩ'agū uti'que ni'i
(Lc 13.34-35)

37 Fariseo masārē tojo níca be'ro Jesús Jerusaléjcjārā, tojo nicā toduporopu ti macāpu ní'cārārē wācūgū, a'tiro niwī:

—Jerusaléjcjārā, mūsā Õ'acũ ye queti weremu'tārī masārē wējēcō'a'a. Õ'acũ o'ó'cārā cū ye quetiwereri masārē ũtāperi me'rā doquewējē'e. Mūsārē pejetiri yu'u ma'ígū, neocūsī'rīmiwū. Ni'cō cārē'que co pō'rārē wūase docapu neocūu'caro weronojō weesī'rīmiwū. Mūsā uatiwū. 38 Tojo weero mūsā nimi'que wi'seri masā marīrō tojarosa'a. 39 A'tere tu'omasīña. Yu'ure apaturi

ĩ'anemosome majã. Be'ro yu'u a'ti turipũ apaturi a'ticãpũ, musã “Õ'acũ dũporopũ ‘O'óguti’ ní'cũ añubutiagũ nimi” ní'rãpũ ĩ'arãsa'a tja, niwĩ Jesú.

24

Jesú “Õ'acũ wi'i Jerusalẽ cja wi'i cõ'ano'rõsa'a” ní'que ni'i
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesú Õ'acũ wi'ipũ ní'cũ wijaa wa'awĩ. Cũ wa'ari cura ũsã cũ bu'erã cũ tiro wa'a, niwũ:

—Ĩ'aña a'ti wi'ire. Añubutiari wi'i, pajiri wi'i waro ni'i, nimiwũ. ² ũsã tojo nicã, Jesú niwĩ:

—Musã a'te pejere ĩ'a'a, ĩ'arã. Diacũ musãrẽ wereguti. Nipe'tise a'ti wi'i cjase ne ni'cã ũtãgã apega bu'ipũ yeeturiamũjã'que tojasome. Nipe'tise matõdijono'rõsa'a, niwĩ.

A'ti umũco pe'tise dũporo Jesú “A'tiro wa'arosa'a” ní'que ni'i
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Be'ro ũsã wa'a, ũrũgũ Olivo wãmeticjũpũ ejawũ. Jesú topũ ejanujãrĩ cura ũsã ya'yioropũ sãrĩtiña'wũ:

—ũsãrẽ wereya. ¿De'ro nicã tojo wa'arosari? ¿Ñe'enojõ me'rã ĩ'ogũsari mu'u apaturi a'tiatjere? Tojo nicã a'ti umũco pe'tiatjo dũporo ¿de'ro wee masĩrãsari? ni sãrĩtiña'wũ.

⁴ Jesú ũsãrẽ yu'tiwĩ:

—Ãpẽrã musãrẽ nisoocã'to ní'rã, añurõ tu'omasĩyuya. ⁵ Pãjãrã a'tiro nisoorãsama. “Yu'u Õ'acũ tutuaro me'rã wee'e; Õ'acũ bese'cũ Cristo ni'i”, nirãsama. Na tojo nisere tu'orã,

pājārā siruturāsama. ⁶ Musā a'mewējēse que-
 tire tū'o, "Topu tojo wa'aporo" nicā tū'orāsa'a.
 Tere tū'orā, ucuaticā'ña. Te a'tirota wa'arosa'a.
 Tojo nimirō, a'ti umuco pe'tiatjo dū'sarosa'a
 yujupu. ⁷ Ni'cā curuacjārā ape curuacjārā
 me'rā a'meguērāsama. Tojo nicā ni'cā di'tacjārā
 ape di'tacjārā me'rā a'mewējērāsama. Peje
 apesepure ujaboase nirōsa'a. Aperopure peje
 di'ta narāsāse nirōsa'a. ⁸ A'te nipe'tise peje
 me'rā masā ne waro pi'etiwā'cōse ni'i. Numio
 co macūrē wuase dūporoacā pūrīse nu'cārō
 weronojō nirōsa'a.

⁹ »Tojo wa'acā, yu'ure ējōpeotirā musārē
 ña'arō weerāsama. Musārē ñe'e, wiorā
 tiropu miaa, bu'iri da'redutirāsama. Musārē
 wējērāsama. Yu'ure ējōpeose bu'iri
 nipe'tirocjārā masā musārē ī'atu'tirāsama.
¹⁰ Tojo wa'acā, pājārā yu'ure ējōpeomi'cārā
 ējōpeodu'urāsama. Na a'metu'ti, āpērā
 wiorāpure bu'iri da'redutirā o'orāsama.
¹¹ Pājārā "Ō'acū ye queti weremu'tārī
 masā ni'i", nisoorāsama. Pājārārē
 nisoo, ējōpeocā weerāsama. ¹² Ña'ase
 niyu'rūmajārōsa'a. Tojo wa'acā, pājārā a'merī
 ma'idu'urāsama. ¹³ Yu'ure ējōpeoyapatirā
 pūrīcā yu'rūwetirāsama. Yu'u pacu tiropu
 catinu'cūrāsama. ¹⁴ Nipe'tiro a'ti di'tapu Ō'acū
 masārē yu'rūose quetire werese'sabi'ano'rōsa'a.
 Na quē'rārē masīdutiro wereno'rōsa'a.
 "Ña'arō wee'quere bujaweti ducayucā, Ō'acū
 ñe'egūsami", ni wereno'rōsa'a. A'te nipe'tiropu
 se'sāca be'ro a'ti umuco pe'tirosa'a majā.

15 Dɔporocjɔpɔ Ō'acũ ye queti weremɔ'tãrĩ masũ Danie wãmetigɔ a'ti ɔmɔco pe'tiatjo dɔporo wa'atjere ojayucɔ niwĩ. “Ña'agũ, Ō'acũ yabigɔnojõ cũ ya wi'i añurĩ wi'ipɔ sãjãtigɔnojõ Jerusalẽ cja wi'ipɔ sãjãagũsami”, ni ojayucɔ niwĩ. Cũ ti wi'ipɔ nu'cũcã ĩ'arã, musã a'ti pũrĩrẽ bu'e, tɔ'omasĩña. 16 Tojo wa'acã ĩ'arã, Ō'acũ bu'iri da'regɔsami nĩrã, Judeapɔ nĩrã ɔrũpagɔpɔ du'tiaya. 17 Wi'i dɔposãrĩ opa sirapɔ soo pesagɔnojõ po'peapɔ cjasere sãjãa, duretimigũ, diacjã du'tiaya. 18 No'o wesepɔ tõ'ogũ quẽ'rã ne wi'ipɔ tojaa, duregɔ wa'aticã'ña. Sojaro me'rã du'tiaya. 19 Tojo wa'ase numɔrĩ numia nijĩpacosãnumiarẽ, tojo nicã põ'rã mi'rĩrã cɔorãrẽ bujaweose numɔrĩ nĩrõsa'a. Na ɔmũñarõ wa'amasĩsome. 20 Musã Ō'acũrẽ sãrĩña: “Yɔsɔase numɔrĩrẽ, soowɔari numɔ ɔsã judío masã yoaropɔ wa'atiri numɔrẽ wa'aticã'to”, ñña. 21 Tojo wa'ase numɔrĩrẽ ɔpɔtɔ waro pi'etise nĩrõsa'a. Ō'acũ a'ti turi wéeca be'rore tocã'rõ pi'etise marĩcaro niwũ. Be'ropɔ quẽ'rãrẽ tocã'rõ waro pi'etise marĩrõsa'a. 22 Ō'acũ na pi'etise numɔrĩrẽ duoticãma, ne ni'cũ yɔ'rɔwetitibutiabosami. Ō'acũ pe'e cũ yarã, cũ bese'cãrãrẽ pajaña'gũ, tojo wa'ase numɔrĩrẽ duogɔsami.

23 »Ãpẽrã musãrẽ a'tiro nisoorãsama. “Jãa, ĩ'aña. Ō'acũ bese'cɔ Cristo a'to nimi.” O apetero weerã “Sõ'opɔ nimi”, nĩrãsama. Na tojo nicã, ẽjõpeoticã'ña. 24 Pãjãrã nisoori masã a'tirãsama. A'tiro nĩrãsama: “Yɔ'u Ō'acũ bese'cɔ Cristo ni'i. Ō'acũ ye quetire weremɔ'tãrĩ

masũ ni'i", nisoorāsama. Narẽ ějõpeocã weesĩ'rĩrã, peje weeĩ'ose ĩ'orāsama. Basiocãma, Ő'acũ cũ bese'cãrãpũreta ějõpeodu'ucã weesĩ'rĩrāsama. ²⁵ Mũsã basu masĩña majã. Yũ'u mũsãrẽ be'ropũ wa'atjere wereyutoja'a. ²⁶ Tojo weerã ãpẽrã mũsãrẽ "Sõ'opũ yucũ marĩrõpũ Cristo nisami, ĩ'arã wa'aya" nicã, wa'aticã'ña. ãpẽrã "A'ti tucũpũ nimi, ĩ'arã a'tia" nicã, ějõpeoticã'ña. ²⁷ Yũ'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ a'tiri cura a'tiro nirõsa'a. Mujĩpũ mũjãtiro pe'e, cũ sãjãrõ pe'e quẽ'rãrẽ bũpo ya'baro weronojõ nirõsa'a. Ya'yioropũ a'tisome. ²⁸ Apĩnojo wa'icũ boacã, yuca maata masĩ, wĩjĩwã'cãsama. Tojo wa'acã ĩ'arã, "Apĩnojo boapĩ", ni masĩ'i. A'te weronojõ yũ'u a'ticã, masã masĩrāsama, niwĩ Jesú.

Ő'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ ¿de'ro wee a'tigũsari? nise ni'i

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30,34-36)

²⁹ Jesú a'tiro ninemowĩ:

—Te pi'etise nũmũrĩ yũ'rũca be'ro mujĩpũ ũmũcocjũ na'itĩ'a wa'agũsami. Ñamicjũ quẽ'rã bo'reyusome. Ñocõa bũrũdijarāsama. Nipe'tirã ũ'mũarõpũ nirã narāsãcã weeno'rāsama. ³⁰ Tojo wa'acã, ũ'mũsepũ yũ'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ yũ'u a'tisere ĩ'arāsama. Nipe'tise macãrĩcjãrã uirã, utirāsama. Yũ'u o'mecururipũ tutuaro me'rã asistedijaticã, ĩ'arāsama. ³¹ Yũ'ure wereco'terã ũ'mũsecjãrãrẽ nipe'tiro a'ti di'tapũ o'ógũti. Yaro coroneta

uputu busucã, yu'u bese'cãrã nipe'tiro no'o nirõcjãrãrẽ neorãsama.

³² »Musãrẽ otese higueraɣu wãmeticɣu me'rã queose o'oguti. Tigu dɣpuriɣu pũrĩ ñasãwijiçã, "Cũ'ma wa'arotiro wee'e", nisa'a. ³³ A'te weronojõ yu'u todɣporo ní'que peje wa'acã ã'arã, "Cã'rõacã Jesú a'ti di'ta wiogɣu sãjãtjo du'sa'a", niña. ³⁴ Diacjũ musãrẽ wereguti. A'te peje tojo wa'ari cura nirã wẽrĩsome. Tojo wa'asere ã'ape'ocã'rãsama. ³⁵ A'ti ɣmũco, a'ti di'ta pe'tidijarosa'a. Yu'u ucũse, yu'u bu'ese pũrĩcã ninu'cũcã'rõsa'a. Nipe'tise yu'u ní'que queoro wa'arosa'a.

³⁶ »Yu'u apaturi a'tiatjema ti nũmũ nicã, ti hora nicã a'tigusa'a nisere ne masĩno'ña marĩ'i. Õ'acũrẽ wereco'terã ɣ'mũsecjãrã, yu'u Õ'acũ macũ quẽ'rã masĩwe'e. Yu'u pacũ Õ'acũ ni'cũta masĩsami.

³⁷ »Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigɣu a'tiri cura quẽ'rãrẽ dɣporocjũɣu Noé cũ nĩcateropɣu wee'caronojõ weerãsama. ³⁸ Õ'acũ a'ti turi miose dɣporo masã ba'a, sĩ'rĩ, omocã du'te, na põ'rã numiarẽ numisocãrã niwã. A'tere weetɣocãrã niwã téé Noé cũ yucɣsujopɣu sãjãrĩ curapɣu. ³⁹ Na, ne "Mejẽcã wa'arosa'a", ni wãcũma'aticãrã niwã. Be'ro acoro pejaa, narẽ dia miorĩ curapɣu tɣ'omasicãrã niwã. Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigɣu a'tiri cura quẽ'rãrẽ masã mejãrõta weerãsama. ⁴⁰ Yu'u a'tiri cura ɣmũa pũarã ni'cãrõ me'rã wesepɣu da'rarã, ni'cũ yu'ure ãjõpeogɣu miano'gũsami. Apĩ yu'ure ãjõpeotigɣu tojagũsami. ⁴¹ Pũarã

numia ni'cārō me'rã ojoca ārũarã, ni'cō yu'ure ějōpeogo miano'gōsamo. Apego yu'ure ějōpeotigo tojagósamo.

⁴² »Yu'u musã wiogu apaturi a'tiatjere musã masĩtisa'a. Tojo weerã añurō wãcũ, tu'omasĩyuya. ⁴³ Apeye quẽ'rãrẽ a'tiro masĩña. Yajari masũ ti hora nicã a'tigusami nígũ, wi' wiogu cãrĩtisami. Cũrẽ co'te, cũ ya wi'ire yajari masũ pãosãjãacã, cã'mota'asami. ⁴⁴ Musã quẽ'rã ã'rĩ weronojō niña. Musã ne cã'rō wãcũtibusari cura yu'u Ó'acũ macũ masũ weronojō uputigu a'tigusa'a, niwĩ.

Jesú pũarã da'raco'terã me'rã queose o'o'que ni'i

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jesú a'tiro ninemowĩ:

—¿Noanojō pe'e yu'u dutiro weenu'cũgũ, tu'omasĩgũ waro nisari? nígũ, queose me'rã wereguti. Wiogu aperopu wa'agu, cũ ya wi'ire co'tedutigu ni'cũ cũrẽ da'raco'tegure cũasami. “Ãpẽrã da'raco'terãrẽ no'o du'sasenojõrẽ ba'ase ecaya”, nisami. ⁴⁶ Be'ro aperopu eja'cu dajasami. Cũ dajacã, queoro da'ra bocaetano'gũ e'catisami. ⁴⁷ Diacjũ musãrẽ wereguti. Cũ queoro weese wapa wiogu nipe'tise cũ cõosere co'tedutigu sõrõgũsami. ⁴⁸ Cũrẽ da'raco'tegu ña'agũ, “Yu'u wiogu maata dajosome” nigũnojō pũrĩcã a'tiro weesami. ⁴⁹ Ãpẽrã da'raco'terãrẽ ña'arõ paa pi'eticã weesami. Ãpẽrã que'arã me'rã ba'a, sĩ'rĩsami. ⁵⁰ Cũ tojo weeri cura wiogu wãcũña marĩrõ cũ co'tetiri cura dajasami. ⁵¹ Cũ cũa'cure duti'quere weeti'que wapa uputu waro cũrẽ

bu'iri da'regusami. Āpērã ña'arã, weeta'sari masārē wa'a'caronojō bu'ipejasirutugusami. Tojo wa'acã, cã pūrĩno'gũ, upicari cūrĩdio, utigusami, niwĩ Jesú.

25

Diez nu'mia me'rã Jesú queose o'o'que ni'i

¹ Jesú cã wiogu nirōpũ ħnoanojō sãjãarōsari? nígũ, a'te queose me'rã werewĩ:

—Yũ'ũ wiogu nirōpũre sãjãatje a'tiro weronojō ni'i. Diez nu'mia na me'rãcjō marãpũ niacjũ a'ticã co'tesama. Nánucũ ũ'se me'rã sĩ'osepare cũosama. ² Ni'cãmocurã nipe'tisere añurō apoyutisama. Āpērã ticurãta tja añurō apoyu, co'tesama. ³ Apoyutirã numia na ye sĩ'osepare miarã, ũ'se na piosãa dũcayuatjere miatisama. ⁴ Apoyu'cãrã numia pe'e poseye'quepapũre miasama. Tojo nicã borewaria me'rã ũ'sere mianemosama. ⁵ Co marãpũ niacjũ maata etatisami. Tojo weerã narē wũja pũrĩcã, cãrĩa wa'asama. ⁶ Be'ro ñami deco ějãcã, ãpērã pe'e a'tiro caricũmũ'tãsama: “Co marãpũ niacjũ a'titojami. Põtērĩrã a'tia”, nisama. ⁷ Na tojo caricũcã, nipe'tirã numia wã'cãpe'tia wa'asama. Wã'cã, na ye sĩ'osepare apobũrosama. ⁸ Ũ'se miati'cãrã numia pe'e ãpērã mia'cãrãrē a'tiro nisama: “Ũsã quẽ'rãrē cã'rō sĩ'ose ũ'se o'oya. Ũsã sĩ'osepa yatiro wee'e”, nisama. ⁹ Ũ'se mia'cãrã numia pe'e narē yũ'tisama: “Mũsãrē o'osome. Ũsã mũsãrē o'ocãma, ũsãrē ejati, mũsã quẽ'rãrē ejatibosa'a. Mũsã basu na ũ'se duawũaropũ duurã wa'aya”,

nisama. ¹⁰ Na ni'cāmocurã numia u'se duurã wa'áca be'ro na me'rãcjõ marãpũ niacjũ etasami. Āpērã apoyu'cãrã numia pe'e cũ me'rã bosenuũ weeri wi'ipũ sãjãasama. Na sãjãáca be'ro ti wi'icjãrã sopere bi'acã'sama. ¹¹ Be'ropũ u'se duurã eja'cãrã numia sopepũ eta, “Wioũ, ũsãrẽ pãõña”, nisama. ¹² Na tojo pisucã tu'ogu, na me'rãcjõ marãpũ niacjũ narẽ yu'tisami: “Diacjãta mũsãrẽ ne masĩtisa'a”, nisami, ni werewĩ Jesú.

¹³ Jesú te queosere wéréca be'ro ũsãrẽ niwĩ:

—A'te queose weronojõ yu'u a'tiatji numũrẽ mũsã masĩwe'e. Tojo weerã añurõ wãcũ apoyuya, niwĩ.

I'tiarã da'raco'terã me'rã Jesú queose o'o'que ni'i

¹⁴ Jesú ũsãrẽ a'tiro werenemowĩ:

—Yu'u a'ti turipũ apaturi a'tigu, masãrẽ o'otje a'te queose weronojõ ni'i. Ni'cũ masũ ape di'tapũ wa'agu, cãrẽ da'raco'terãrẽ pijiosami. Narẽ cũ yere co'tedutigu cũusami.

¹⁵ »Narẽ na da'ratjo põtëorõ cũubũrosami. Ni'cãrẽ ni'cãmocusetiri mil niyeru kujiri wapabũjuse kujirire o'osami. Apĩrẽ puati mil kujiri o'osami. Apĩrẽ mil kujiri o'osami. O'otoja, wa'a wa'asami. ¹⁶ Cũ wa'áca be'ro ni'cãmocusetiri mil kujiri o'ono'cu maata te niyeru me'rã da'ra, ticuseta wapata'anemosami. ¹⁷ Puati mil kujiri cuo'cu quẽ'rã mejãrõta apeye puati mil kujiri wapata'anemosami. ¹⁸ Mil kujiri ñe'e'cu pe'e cope se'e, cũ wioũ da'radutimi'quere yaacã'sami.

19 »Be'ro, yoáca be'ropu na wiogu sijagu eja'cu dajasami. Cũrẽ da'raco'terãrẽ pijio, na da'ra'quere aposami. 20 Ni'cãmocusetiri mil kujiri cuo'cu ejamu'tásami. Apeye ticueta cũ wapata'a'quere wiagu, cũ wiogure nisami: “Yu'u wiogu, yu'ure ni'cãmocusetiri mil kujiri o'owu. A'te cuo'o. Te me'rã apeye ticueta mu'urẽ wapata'abosawu”, nisami.

21 »Cũ tojo nicã tu'ogu, wiogu nisami: “Mu'u añurõ weepã. Yu'u duti'caronojõta queoro weeme'ricã'pã. Yu'u cã'rõacã cũu'que me'rã añurõ weepã. Tojo weegu peje yu'u cuosere co'tedutigu sõrõgũti. A'tia. Yu'u me'rã e'catitamuña”, nisami.

22 »Be'ro apĩ da'raco'tegu puati mil kujiri o'ono'cu ejasami. Wiogure a'tiro nisami: “Yu'u wiogu, yu'ure puati mil kujiri o'owu. A'te cuo'o. Te me'rã ticueta tja mu'urẽ wapata'abosawu”, nisami.

23 »Wiogu cũrẽ nisami: “Mu'u añurõ weepã. Yu'u duti'caronojõta queoro weeme'ricã'pã. Yu'u cã'rõacã cũu'que me'rã añurõ weepã. Tojo weegu peje yu'u cuosere co'tedutigu sõrõgũti. A'tia. Yu'u me'rã e'catitamuña”, nisami.

24 »Be'ro majã mil kujiri o'ono'cu eja, cũ wiogure a'tiro nisami: “Yu'u wiogu, mu'u tu-tuaro da'radutiri masũ nisere masĩwũ. Mu'u da'ratimigũ, ãpẽrã ye da'rase wapa me'rã mu'u wapata'a. 25 Tojo weegu uigu, mu'u ye niyerure di'ta po'peapu yaacũuwũ. A'te ni'i mu'u yéta tja”, nisami.

²⁶ »Cũ tojo nicã tu'ogu, wiogu a'tiro yu'tisami: "Yu'u cũu'que me'rã mu'u ña'arõ weepã. Ña'agũ, nijĩsijagu ni'i. Mu'u yu'ure a'tiro wãcũwũ. 'Da'ratimigũ, ãpẽrã da'rãse wapa me'rã wapata'ami', niwũ. ²⁷ Mu'u tojo wãcũgũ, yé niyerure yaatimigũ, niyeru narõrĩ wi'ipũ bucnamujãdutigu cũubopã. Tojo wéeca be'ro yu'u dajagu, ti wi'ipũ cũñarõ mujã'que me'rã ñe'eboapã", nisami.

²⁸ »Tojo níca be'ro ãpẽrã topũ nirãrẽ nisami: "Cũ ye mil kujirire ë'ma, diez mil cuogu pe'ere o'oya. ²⁹ A'tiro ni'i. No'o peje cuogure nemorõ o'ono'rõsa'a. Cũ peje cuoyu'rũogusami. Apĩ moogũ pe'ere cũ cuomi'queacãpũreta ë'mape'ocã'no'gũsami. ³⁰ Æ'rĩ da'raco'tegu queoro weetigure ñe'e, na'itĩ'arõ wijáropũ cõ'acã'ña. Topũ pũrĩno'gũ, upicari cũ'rĩdio, utigusami", nisami na wiogu, niwĩ Jesú.

Jesú nipe'tise di'tacjãrãrẽ beseatje ni'i

³¹ Jesú ũsãrẽ werenemowĩ:

—Be'ro yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu a'ti turicjãrãrẽ dutigu a'tiguti. Yu'ure wereco'terã u'musecjãrã me'rã a'tigu, asistese me'rã a'tiguti. Be'ro wiogu dujiri cũmurõpũ dujigusa'a. ³² Nipe'tise di'tacjãrã yu'u dujiro tiropũ nerẽrãsama. Tojo weegu yu'ure ëjõpeorãrẽ mejẽcã, ãpẽrã yu'ure ëjõpeotirãrẽ mejẽcã ducawaanũ'cõgũti. Ni'cũ ecarã co'tegu ovejare mejẽcã, cabrare mejẽcã ducawaanũ'cõgũ weronojõ weeguti. ³³ Cũ ovejare diacjãcamocã pe'e nu'cõsami. Cabra pe'ere cũpe pe'e nu'cõsami. A'te weronojõ yu'ure ëjõpeorãrẽ

diacjũ pe'e nu'cõgũti. Yu'ure ãjõpeotirã pe'ere cũpe pe'e nu'cõgũti. ³⁴ Tojo wéeca be'ro diacjũ pe'e nu'cũrãrẽ nigũti. “A'tia. Yu'u pacu musãrẽ añurõ weeami. Ne waropu cũ a'ti turire weenu'cãcateropu musã niatjore apoyu-tojacu niwĩ. Tere ñe'erã a'tia majã. ³⁵ Yu'u ñjaboacã, yu'ure ecawu. Yu'u acowuocã, sĩ'rĩse tĩawũ. Yu'u aperopu sijacã, yu'ure cãrĩrõ o'owu. ³⁶ Su'ti du'sacã, yu'ure sãawũ. Dutiticã, yu'ure ñ'acusiawu. Æpẽrã yu'ure bu'iri da'reri wi'ipu sõrõcã, yu'ure ñ'arã etawu”, nigũti. ³⁷ Tere tu'orã, diacjũ pe'e nu'cũrã, na ña'arõ wee'quere acobojono'cãrã a'tiro nirãsama: “Ësã wiogu ¿de'ro nicã mu'urẽ ñjaboacã, ecari? ¿De'ro nicã mu'u acowuocã, tĩarĩ? ³⁸ ¿De'ro nicã aperopu sijacã, mu'urẽ cãrĩrõ o'ori o su'tinojõ du'sacã, mu'urẽ sãarĩ? ³⁹ ¿De'ro nicã mu'urẽ dutitigure, o bu'iri da'reri wi'ipu nigũrẽ ñ'arã etari?” nirãsama.

⁴⁰ »Na tojo nicã, narẽ yu'tiguti: “Musãrẽ diacjũ wereguti. Musã yu'ure ãjõpeorãrẽ, no'o mejõ nirãpũreta añurõ wéerã, yu'ureta weerã weewu.”

⁴¹ »Be'ro cũpe pe'e nu'cũrãrẽ a'tiro nigũti: “Musã Õ'acũ bu'iri da'reno'ajã ni'i. Tojo weerã a'tore niticãña. Pecame'e ñjũnu'cũrĩ me'e tiropu wa'aya. Ti me'e wãtĩ wiogu, cũ me'rã u'musepu cõ'adijo'cãrãrẽ apoyuca me'e ni'i.

⁴² Yu'u ñjaboacã, musã yu'ure ecatiwu. Yu'u acowuocã, tĩatiwu. ⁴³ Yu'u aperopu sijacã, yu'ure cãrĩse o'otiwu. Yu'ure su'ti du'sacã, sãatiwu. Yu'u dutiticã, yu'u bu'iri da'reri wi'ipu nicã quẽ'rãrẽ, ñ'arã wa'atiwu.”

44 »Tere tu'orã, a'tiro nirãsama: “Wioꝝu, mu'u ujaboacã, acowuocã, aperopu sijacã, su'ti moocã, dutiticã, bu'iri da'reri wi'ipũ nicã, ¿de'ro nicãnojõ ùsã mu'urẽ weetamutiri?” nirãsama.

45 »Yu'u narẽ yu'tiguti: “Diacjũ musãrẽ wereguti. Musã ã'rã mejõ nirãrẽ weetamutiwu. Narẽ weetamutirã, yu'ureta weetamutirã weewu”, nigũti.

46 »Be'ro narẽ bu'iri da're bajurioguti. ãpẽrã ña'arõ wee'quere acoboiono'cãrã pe'e catinu'cũsere boca, u'musepu wa'arãsama, niwĩ Jesú.

26

Jesure ñe'erãtirã na apoyu'que ni'i
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jesú apaturi cũ a'tiatjere wéréca be'ro ùsã cũ bu'erãrẽ niwĩ:

² —Musã masĩ'i, Pascua bosenuwu wa'atjo puu nuwu du'sa'a. Ti bosenuwu nicã, yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigure wiorãpũre o'o, curusapu paabi'pe wẽjẽrãsama, niwĩ.

³ Titare pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã, judío masã bucurã, Caifá pa'ia wioꝝu ya wi'i sope pu'topu nerẽcãrã niwã. ⁴ Topu na Jesure nisoose me'rã ñe'e, wẽjẽatjere apoyucãrã niwã. ⁵ Tere apomirã, a'tiro nicãrã niwã:

—Bosenuwu nicã weeticã'rã. Masã cũrẽ ma'írã, no'o uaro caricũma'a, marĩ tojo weesere dojorẽbosama, nicãrã niwã.

Ni'cõ numio Jesure ma'iyu'ruogo u'mutise piopeo'que ni'i

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Na “Jesure wějērāti” ni apocaterore Jesú Betaniapu niwĩ. Simó cãmi boa, yu'ru'cu ya wi'ipu niwĩ. ⁷ Topu cũ nicã, ni'cõ numio cũ pu'to a'tiwõ. Co u'muticja acosticjare cuowõ. Te u'mutise wapabujuse waro niwũ. Co Jesú ba'adujigure cũ dupoa bu'ipu u'mutise piopeowõ. ⁸ Co tojo weecã ĩ'arã, ũsã cũ bu'erã uputu uawu. Ũsã basu a'merĩ niwũ:

—¿De'ro weego tojo weeti? Mejõ waro a'tere bajuriogo weemo. ⁹ Co tojo weetigo, ãpērārē pajiro duawapata'aboapõ. Te me'rã pajasecuorārē weetamuboapõ, niwũ. ¹⁰ Jesú ũsã tojo nisere masĩgũ, ũsārē niwĩ:

—¿De'ro weerã core cariborã weeti? A'tere yu'ure tojo wéégo, añurõ weego weemo. ¹¹ Pajasecuorã musã wa'teropu ninu'cũcã'rāsama. Yu'u pũricārē musã wa'teropure ninu'cũcã ĩ'asome. ¹² Co yu'ure tere piopeogo, yu'u wěrĩca be'ro na yaatji duporo wa'reatjere weronojõ weeyugo weemo. ¹³ Diacjũ masārē weregati. Yu'u masārē yu'ruose quetire no'o nirõ werecusiarã, nipe'tiro a'ti di'tapure a'tiro weerāsama. A'tigo co yu'ure wee'quere core wãcũdutirã wererāsama, niwĩ Jesú.

Juda Jesure cūrē ĩ'atu'tirã tiropu o'o'que ni'i

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jesú numiorē tojo níca be'ro ũsã Jesú bu'erã me'rãcjũ ní'cu, Juda Iscariote na nigũ a'tiro

weewĩ. Pa'ia wiorã tiorpu wa'atjĩgũ, ucũgũ wa'acũ niwĩ. ¹⁵ Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'u Jesure musãrẽ o'ocã, ¿no'ocã'rõ niyeru yũ'ure wapayerãsari? nicũ niwĩ.

Tojo nicã tũ'orã, na treinta niyeru kujirire o'ocãrã niwã. ¹⁶ Na wapayéca be'ro cũ “¿De'ro nicã Jesure wiorãpũre o'orouamitito yũ'ure?” ni wãcũcũ niwĩ.

Jesú cũ bu'erã me'rã cũ ba'atũo'que ni'i

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Ũsã Jesú bu'erã na pã bũcũase me'rã morẽti'quere ba'ari bosenuũ niũ'cãcã, cũ tiro wa'a, sãrĩtiña'wũ:

—¿No'opũ marĩ Pascua bosenuũ ba'atjore apoyucã ասari? niwũ.

¹⁸ Cũ ũsãrẽ niwĩ:

—Jerusalẽpu wa'aya. Topũ ni'cũ nisami. Cãrẽ a'tiro niña. “Ũsãrẽ bu'egũ a'tiro nidutiami: ‘Yũ'u pi'etiatjo cã'rõacã du'sa'a. Mu'u ya wi'ipũ yũ'u bu'erã me'rã ba'atuoguti', ni weredutiami Jesú”, niña.

¹⁹ Tojo weerã Jesú o'ó'cãrã cũ duti'caronojõta weecãrã niwã. Pascua nicã ũsã ba'atjere apoyucãrã niwã.

²⁰ Na'ique'aca be'ro Jesú ũsã cũ bu'erã doce me'rã ba'adujiwĩ. ²¹ Ũsã ba'ari cura Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Diacjãta musãrẽ wereguti. Ni'cũ musã wa'teropũ nigú yũ'ure wiorãpũre wẽjẽdutigu o'ogũsami, niwĩ.

²² Cũ tojo nicã, ũsã upũtu bũjawetiwũ. Be'ro a'merĩ sãrĩtiña'burowũ:

—Ĕsã wiogu, yu'uta nicã'sa'aba, niwĩ.

²³ Jesú ũsãrẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u me'rã a'ti papu yosoba'agu cúta nigũsami wiorãpure o'oacju. ²⁴ Yu'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ uputigure Ő'acũ ye queti ojaca pũrĩ ní'caronojõta wa'arosa'a. Tojo wa'acã, yu'ure wiorãpure o'oguma ña'abutiario wa'arosa'a. Cũ diacjũta bajuatiyu'ruocã, nemorõ añubopã, niwĩ.

²⁵ Tojo níca be'roacã Juda Jesure wiorãpure o'oacju a'tiro niwĩ:

—Ĕsãrẽ bu'egu, yu'uta nicã'sa'aba, niwĩ.

Jesú cãrẽ yu'tiwĩ:

—Mu'uta ni'i, niwĩ.

²⁶ Ĕsã ba'ari cura Jesú pãgãrẽ mii, cũ pacu Ő'acũrẽ e'catise o'owĩ. Tu'ajanu'cõ, pãrẽ ducawaa, ũsãrẽ ecawĩ. Ducawaagu, ũsãrẽ niwĩ:

—Ba'aya. A'te yu'u upu ni'i, niwĩ.

²⁷ Be'ro sĩ'rĩrĩ pare mii, Ő'acũrẽ e'catise o'owĩ tja. Ti pare ũsãrẽ tĩagũ, a'tiro niwĩ:

—Nipe'tirã a'ti pa cjasere sĩ'rĩpe'ticã'ña. ²⁸ A'te yé dí ni'i. Masã ña'arõ wee'quere wẽrĩ wapayebosagusa'a. Ő'acũ masãrẽ apeye ma'ma “A'tiro weeguti” ní'quere cũugũsami. Tojo weegu yu'u wẽrĩgũ dí o'maburose me'rã pãjãrã masã ña'arõ wee'quere acobojogusami. ²⁹ Musãrẽ wereguti. A'te u'seducaco vino ní'cãrõacã marĩ sĩ'rĩrã weronojõ weenemosome. Be'ro yu'u pacu yu'ure wiogu sõrõcã, musã me'rã apaturi ma'ma vino sĩ'rĩnemogũsa'a tja, niwĩ Jesú.

Jesú Pedrore “Mũ'u yũ'ure ‘Masĩwe'e’ nigũsa'a” nĩ'que nĩ'i

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Ŭsã ba'áca be'ro Ő'acũrẽ basapeotojanũ'cõ, ti wi'ire wijaa wa'awũ. Wijaa, ũrũgũ Olivo wãmeticjũpũ wa'awũ. ³¹ Topũ wa'agu, Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Musã nipe'tirã a'ti ñami uirã, yũ'ure cõ'awã'cãpe'tia wa'arãsa'a. Musã tojo weeatje Ő'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ níronojõta wa'arosa'a. A'tiro ojano'wũ: “Yũ'u oveja co'tegure wẽjẽno'cã weegusa'a. Tojo weecã, cũ yarã oveja no'o ũaro omastearãsama”, nicũ niwĩ Ő'acũ cũ ye queti ojáca pũrĩpũ. ³² Yũ'u wẽrĩ'cupũ masãca be'ro musã dũporo Galilea di'tapũ wa'ayutojagusa'a, niwĩ.

³³ Cũ tojo nicã tu'ogu, Pedro yũ'tiwĩ:

—Ãpẽrã mũ'urẽ cõ'awã'cãcã, yũ'u pũrĩcã ne wa'asome, niwĩ.

³⁴ Tojo nisere tu'ogu, Jesú cũrẽ niwĩ:

—Diacjũ mũ'urẽ wereguti. Ni'cãcã ñamita cãrẽ'quẽ uuati dũporo i'tiati “Cũrẽ ne masĩwe'e”, nigũsa'a, niwĩ.

³⁵ Pedro cũrẽ yũ'tiwĩ:

—Yũ'u pũrĩcã na yũ'ure wẽjẽsĩ'rĩcãma, “Cũ me'rã boaguti”, nigũsa'a. “Cũrẽ masĩwe'e”, nisome, niwĩ. Be'ro nipe'tirã ũsã cũ bu'erã cũ ní'caronojõta nibũrowũ.

Jesú Getsemaní wãmetiropũ cũ pacure ñubue'que nĩ'i

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Be'ro Jesú ũsã cǔ bu'erã me'rã masã na otero Getsemaní wãmetiropu etawu. Topu eta, ũsãrẽ niwĩ:

—A'to dujiniña yujupu. Sõ'opu yu'u pacure sêrĩgũ wa'aguti, niwĩ.

³⁷ Topu wa'agu, Pedro, tojo nicã Zebedeo põ'rã puarãrẽ miawĩ. Cũ uputu waro bujaweti, wãcũque'ticu niwĩ. ³⁸ Tojo weegu narẽ nicu niwĩ:

—Yu'ure wêrĩtawioro, bujawetise yu'rũmajãsa'a. Musã a'to tojayá. Yu'ure co'teya. Ne cãrĩticã'ña, nicu niwĩ.

³⁹ Cũ tojo nica be'ro na yu'rũro yoacurero wa'a, di'tapu mu'rĩque'aejacu niwĩ. Topu Õ'acũrẽ sêrĩgũ, a'tiro nicu niwĩ:

—Pacu, mu'u uacã, yu'ure a'te ña'arõ yu'ruatje wa'aticã'to. Yu'u tojo nimicã, yu'u uaro weeticã'ña. Mu'u uaro pe'e wa'ato, ni sêrĩcu niwĩ.

⁴⁰ Be'ro cǔ bu'erã i'tiarã tiropu majãmitojacu niwĩ. Na cãrĩ'cãrãpũre bocaejacu niwĩ. Pedroro a'tiro nicu niwĩ:

—¿Ne cã'rõacã cãrĩtimirã, musã tu'sũmasĩtisari? ⁴¹ Cãrĩticã'ña. Wãtĩ ũsãrẽ niquesãticã'to nĩrã, Õ'acũrẽ sêrĩña. Musã wãcũsepũ me'rãma yu'ure êjõpeonu'cũsĩ'rĩmisa'a. Musã se'saro tojo weesĩ'rĩmirã, wãcũtutuamasĩtisa'a. Tojo weerã Õ'acũrẽ sêrĩña, nicu niwĩ.

⁴² Be'ro apaturi wa'a, cǔ pacure sêrĩnemocu niwĩ tja:

—Pacũ, ña'arõ pi'etisere yu'ure cã'mota'asĩ'rĩtigũ, mu'u ñaro weeya. Yu'u ñaro wa'aticã'to, nicũ niwĩ.

⁴³ Be'ro apaturi na i'tiarã tiropũ majãmitojacũ niwĩ. Na cãrĩ'cãrãpũre bocaiejacũ niwĩ tja. Narẽ wũja pũrĩyu'rũacarõ niwũ. ⁴⁴ Tojo weegũ narẽ wã'cõtimigũ, apaturi cũ pacũre sãrĩgũ wa'acũ niwĩ tja. Cũ sãrĩ'caronõjõta sãrĩcũ niwĩ tja. ⁴⁵ Be'ro na tiropũ majãmitojagũ, narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Ni'cãrõacãma sooya; cãrĩña majã. Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronõjõ upũtigũre masã ña'arãpũre o'oatje ejatoja'a. ⁴⁶ Wã'cãnu'cãña. Te'a na tiropũ wa'arã. Yu'ure o'oacjũ a'titojami, nicũ niwĩ.

Jesure na ñe'ewã'cã'que ni'i

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesú ucũrĩ cura Juda, ñsã Jesú bu'erã me'rã nimi'cũ etawĩ. Pãjãrã masã di'pĩrĩ, yucũpagũ cũo'cãrã cũ me'rã a'tiwã. Na pa'ia wiorã, judío masã bucũrã na o'ó'cãrã niwã. ⁴⁸ Juda Jesure o'oacjũ a'tiro wereyutojacũ niwĩ:

—Yu'u wa'suporopũ mi'miacjũ cũta nigũsami. Cũrẽ ñe'eña, ni wereyucũ niwĩ.

⁴⁹ Cũ narẽ ní'caronõjõta weewĩ. Maata Jesú tiropũ ejanũ'cãgũ, “Yu'ure bu'egũ”, niwĩ. Tojo níngũta, Jesure wa'suporopũ mi'miwĩ.

⁵⁰ Tojo weecã ĩ'agũ, Jesú cũrẽ niwĩ:

—Yu'u me'rãcjũ, mu'u weegũ a'tisere weeya. Tojo níca be'ro masã a'ti, Jesure ñe'ewã'cã wa'awã.

51 Na cūrē ñe'ewã'cãrĩ cura ni'cũ Jesú bu'egu cũ ya di'pjĩrē wejewee, pa'ia wiogure da'raco'tegure o'mepero ðatepã'rēcã'wĩ. 52 Cũ tojo weecã ï'agũ, Jesú cūrē niwĩ:

—Weeticã'ña. Mũ'u ya di'pjĩrē narõña. Di'pjĩ me'rã a'mequērãnojõ di'pjĩ me'rãta wērĩrãsama. 53 ¿Mũ'u masĩweti? Yũ'u, yũ'u pacure sērĩcãma, maata doce cururi cūrē wereco'terãrē yũ'ure weetamudutigu o'óbosami. Yũ'u tojo weemasĩ'i. 54 Yũ'u tojo weecãma, Õ'acũ ye queti o'jáca pũrĩpũ ní'que wa'atibosa'a, niwĩ.

55 Jesú cūrē ñe'erã a'tirãrē niwĩ:

—¿Yajari masũrē ñe'erã a'tirã weronjõ yũ'ure di'pjĩrĩ, yucupagu me'rã ñe'erã a'tiati? Nipe'tise nũmũrĩ Õ'acũ wi'ipũ masãrē bu'edujiwũ. Tojo weemicã, musã yũ'ure ñe'etiwũ. 56 Musã ni'cãrõacã weese Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã yũ'ure oja'caronjõta wa'a'a, niwĩ Jesú.

Cūrē ñe'ecã ï'a, ni'cũrēta ãsã cũ bu'erã pe'e cõ'anũ'cõcã, du'tiwã'cãpe'tia wa'awũ.

Jesure wiorã tiropũ na mia'que ni'i

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

57 Be'ro Jesure pa'ia wioгу Caifá tiropũ mi-acãrã niwã. Topũre Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã judío masã bũcurã nerẽyutojacãrã niwã. 58 Pedro pe'e Jesure yoacurero sirutucu niwĩ. Pa'ia wioгу ya wi'i sope pũ'topũ sirutucocũ niwĩ. Topũ ti sã'rĩrõpũ sãjãa, surara

pu'to dujicu niwĩ. ¿De'ro wa'abutiarosari? nígũ, tojo weecu niwĩ.

⁵⁹ Pa'ia wiorã, judío masã bucurã, nipe'tirã wiorã Jesure wējēsī'rīcārã niwã. Tojo weerã diacjũ nitise me'rã cūrē weresãtjere a'macãrã niwã. ⁶⁰ Pãjãrã na tiro wa'a, mejēcã nisoomirã, ne cūrē “Te ye bu'iri wējērõua'a” nisere bocaticãrã niwã. Tojo weecũmĩ, be'ropu puarã nisoori masãrē bocacãrã niwã. ⁶¹ A'tiro nisoocãrã niwã:

—Ã'rĩ masũ a'tiro niwĩ: “A'ti wi'i Õ'acũ wi'ire cõ'ape'omasĩ'i. I'tia numu be'ro apaturi tu'ajanu'cõpe'omasĩ'i tja”, niwĩ, nicãrã niwã.

⁶² Tojo nicã tu'ogu, pa'ia wiogu wã'cãnu'cã, Jesure nicu niwĩ:

—¿Mu'u yu'tiweti? ¿De'ro ni yu'tigusari na weresãsere? nicu niwĩ.

⁶³ Jesú yu'titiyu'ruocã'cu niwĩ. Tojo weecã, Caifã cūrē nicu niwĩ:

—Õ'acũ catinu'cũgũ wãme me'rã mu'urē diacjũ yu'ticã ua'a. Wereya. ¿Mu'uta niti Õ'acũ macũ cũ bese'cu Cristo na nigũ? nicu niwĩ.

⁶⁴ Jesú cūrē yu'ticu niwĩ:

—Cũta ni'i mu'u nĩrõnojõta. Apeye quẽ'rãrẽ masãrē werenemogũti. Be'ro yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu Õ'acũ tutuayu'rugũ pu'topu dujicã ĩ'arãsa'a. Tojo nicã yu'u o'mecururi bu'ipu apaturi dijaticã ĩ'arãsa'a, nicu niwĩ.

⁶⁵ Cũ tojo nicã tu'ogu, Caifã pa'ia wiogu uagu, cũ basu cũ ye su'tire wejetũ'rēcũ niwĩ. A'tiro nicu niwĩ:

—Ã'rĩ masũ tojo ucũgũ, Õ'acũrẽ ña'abutiario nigũ weemi. Æpẽrã masã cũrẽ weresãrã ñanemowe'e. Musã cũ ña'arõ ní'quere tũ'otojapũ. ⁶⁶ ¿De'ro ni wãcũti? nicũ niwĩ.

Na yũ'ticãrã niwã:

—Cũ bu'iritimi. Wẽrĩato, nicãrã niwã.

⁶⁷ Tojo níca be'ro cũ diapoapũ ñ'seco e'owa're, cũrẽ dotecãrã niwã. Æpẽrã diapoapũ paacãrã niwã. ⁶⁸ Be'ro cũrẽ a'tiro ni bujipecãrã niwã:

—Mũ'ũ Õ'acũ bese'cũ Cristo ni'i ní'gũ, ní'bocaya. ¿Noa mũ'ũrẽ paati? nicãrã niwã.

*Pedro Jesure “Masĩwe'e” cũ ní'que ni'i
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)*

⁶⁹ Na wi'i po'peapũ tojo weeri cura Pedro wijaaro sope pũ'topũ dujicũ niwĩ. Cũ topũ dujicã, ni'cõ ti wi'i da'raco'tego cũ tiropũ wa'a, “Mũ'ũ Jesú Galileacjũ me'rã sija'cuta ni'iba”, nico niwõ.

⁷⁰ Co tojo nicã tũ'ogũ, Pedro nipe'tirã tũ'oropũ nisoogũ, a'tiro ni yũ'ticũ niwĩ:

—Mũ'ũ tojo ucũsere tũ'omasĩtisa'a, nicũ niwĩ.

⁷¹ Tojo nitoja, sã'rĩrõ sope pũ'topũ wijaacu niwĩ. To cũ wijaacã, apego cũrẽ ñ'abocaco niwõ tja. Topũ nirãrẽ a'tiro nico niwõ:

—Ã'rĩ quẽ'rã Jesú Nazarecjũ me'rã sija'cuta nimi, nico niwõ.

⁷² Mejãrõta core nisoogũ, a'tiro yũ'ticũ niwĩ:

—Õ'acũ me'rã diacjũta cũrẽ ne masĩbutiacã'sa'a, nicũ niwĩ.

⁷³ Cã'rõacã be'ro masã topũ nirã Pedro tiro wa'a, cũrẽ nicãrã niwã:

—Mũ'u quẽ'rã Jesú bu'erã me'rã sija'cuta ni'i. Mũ'u ucũsepũta tu'ota basio ni'i, nicãrã niwã.

⁷⁴ Na tojo nicã tu'ogu, cã narẽ nisoonepocũ niwĩ:

—Yũ'u diacjũta ucũticã, Ô'acũ yũ'ure bu'iri da'reato. Yũ'u mũsã ucũgũrẽ ne masĩtisa'a, nicũ niwĩ.

Cũ tojo nicũnarĩ cura cãrẽ'quẽ uucũ niwĩ. ⁷⁵ Tojo wa'acã, Jesú cũrẽ ucũ'quere wãcũbocacũ niwĩ. Jesú todũporopũ a'tiro wereyucũ niwĩ: “Cãrẽ'quẽ uuati dũporo mũ'u i'tiati yũ'ure ‘Cũrẽ masĩwe'e', nigũsa'a.” Tere wãcũboca wijaa, ƣpũtu utiwã'cã wa'acũ niwĩ.

27

*Jesure romano masã wiogu Pilato tiropũ mi-
ieja'que ni'i*

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Ñamiacãcure nipe'tirã pa'ia wiorã, tojo nicã judío masã bũcũrã nerẽcãrã niwã. Nerẽ, ni'cãrõnojõ wãcũseticãrã niwã. “¿De'ro wee marĩ Jesure wẽjẽrãsarĩ?” ni apoyucãrã niwã.

² Apotoja, Jesure cõme dari me'rã dũ'tetjãrã, Poncio Pilato, Judea di'ta wiogu tiropũ miie-jacãrã niwã.

Juda cã wẽrĩ'que ni'i

³ Be'ro Juda “Jesure wẽjẽrãsama” nisere tu'ocũ niwĩ. Tere tu'ogu, pũrõ waro bũjaweticũ niwĩ. Tojo weegu na niyeru wapaye'que treinta kujirire pa'ia wiorãrẽ, tojo nicã judío masã bũcũrãrẽ wiacã'cũ niwĩ. ⁴ Narẽ nicũ niwĩ:

—Yu'u ña'abutiario weeasu. Masũ añugũ, bu'iri marĩgũrẽ wějēdutigu wiorãpũre o'oasu, nicu niwĩ.

Na cūrẽ yu'ticārã niwã:

—Mu'u tojo weese ũsã ye mejēta ni'i. Mu'u ye cjase nisa'a, nicārã niwã.

⁵ Na tojo nicã tu'ogu, Juda niyerure Õ'acũ wi'ipũ doquewiacã'cu niwĩ. Be'ro wa'a, cũ basu wãmũtapũ du'teyoja, wērĩa wa'acu niwĩ.

⁶ Pa'ia wiorã niyeru kujirire seeneorã, a'tiro nicārã niwã:

—A'te niyeru masūrẽ wějēse wapa ni'i. Tojo weerã marĩ Õ'acũ wi'i niyeru cūurĩ acaropũ cūumasītisa'a. Marĩrẽ dutise tojo weedutiwe'e, nicārã niwã.

⁷ Be'ro na basu a'merĩ ucũ, a'tiro wãcũcārã niwã:

—Marĩ a'te niyeru me'rã di'ta sũtũparũ yeerãtirã na di'i miirõrẽ duurã. Tojo weerã marĩ aperocjãrã na wěrĩcã yaatjo nirõsa'a, ni apocãrã niwã.

⁸ Masũ wějēse wapa me'rã duuca di'ta nicaro niwũ. Tojo weero a'tocatero quẽ'rã ti di'ta “Dĩ cõ'áca di'ta” wãmeti'i.

⁹⁻¹⁰ Dũporocjũpũta Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Jeremía cũ “A'tiro wa'arosa'a” ní'que queoro wa'acaro niwũ. Cũ a'tiro ojacu niwĩ: “Israe curuacjãrã ‘Treinta niyeru kujiri wapa-timi’ ní'caro weronojõta te niyeru me'rã di'ta sũtũparũ yeerãtirã na di'i miirõrẽ duurãsama. Õ'acũ yu'ure ojaduti'caronojõta weerãsama”, ni ojacu niwĩ Jeremía.

Jesú romano masã wioꝝ Pilato tiropu ní'que ní'i

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Be'ro Jesure Judea di'ta wioꝝ Pilato tiropu miacãrã niwã. Pilato cãrẽ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Mũ'uta niti judío masã wioꝝ? nicu niwĩ.

Jesú cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Mũ'u níronojõta cãta ni'i, nicu niwĩ.

¹² Pa'ia wiorã, judío masã bũcãrã weresãse pe'ema ne yu'tiyu'rũocã'cu niwĩ. ¹³ Tojo weegu Pilato cãrẽ nicu niwĩ:

—¿De'ro weegu mũ'u na ucũse pejere yu'tiweti? nicu niwĩ.

¹⁴ Jesú ne cã'rõ yu'titicu niwĩ. Cũ yu'titicã ã'agũ, Pilato ã'amarã wa'acu niwĩ.

Jesure wẽjẽduti'que ní'i

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Cũ'marĩnucũ Pascua bosenuũ nicã Judea di'ta wioꝝ a'tiro weeseticũcu niwĩ. Ni'cũ bu'iri da'reri wi'ipu nigũrẽ masã na du'uwiãrõdutiguãre du'uwiãrõcũcu niwĩ. ¹⁶ Titare ni'cũ bu'iri da'reri wi'ipu nigũ Barrabá wãmetiguãre nicu niwĩ.

Nipe'tirã cũ ña'arõ wee'quere masãcãrã niwã.

¹⁷ Pilato masã pãjãrã cũ tiropu nerẽcã ã'agũ, narẽ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Ni'irẽ yu'u du'uwiãrõcã uasari? ¿Barrabãre du'uwiãrõsari, o Jesú na Cristo pisuno'gũ pe'ere du'uwiãrõsari? nicu niwĩ.

¹⁸ Jesure masã ma'icã ã'arã, wiorã Jesure uocãrã niwã. Cãrẽ uorã, Pilatopũre wiacãrã niwã. Na tojo uosere Pilato masãcu niwĩ. Tojo weegu Jesure du'uwiãrõsã'ãrĩgũ, tere sãrĩtiña'cu niwĩ.

19 Pilato masārē besewaropu dujicu niwī. Cũ topu dujicã, cũ numo a'tiro queti o'óco niwō: “Cũ masũ bu'iri moogũrē mejēcã weeticã'ña. Ñamipũ cãrē tojo wa'atjere wiobutiaro quẽ'easũ”, ni queti o'óco niwō.

20 Pa'ia wiorã, tojo nicã judío masã bəcũrã masārē a'tiro niduticãrã niwã:

—Barrabá pe'ere du'uwĩrõdutiya. Jesú pe'ere wějẽdutiya, nicãrã niwã.

21 Be'ro Pilato masārē sērĩtiña'nemocu niwĩ:

—Ãrã puarãrē ¿ni'í pe'ere yu'u du'uwĩrõcã uasari? nicu niwĩ.

Na a'tiro yu'ticãrã niwã:

—Barrabáre du'uwĩrõña, nicãrã niwã.

22 Na tojo nicã tu'ogu, Pilato nicu niwĩ:

—To pũricãrē Jesú na Cristo nigãrē ¿de'ro weegũsari?

Nipe'tirã yu'ticãrã niwã:

—Curusapu paabi'pe wějẽña, nicãrã niwã.

23 Tojo nicã tu'ogu, Pilato nicu niwĩ:

—¿De'ro weegu tojo weebosari? Ãrĩ ne cã'rõ ña'arõ weeticu niami, nicu niwĩ.

Cũ tojo nimicã, masã pe'e caricũnemocãrã niwã:

—Curusapu paabi'pe wějẽña, nicãrã niwã.

24 Masã Pilato ucũsere tu'osĩ'rĩticãrã niwã. Tojo tu'oronojõ o'orã, mejõ pe'e cumuca wã'cõcãrã niwã. Na tojo weecã ĩ'agũ, Pilato aco miitiduticu niwĩ. Te me'rã masã ĩ'orõpu omocoe, a'tiro nicu niwĩ:

—Ãrĩ masũ bu'iri moogũrē wějęcã, yu'u bu'iri moogũsa'a. Musã basu bu'iritirãsa'a, nicu niwĩ.

25 Cũ tojo nicã tũ'orã, masã nipe'tirã topu nirã yu'ticãrã niwã:

—Cũ wẽrise wapa ũsã põ'rã me'rã bu'iri cuorãti, nicãrã niwã.

26 Tojo nicã tũ'ogu, Pilato Barrabáre du'uwĩrõcũ niwĩ. Jesú pe'ere tãrãdutiçũ niwĩ. Be'ro curusapũ surarare paabi'pe wẽjẽdutiçũ niwĩ.

27 Be'ro Pilato yarã surara cũ ya wi'ipu Jesure miacãrã niwã. Topu nipe'tirã surara nerẽnu'cãtjĩrã, Jesure be'toanu'cãcãrã niwã.

28 Be'ro cũ yaro su'tiroke tuwee, su'tiro sõ'arõ wiorã sãnarõnojõrẽ sãacãrã niwã.

29 Cũ dũpoapu ni'cã be'to pota me'rã wéeca be'tore peocãrã niwã. Ni'cãgũ tuacju wiorã cuocjuojõrẽ Jesure diacjũcamocãpu o'ocãrã niwã. Tojo weetoja, cũ pu'topu ejaque'a, cũrẽ bujicã'cãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—E'catipeoya judío masã wiogure, ni bujicã'cãrã niwã.

30 Tojo nicã apeye u'seco e'owa'recãrã niwã. Cũ tuacjũre tũawee, dũpoapu paamujãcãrã niwã.

31 Na tojo bujicã'ca be'ro cũ sãnarĩ su'tiro wiogu ya su'tiroke tuweecãrã niwã. Be'ro cũ todũporo sãnaca su'tiroke sãacãrã niwã tja. Tu'ajanu'cõ, cũrẽ curusapũ wẽjẽrã wa'arã miacãrã niwã.

*Jesure curusapũ paabi'pe wẽjẽ'que ni'i
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

32 Na Jesure wẽjẽrã wa'arã miarĩ cura ni'cũ masũ Simó Cirene wãmetiri macãcjũrẽ bocaejawã. Cũrẽ Jesú ya curusare wãadutiwã.

³³ Tojo weewã'cãrã, ni'cã bu'a Gólgota wãmetiropu ejawã. Gólgota nírõ, “Masã boaweeca dupoa” nirõ weesa'a. ³⁴ Topu pũrĩse tu'oña'ticã'to nírã, Jesure vino sũ'ese me'rã morẽ'quere tãawã. Jesú cã'rõ sĩ'rĩña'cũmĩ, sĩ'rĩdu'ucã'wĩ.

³⁵ Jesure curusapu paabi'peca be'ro surara cũ ye su'tire nĩbocape wapata'a'cãrãrẽ ducawaawã. Na tojo weecã, duporocjũpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ oja'que queoro wa'acaro niwũ. A'tiro ojano'caro niwũ Jesure wa'atjere: “Yé su'tire na basu nĩbocape, ducawaawã”, nicaro niwũ. ³⁶ Be'ro curusa docapu surara cũrẽ co'terã ejanujãwã. ³⁷ Jesú dupoa bu'ipu ni'cã pjĩ me'rã “A'te ye bu'iri cũrẽ wẽjẽ'e” nisere ojaõ'owã. A'tiro ojano'wũ: “Ã'rĩ Jesú nimi. Cũ judío masã wiogu nimi”, niwũ.

³⁸ Jesú me'rã ãpẽrã quẽ'rã puarã yajari masã curusapu paabi'penũ'cõno'wã. Ni'cũ diacjũ pe'e, apĩrẽ cũpe pe'e nu'cõwã. ³⁹ Jesú pu'to masã yu'ruarã, cũrẽ bujicã'rã dupoa yuremujãwã.

⁴⁰ Cũrẽ a'tiro niwã:

—“Õ'acũ wi'ire cõ'agũti, i'tia namu be'rota tu'ajatojaguti”, nimiwũ mu'u. Tojo ni'cu mu'u basuta yu'ruoya. Mu'u Õ'acũ macũ nígu, curusapu wã'ñagũ dijatia, niwã.

⁴¹ Na weronojõta pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã judío masã bucũrã cũrẽ bujicã'wã. Na basu a'merĩ a'tiro ucũcãrã niwã:

⁴² —Ãpẽrãmarĩcãrẽ yu'ruowĩ. Cũ basu pe'e yu'ruomasĩtimi. “Israe curuacjãrã wiogu ni'i”, niwĩ. To pũrĩcãrẽ curusapu wã'ñagũ dijatiato.

Tojo weecã, marĩ cūrē ějōpeorãsa'a. ⁴³ Cũ “Õ'acūrē ějōpeo'o”, niwĩ. Õ'acũ cūrē ma'ígũ pũrĩcã, cūrē yu'rũoato. Cũ marĩrē “Õ'acũ macũ ni'i”, nitojamiwĩba, ni bujicã'wã.

⁴⁴ Yajari masã Jesú me'rã curusapũ paabi'penũ'cõ'cãrãputa bujicã'sãjãwã.

Jesú wěrĩ'que ni'i

(*Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30; Heb 6.19-20; 10.19-20*)

⁴⁵ Jesú curusapũ wěrĩrĩ cura dajaritero nicã nipe'tiropũ na'itĩ'a wa'awũ. Téé ñamica'a tres nicãpũ na'itĩ'atũowũ. ⁴⁶ Jesú titata tres nicã Ƴputũ caricũwĩ. Cũ arameo me'rã a'tiro niwĩ:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? niwĩ. A'tiro nígũ, tojo niwĩ: “Õ'acũ, Õ'acũ, ¿de'ro weegũ yu'ũre cõ'awã'cãti?” niwĩ.

⁴⁷ Āpērã ni'cãrērã topũ nirã tojo nisere tũ'orã, a'tiro niwã:

—Ā'rĩ dũporocjũpũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ Elíare pisugũ weesami, niwã.

⁴⁸ Tojo nicã, ni'cũ topũ nígũ sojaro me'rã yosori si'tire miigũ wa'awĩ. Be'ro vino pi'ase me'rã morē'quere yosowĩ. Yosotoja, ni'cãgũ yucugũpũ dũ'teõ'o, Jesure sĩ'rĩato nígũ sĩomorõwĩ. ⁴⁹ Cũ tojo weecã, āpērã pe'e a'tiro niwã:

—Weetiguta. Ī'anirã marĩ yujupũ. Elía yu'rũogũ a'tigũ a'tigusami cūrē.

⁵⁰ Be'ro Jesú apaturi Ƴputũ caricũnemo, wěrĩa wa'awĩ. ⁵¹ Cũ wěrĩrĩ cura a'tiro wa'acaro niwũ. Õ'acũ wi'ipũ pa'ia sãjãarõpũ cã'mota'ayooca casero u'muarõ pe'e tũ'rũdijati, deco me'rã tũ'rũyojacaro niwũ. Tojo nicã di'ta

narāsāwũ. Ʋtāperi nimi'que bata wa'awũ.
 52 Ʋtā tutiri masārē yaa'que pāriā wa'acaro
 niwũ. Tojo wa'acā, wērī'cārāputa Ő'acūrē
 ējōpeo'cārā masāwā. 53 Jesú cū masāca be'ro
 masāperipũ ní'cārā wijawā. Wijaa, Jerusalē
 Ő'acūrē ñubuepeori macāpũ sājāawā. Narē
 pājārā ĩ'acārā niwā.

54 Surara wiogũ cū surara me'rā Jesure
 co'te'cārā di'ta narāsācā ĩ'arā, nipe'tise to
 wa'asere ĩ'arā, pūrō ucua wa'awā. A'tiro niwā:

—Diacjūta ā'rī Ő'acū macūta niapī, niwā.

55 Pājārā numia Jesure yoaropũ
 ĩ'anu'cūwā. Na Galileaputa Jesure weetamurā
 sirutunũ'cāwā. 56 Na wa'teropure ā'rā niwā:
 María Magdalena, tojo nicā María Santiago, José
 paco, apego Zebedeo numo niwā.

Jesure na yaa'que ni'i

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Na'ique'ari cura ni'cū José wāmetigũ peje
 cuogũ Arimatea wāmetiri macācjũ etacũ niwĩ.
 Cū quē'rā Jesure ējōpeocũ niwĩ. 58 Pilato tiropũ
 wa'a, Jesú ya upure sērīcũ niwĩ. Tojo weegũ
 Pilato surarare “Jesú ya upure cūrē o'oya”, nicũ
 niwĩ. 59 Be'ro José Jesú ya upure miidijoo, su'tiro
 añurĩ, ũ'irĩ marĩrĩ casero me'rā omacũ niwĩ.
 60 Omatoja, ũtā tuti ma'ma tutipũ sīosōrōcūocũ
 niwĩ. Tí tuti Joseré yaaboca tuti cū se'edutica
 tuti nicaro nimiwũ. Be'ro ũtāgā pajicja me'rā ti
 tutire tuubi'acũ niwĩ. Bi'atoja, wa'a wa'acũ niwĩ.
 61 Tí tuti pōtēorōpũ María Magdalena, tojo nicā
 apego María ĩ'adujicārā niwā.

Surara Jesure yaa'caropu co'te'que ni'i

⁶² Ape numu, sauru usã soowuari numu nicã pa'ia wiorã, tojo nicã fariseo masã Pilato tiropu wa'acãrã niwã. ⁶³ Topu etarã, Pilatore a'tiro nicãrã niwã:

—Wiogu, usã sã'onícu catigupu nisoosepijagu ní'quere wãcũ'u. Cũ "I'tia numu yu'u wëríca be'ro masãgũti", niwĩ. ⁶⁴ Tojo weegu mu'u yarã surarare cürẽ yaa'caropu co'tedutigu o'óya. I'tia numu añurõ co'tedutiya. Tojo weeticã, cũ bu'erã ñamipu cũ ya upure yajarã wa'abosama. Na yajáca be'ro masãrẽ a'tiro nirãsama. "Wërí'cupu nimigũ, masã wa'acu ni-ami", nibosama. Na a'tiro nicãma, a'te toduporo niso'o'que nemorõ ña'abutiarosa'a, nicãrã niwã.

⁶⁵ Tere tu'ogu, Pilato narẽ nicu niwĩ:

—Ã'rã nima surara. Narẽ miaña. Ti masãpe mejecã wa'ari nírã, no'o musã põtëorõ co'tedutiya, nicu niwĩ.

⁶⁶ Tojo weerã na surarare Jesure yaa'caropu co'tedutirã cüucãrã niwã. Jesú bu'erã ti tutipu sãjãaticã'to nírã ütãgã na bi'acaga bu'i ni'cã da pi'ra õ'ocãrã niwã. Na sãjãacã, ñ'amasĩrãti nírã, tojo weecãrã niwã.

28

Jesú cũ masã'que ni'i

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Sauru usã soowuari numu be'ro soorinumu nicã, ñamiacã ña'cürõ bo'restedijatiri cura María Magdalena, apego María me'rã Jesure yaa'caropu ñ'arã wa'acãrã niwã. ² Wãcũña

marĩrõ di'ta ʁputu narãsãcaro niwũ. Tojo wa'ari cura ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu u'musecũ dijaticu niwĩ. Cũ Jesure yaa'caropu etagu, na bi'áca ʁtãgãrẽ pãocu niwĩ. Pãotoja, tiga bu'ipu dujicu niwĩ. ³ Cũ bupo ya'baro weronojõ asistecu niwĩ. Cũ yaro su'tiro ʁputu buticaro niwũ. ⁴ Surara cũrẽ ĩ'arã, ʁputu ui narãsã, wẽrĩ'cãrã weronojõ buruque'acãrã niwã.

⁵ Õ'acũrẽ wereco'tegu sõ'onícãrã numiarẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Yũ'ure uiticã'ña. Yũ'u masĩ'i, musã Jesú na curusapu paabi'pe wẽjẽ'cũre a'marã wee'e.

⁶ A'tore marĩmi. Cũ ní'caronojõta masãtojami. Cũrẽ cũu'carore ĩ'arã a'tia, ni pijisãjãacu niwĩ.

⁷ Narẽ ĩ'otoja, “Cũ bu'erãrẽ sojaro me'rã wererã wa'aya. A'tiro ni wereya narẽ: ‘Wẽrĩ'cãpu nimigũ, masãtojacu niami. Galileapu musã duporo wa'ayugusami. Topu cũrẽ ĩ'arãsa'a', ni wereya. A'tere musãrẽ weregu a'tiapu”, nicu niwĩ Õ'acũrẽ wereco'tegu.

⁸ Cũ tojo nicã tu'orã, numia Jesure yaa'caropu ní'cãrã maata wa'a wa'acãrã niwã. Uimirã, e'catise me'rã wa'acãrã niwã. Jesú bu'erã ní'cãrãrẽ quetiwererã wa'arã omawã'cãcãrã niwã.

⁹ Na topu wa'ari cura Jesú narẽ bajua, añuduticu niwĩ. Tojo weecã, cũ pu'to wa'a ejaque'a, du'pocãrĩpu ñe'e, ẽjõpeocãrã niwã.

¹⁰ Narẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Yũ'ure uiticã'ña. Yũ'u bu'erãrẽ Galileapu wa'adutirã wa'aya. Topu yũ'ure ĩ'arãsama, nicu niwĩ.

Surara na ĭ'a'quere ãpẽrãrẽ were'que ni'i

¹¹ Numia Jesú bu'erãrẽ wererã wa'ari cura ni'cãrẽrã surara Jesure yaa'caropu co'te'cãrã macãpu pi'acãrã niwã. Pa'ia wiorãrẽ nipe'tise topu wa'a'quere werecãrã niwã. ¹² Na tojo nicã tu'orã, pa'ia wiorã, judío masã bucãrã me'rã nerẽcãrã niwã. Na “¿De'ro weerouati?” ni apocãrã niwã. Na ni'cãrõnojõ wãcũ, a'tiro weecãrã niwã. Masãrẽ nisooato nĩrã surarare pajiro niyeru wapayecãrã niwã. ¹³ A'tiro nicãrã niwã:

—A'tiro niña masãrẽ: “Ñamipu ãsã cãrĩca be'ro Jesú bu'erã ejacãrã niama. Eja, cũ ya upure yajawã'cãcãrã niama”, niña, nicãrã niwã surarare. ¹⁴ Apeye quẽ'rãrẽ ninemocãrã niwã:

—Pilato Judea di'ta wiogu a'tere masĩcã, ãsã “Diacjũta tojo wa'acaro niapu”, nitamurãti. Ësã tojo nicã, mũsãrẽ su'risome. Mũsãrẽ bu'iri da'resome, nicãrã niwã.

¹⁵ Tojo nicã tu'orã, surara niyeru ñe'ecãrã niwã. Be'ro narẽ wereduti'caronojõta weecãrã niwã. Na tojo nise se'sa wa'acaro niwũ. A'tocateropu quẽ'rãrẽ judío masã surara na nisoo'quere ãjõpeo ucũdecotima yujupu.

Jesú cũ wẽrĩ masãca be'ro cũ bu'erãrẽ “A'tiro weeya” nĩ'que ni'i

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Be'ro ãsã Jesú bu'erã once Galileapu wa'awu. Jesú cũ wẽrĩse duporo ãrũgũpu ãsãrẽ wa'aduti'cupu wa'awu. ¹⁷ Topu Jesure ĭ'awũ. Cũrẽ ĭ'a ejaque'a, ãjõpeowu. Tojo weemicã, ãsã

ni'cārērã “¿Cúta nitiba?” ni wācūwũ. ¹⁸ Be'ro Jesú ũsã pũ'topũ a'ti, a'tiro niwĩ:

—Ō'acũ yũ'ure wiogu sōrōtojami. Nipe'tiro ɯ'muse, a'ti di'tare dutimasĩ'i. ¹⁹ Tojo weerã nipe'tirocjārãpure yé quetire wererã wa'aya. Narẽ müsã weronojõ yũ'u bu'erã sãjãcã weeya. Narẽ wãmeyerã, yũ'u pacũ, yũ'u, Espíritu Santu wãme me'rã wãmeyeya. ²⁰ Nipe'tise yũ'u müsãrẽ duti'quere narẽ yũ'ti bu'ecã weeya. Narẽ nipe'tise nũmũrĩ yũ'u müsãrẽ bu'e'quere wereya. A'tere masĩña. Nipe'tise nũmũrĩ müsã me'rã ninu'cũcũsa'a. Téé a'ti turi pe'ticãpũ quẽ'rã müsã me'rã ninu'cũcũsa'a, ni werewĩ Jesú.

**Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 31 Aug 2023

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086